

Hallituksen esitys Eduskunnalle eräksi hallintolainkäyttöä koskevan lainsäädännön muutoksiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi hallintolainkäyttölakia, hallinto-oikeuslakia, korkeimmasta hallinto-oikeudesta annettua lakia sekä 32 muuta lakia.

Useisiin lakeihin ehdotetaan muutosta, jonka mukaan valitukset hallintoviranomaisen päätöksestä ohjataan korkeimman hallinto-oikeuden asemesta ensin alueelliseen hallinto-oikeuteen.

Hallintolainkäyttölakiin ehdotetaan lisättäväksi yleissäännös valitusluvan myöntämisen perusteista. Samalla ehdotetaan valituslupajärjestelmän laajentamista eräisiin sellaisiin asiaryhmiin, joissa valituslupajärjestelmä ei heikennä oikeusturvaa. Täytäntöönpanon

kieltämistä tai keskeyttämistä koskevaan hallinto-oikeuden päätökseen saisi esityksen mukaan hakea muutosta vain pääasian yhteydessä. Myös aloittamisoikeutta koskevia säännöksiä tarkistettaisiin.

Korkeimman hallinto-oikeuden ja alueellisen hallinto-oikeuden päätösvaltaisiin kokoonpanoihin ehdotetaan eräitä muutoksia menettelykysymyksissä sekä asioissa, joiden ratkaisemiseen hallinto-oikeudessa osallistuu asiantuntijajäsen.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	6
1. Johdanto	6
2. Nykytila ja sen arviointi	6
2.1. Valitusten ohjaaminen alueellisiin hallinto-oikeuksiin	6
Lainsäädäntö.....	6
Työtilanne ja käsittelyajat hallinto-oikeuksissa.....	7
Työtilanne ja käsittelyajat korkeimmassa hallinto-oikeudessa.....	7
2.2. Valitusoikeuden rajoittaminen	8
Valituslupasäännökset	8
Valituskiellot	9
Valitus täytäntöönpanoa tai aloittamisoikeutta koskevasta määräyksestä.....	10
2.3. Hallintotuomioistuimen päätösvaltainen kokoonpano.....	10
Korkeimman hallinto-oikeuden kokoonpano	10
Hallinto-oikeuden kokoonpano	11
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	12
4. Esityksen vaikutukset.....	13
5. Asian valmistelu	13
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	15
1. Lakiehdotusten perustelut	15
1.1. Hallintolainkäyttölaki.....	15
1.2. Hallinto-oikeuslaki.....	16
1.3. Laki korkeimmasta hallinto-oikeudesta	17
1.4. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta.....	18
1.5. Perintökaari	19
5 luku. Valtion oikeudesta perintöön	19
1.6. Ampuma-aselaki	19
1.7. Maksuvapautuslaki.....	19
1.8. Laki eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista	20
1.9. Laki kasvinjalostajanoikeudesta	20
1.10. Torjunta-ainelaki.....	20
1.11. Laki maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta	20
1.12. Laki kasvintuotannon tarkastuskeskuksesta	21
1.13. Eläinsuojelulaki	21
1.14. Ilmailulaki	21
1.15. Laki ilmailulaitoksesta	21
1.16. Laki valtion televisio- ja radorahastosta	22

1.17.	Laki patenti- ja rekisterihallituksesta	22
1.18.	Laki patenti- ja rekisterihallituksen valitusasioiden käsittelystä.....	22
1.19.	Laki Vakuutusvalvontavirastosta	22
1.20.	Vakuutusyhtiölaki	23
16 luku.	Sulautuminen ja vähemmistöosakkeiden lunastus.....	23
16 a luku.	Vakuutuskannan luovuttaminen.....	24
16 b luku.	Jakautuminen	24
18 a luku.	Yhtiömuodon muuttaminen	25
1.21.	Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä	25
1.22.	Vakuutusyhdistyslaki	25
8 luku.	Yhteisömuodon muuttaminen	25
14 luku.	Sulautuminen.....	26
14 a luku.	Vakuutuskannan luovuttaminen.....	26
1.23.	Terveystensuojelulaki	27
1.24.	Kemikaalilaki	27
1.25.	Laki terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta	27
1.26.	Mielenterveyslaki.....	27
1.27.	Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä.....	28
1.28.	Laki yksityisestä terveydenhuollosta	29
1.29.	Laki terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista	29
1.30.	Säteilylaki	29
1.31.	Siviilipalveluslaki	29
1.32.	Jätelaki.....	30
1.33.	Maankäyttö- ja rakennuslaki	31
1.34.	Maa-aineslaki	32
1.35.	Vesilaki	32
2 luku.	Yleiset säännökset rakentamisesta vesistöön	32
17 luku.	Muutoksenhaku	32
21 luku.	Erityisiä määräyksiä	33
2.	Voimaantulo	33
3.	Säätämisjärjestys	33
LAKIEHDOTUKSET		35
	hallintolainkäyttölain 13 ja 79 §:n muuttamisesta	35
	hallinto-oikeuslain 7 ja 12 §:n muuttamisesta	36
	korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta	37
	viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 33 §:n muuttamisesta	37
	perintökaaren 5 luvun muuttamisesta	38
	ampuma-aselain 118 §:n muuttamisesta	39
	maksuvapautuslain muuttamisesta.....	39
	eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta.....	40
	kasvinjalostajanoikeudesta annetun lain 37 §:n muuttamisesta	40
	torjunta-ainelain 4 g §:n muuttamisesta	41
	kasvintuotannon tarkastuskeskuksesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta	42

maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta	41
eläinsuojelulain 52 §:n muuttamisesta.....	42
ilmailulain 91 §:n muuttamisesta	43
ilmailulaitoksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	43
valtion televisio- ja radorahastosta annetun lain 36 §:n muuttamisesta	44
patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta	44
patentti- ja rekisterihallituksen valitusasioiden käsittelystä annetun lain 8 §:n muuttamisesta	45
Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta	45
vakuutusyhtiölain muuttamisesta	46
ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 84 §:n muuttamisesta	49
vakuutusyhdistyslain muuttamisesta.....	49
terveydensuojelulain 57 §:n muuttamisesta	50
kemikaalilain 56 §:n muuttamisesta	51
terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta.....	51
mielenterveyslain 24 §:n muuttamisesta.....	52
terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 39 §:n muuttamisesta	53
yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 25 §:n muuttamisesta	54
terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetun lain 27 §:n muuttamisesta ...	54
säteilylain 65 §:n muuttamisesta	55
siviilipalveluslain muuttamisesta	55
jätelain 66 ja 67 §:n muuttamisesta	56
maankäyttö- ja rakennuslain 144 §:n muuttamisesta	57
maa-aineslain 21 §:n muuttamisesta.....	58
vesilain muuttamisesta	59
LIITE	62
RINNAKKAISTEKSTIT	62
hallinto-oikeuslain 7 ja 12 §:n muuttamisesta	62
korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta.....	64
viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 33 §:n muuttamisesta	65
ampuma-aselain 118 §:n muuttamisesta	66
kasvinjalostajanoikeudesta annetun lain 37 §:n muuttamisesta	67
torjunta-ainelain 4 g §:n muuttamisesta	68
maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta	69
kasvintuotannon tarkastuskeskuksesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta	70
eläinsuojelulain 52 §:n muuttamisesta.....	71
ilmailulain 91 §:n muuttamisesta	72
ilmailulaitoksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	73
patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta	74
patentti- ja rekisterihallituksen valitusasioiden käsittelystä annetun lain 8 §:n muuttamisesta	75

Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta	76
vakuutusyhtiölain muuttamisesta	77
ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 84 §:n muuttamisesta	81
vakuutusyhdistyslain muuttamisesta	82
terveydensuojelulain 57 §:n muuttamisesta	83
kemikaalilain 56 §:n muuttamisesta	84
terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta	85
mielenterveyslain 24 §:n muuttamisesta	86
terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 39 §:n muuttamisesta	87
yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 25 §:n muuttamisesta	88
terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetun lain 27 §:n muuttamisesta	89
säteilylain 65 §:n muuttamisesta	90
siviilipalveluslain muuttamisesta	91
jätelain 66 ja 67 §:n muuttamisesta	93
maankäyttö- ja rakennuslain 144 §:n muuttamisesta	93
maa-aineslain 21 §:n muuttamisesta	95
vesilain muuttamisesta	97

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Oikeusministeriössä on keväällä 2004 valmistunut hallintolainkäytön kehittämissuunnitelma 2004-2007. Kehittämissuunnitelmaan on koottu ne hallintolainkäytön kehittämistä koskevat valmisteluhankkeet, jotka ovat viireillä tai joiden tarkoituksena on käynnistyä tämän vaalikauden aikana vuosina 2004-2007. Tarkoituksena ei ole muuttaa hallintolainkäytön perusteita, vaan kehittää hallintolainkäytön organisaatiota ja menettelyä niiden nykyisistä perusteista lähtien.

Tämä esitys sisältyy mainittuun kehittämissuunnitelmaan ja perustuu korkeimman hallinto-oikeuden valtioneuvostolle 10 päivänä maaliskuuta 2003 tekemään esitykseen hallintolainkäyttöä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi.

Esityksen keskeisenä tavoitteena on hallintotuomioistuinten toimintaedellytysten parantaminen. Tavoitteena on myös nopeuttaa asioiden käsittelyä hallintotuomioistuimissa. Näihin tavoitteisiin pyritään seuraavilla toimenpiteillä:

- valitusten ohjaamisella alueellisiin hallinto-oikeuksiin,
- valitusoikeuden rajoittamisella muutoksenhaussa korkeimpaan hallinto-oikeuteen ja
- hallintotuomioistuinten päätösvaltaista kokoonpanoa muuttamalla.

2. Nykytila ja sen arviointi

2.1. Valitusten ohjaaminen alueellisiin hallinto-oikeuksiin

Lainsäädäntö

Perustuslain mukaan tuomiovaltaa käyttävät riippumattomat tuomioistuimet, ylimmässä asteessa korkein oikeus ja korkein hallinto-oikeus (3 §). Tuomioistuinlaitoksen rakenne on vahvistettu perustuslain 9 luvussa.

Valtiosäännön tasolla säädetään nykyisin myös alueellisista hallinto-oikeuksista, mikä on antanut hallintotuomioistuinlaitoksen kehittämislle entistä vahvemman pohjan.

Muutoksenhakua hallintoasioissa sääntelevä yleislaki, hallintolainkäyttölaki (586/1996), tuli voimaan joulukuun alussa 1996. Hallintolainkäyttölain mukaan valtioneuvoston alaisen viranomaisen päätöksestä valitetaan alueelliseen hallinto-oikeuteen. Lain voidaan arvioida selkeyttäneen ja yhdenmukaistaneen hallintolainkäyttöasioiden käsittelyssä noudatettavaa menettelyä ja vahvistaneen alueellisten hallintotuomioistuinten asemaa ensimmäisenä oikeusasteena hallintolainkäytön järjestelmässä.

Useilla hallinnonaloilla on kuitenkin edelleen voimassa säännöksiä, joiden mukaan valitukset ohjautuvat hallintoviranomaisen päätöksestä suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tästä syystä korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuu edelleen valituksia, jotka luonteeltaan kuuluisivat alueelliseen hallinto-oikeuteen.

Hyväksyessään hallintolainkäyttölain eduskunta antoi lausuman, jonka mukaan eduskunta edellytti, että hallintolainkäytön tarkoituksen ja periaatteiden toteutumiseksi kullakin hallinnonalalla erikseen tarkistetaan voimassa oleviin lakeihin ja asetuksiin sisältyvät valitusmenettelysäännökset. Ne on tilanteen mukaan joko yhdenmukaistettava hallintolainkäyttölain kanssa, poistettava tarpeettomina tai muutettava tarpeellisilta osin viittauksiksi hallintolainkäyttölain säännöksiin (EV 75/1996 vp). Eduskunnan lakivaliokunta kiinnitti asiaan uudelleen huomiota hallinto-oikeuslakia (430/1999) koskevassa mietinnössään (LaVM 19/1998 vp).

Asiaan on kiinnitetty huomiota myös oikeusministeriön asettaman hallintolainkäytön horisontaaliryhmän väliraportissa toukokuussa 2000 ja loppuraportissa marraskuussa 2001 sekä valtioneuvoston asettaman oikeus-

turva-asiain neuvottelukunnan toimintaker-
tomuksessa 2001–2002. Oikeusturva-asiain
neuvottelukunnan mukaan oikeudenkäynnin
painopisteen tulisi hallintolainkäytössä olla
alueellisissa hallinto-oikeuksissa. Neuvotte-
lukunta ehdotti selvitettäväksi myös ministe-
riöiden tavanomaisista hallintopäätöksistä
tehtävien valitusten ohjaamista alueellisiin
hallinto-oikeuksiin.

Oikeusministeriö on lähettänyt muutoksen-
hakusäännösten tarkistamisesta kirjeen kai-
kille ministeriöille 20 päivänä elokuuta 1996
sekä muutoksenhakusäännösten tarkistami-
sen kannalta keskeisille ministeriöille 29 päi-
vänä syyskuuta 1999. Oikeusministeriö on
pyytänyt niissä selvitystä siitä, mihin toi-
menpiteisiin ministeriöt ovat ryhtyneet edus-
kunnan lausuman johdosta. Muutoksenhaku-
säännöksiä on eri hallinnonaloilla osittain
tarkistettu eduskunnan lausuman mukaisesti,
mutta tarkistusten tekemistä on tarpeen jat-
kaa.

Työtilanne ja käsittelyajat hallinto- oikeuksissa

Alueellisiin hallintotuomioistuimiin saapu-
vien asioiden määrä kasvoi voimakkaasti
vuosina 1992 ja 1993, mutta aleni merkittä-
västi vuosina 1994 ja 1995. Tämän jälkeen
saapuvien asioiden määrä on tasaantunut
noin 20 000 asiaan vuodessa. Määrä on kui-
tenkin kasvanut hitaasti vuosina 2000–2002.
Vuonna 2003 hallinto-oikeuksiin saapui yh-
teensä 20 836 asiaa, joka on noin 900 asiaa
vähemmän kuin edellisenä vuonna. Käsitte-

lyäika oli vuonna 2003 keskimäärin 9,4 kuu-
kautta. Saapuneiden ja vireillä olevien asioi-
den määrän perusteella voidaan arvioida, että
vuonna 2004 keskimääräiseksi käsittely-
ajaksi muodostuu noin 8,5 kuukautta.

Seuraavassa taulukossa ovat hallinto-
oikeuksiin saapuneet asiat, hallinto-
oikeuksissa ratkaistut ja vuoden vaihteessa
siirtyneet asiat sekä keskimääräiset käsittely-
ajat kaikissa asioissa vuosina 1998–2003.
Taulukosta ilmenee, että vireillä olevien asi-
oiden määrä on tänä aikana noussut ja käsit-
telyajat ovat kasvaneet. Vuonna 2003 käsitte-
lyajat pitenivät kaikissa hallinto-oikeuksissa,
vaikka saapuneiden asioiden määrä laski
jonkin verran ja ratkaistujen asioiden määrä
nousi edelliseen vuoteen verrattuna.

Keskimääräisissä käsittelyajoissa on asia-
ryhmäkohtaisia eroja. Suurimman asiaryh-
män hallinto-oikeuksissa muodostavat sosi-
aaliasiat (30 prosenttia), joissa on erityisiä
tarpeita joutuisaan käsittelyyn. Joutuisan kä-
sittelyn tarpeita on myös maankäyttö- ja ym-
päristöasioissa, joiden osuus kaikista asioista
on noin 16 prosenttia. Lisäksi erityisiä jou-
tuisuustarpeita on ulkomaalaisasioissa, joita
on noin 10 prosenttia juttumäärästä. Kiireel-
lisintä käsittelyä vaativat ulkomaalaisasiat
käsittellään Helsingin hallinto-oikeudessa,
jossa ulkomaalaisasioiden osuus on noin 20
prosenttia kaikista asioista.

Käsittelyajat eroavat huomattavasti toisis-
taan eri hallinto-oikeuksissa. Vuonna 2003
lyhin keskimääräinen käsittelyaika kaikissa
asioissa oli 7 kuukautta (Vaasa) ja pisin 11,6
kuukautta (Kouvola).

Taulukko 1. Hallinto-oikeuksien työtilanne 1998-2003.

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Saapuneet	19 208	19 102	20 076	20 401	21 714	20 836
Ratkaistu	19 549	17 533	18 217	18 439	19 842	21 236
Siirtyneet	8 869	9 726	11 440	13 340	15 202	14 784
Keskimääräinen käsittelyaika	6 kk	6,1 kk	6,5 kk	8 kk	8 kk	9,4 kk

Työtilanne ja käsittelyajat korkeimmassa hal- linto-oikeudessa

Korkeimpaan hallinto-oikeuteen on 1990-
luvun puolivälistä lähtien saapunut vuosittain

noin 4 000–5 000 asiaa. Vuonna 2003 kor-
keimpaan hallinto-oikeuteen saapui yhteensä
3 806 valitusta. Samana vuonna ratkaistiin
3 889 valitusta. Keskimääräinen käsittelyaika
oli 11 kuukautta. Tavoitteena voidaan pitää,

että korkeimmassa hallinto-oikeudessa olisi vireillä 2 500–3 000 asiaa ja keskimääräinen käsittelyaika olisi enintään kahdeksan kuukautta.

Seuraavassa taulukossa ovat korkeimpaan

hallinto-oikeuteen saapuneet asiat, korkeimmassa hallinto-oikeudessa ratkaistut ja vuoden vaihteessa siirtyneet asiat sekä keskimääräiset käsittelyajat kaikissa asioissa vuosina 1998–2003.

Taulukko 2. Korkeimman hallinto-oikeuden työtilanne 1998-2003

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Saapuneet	4 904	4 372	3 691	3 752	4 036	3 806
Ratkaistu	3 565	4 701	4 574	3 612	3 778	3 889
Siirtyneet	4 441	4 094	3 183	3 281	3 486	3 366
Keskimääräinen käsittelyaika	10 kk	8,5 kk	13,5 kk	10,9 kk	11,2 kk	11,0 kk

Seuraavassa taulukossa ovat korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuneet asiat viranomaiskohtaisesti vuosina 1998–2003.

Taulukosta ilmenee, että nykyisin noin 80 prosenttia korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuneista asioista koskee alueellisen hallinto-oikeuden päätöstä. Hallintoviranomaisen

päätöstä koskevien muutoksenhakuasioiden osuus on viime vuosina vähentynyt. Edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuu kuitenkin myös valituksia, joissa haetaan muutosta esimerkiksi terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tai muun valtioneuvoston alaisen hallintoviranomaisen päätökseen.

Taulukko 3: Korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuneet asiat viranomaiskohtaisesti 1998-2003

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Hallinto-oikeudet	2 362	2 446	2 605	2 798	3 121	3 091
Valtioneuvosto ja ministeriöt	1 466	262	213	160	163	83
Vesiylioikeus	43	51	0	1	1	0
Keskusvirastot	125	129	100	105	96	101
Lääninhallitukset	26	28	26	47	40	27
Ympäristökeskukset	230	205	133	109	59	39
Muutoksenhakulautakunnat			192	216	194	146
Markkinaoikeus ja kilpailuneuvosto			41	45	64	57
Muut	652	587	381	271	298	262

2.2. Valitusoikeuden rajoittaminen

Valituslupasäännökset

Hallintolainkäytössä on lähtökohtana kaksiasteinen hallintolainkäytön järjestelmä niin, että hallintoviranomaisen päätöksestä voidaan valittaa alueelliseen hallinto-oikeuteen ja sen päätöksestä edelleen rajoituksetta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Hallintolain-

käytössä ei ole yleistä valituslupajärjestelmää.

Valitusoikeutta hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen on kuitenkin rajoitettu valitusluvalla muutamissa asiaryhmissä, esimerkiksi veroasioissa, toimeentulotuen myöntämisestä tai määrää koskevissa asioissa sekä ulkomaalaisasioissa. Myös muutoksenhaku maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan päätöksestä korkeimpaan

hallinto-oikeuteen edellyttää useissa asiaryhmissä valituslupaa. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa käsiteltävistä asioista valituslupa-asioiden osuus on nykyisin noin kolmasosa.

Valitusluvasta tai sen myöntämisen perusteista ei ole yleissäännöksiä, mutta hallintolainkäyttölaissa säädetään, että jos asiassa tarvitaan valituslupa, valitusosoituksessa on mainittava tästä sekä valituslupaa koskeva lainkohta ja perusteet, joilla valituslupa voidaan myöntää (14 § 4 mom.). Valitusluvan myöntämisen perusteista säädetään eri hallinnonalojen lainsäädännössä. Nämä perusteet on eri asiaryhmissä muotoiltu hiukan eri tavoin.

Veroasioiden valituslupaperusteista säädetään verotusmenettelystä annetussa laissa (1558/1995, 70 § 2 mom.) sekä useissa muissa verolaeissa. Näiden säännösten mukaan valitusluvan myöntämisen perusteet ovat:

- lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi,

- asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi tai

- valitusluvan myöntämiseen on painava taloudellinen tai muu syy.

Toimeentulotukiasioiden valituslupaperusteista säädetään sosiaalihuoltolaissa (710/1982, 49 § 3 mom.). Valituslupa voidaan myöntää ainoastaan, jos lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden tutkittavaksi.

Ulkomaalaisasiassa voidaan ulkomaalaislain mukaan (301/2004, 196 §) myöntää valituslupa, jos lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi tai jos luvan myöntämiseen on muu painava syy.

Maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä annetun lain mukaan (1336/1992, 10 § 3 mom.) valituslupa voidaan myöntää ainoastaan, jos

- lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi, tai jos

- valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Maaseutuelinkeinojen rahoituslain mukaan (329/1999, 61 § 2 mom.) mukaan valituslupa voidaan myöntää, jos

- lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhteneväisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi,

- asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi tai

- valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupasääntelyllä voidaan vähentää asiaratkaisuun johtavia valituksia korkeimpaan hallinto-oikeuteen sellaisissa asiaryhmissä, joissa korkeinta hallinto-oikeutta edeltäviä muutoksenhakuaineita voidaan useimmissa tapauksissa pitää riittävinä oikeusturvan kannalta. Tällaisia ovat esimerkiksi asiat, joilla on vähän taloudellista merkitystä ja jotka ovat oikeudellisesti melko yksinkertaisia tai joissa oikeuskäytäntö on jo vakiintunut. Valituslupajärjestelmän laajentaminen tällaisiin asiaryhmiin antaisi korkeimmalle hallinto-oikeudelle nykyistä paremmat mahdollisuudet keskittyä niiden asioiden ratkaisemiseen, joista on tärkeää saada ylimmän oikeusasteen ratkaisu.

Jos valituslupajärjestelmää laajennetaan uusiin asiaryhmiin, on järjestelmän yhtenäisyyden kannalta perusteltua, että valitusluvan myöntämisen perusteista olisi hallintolainkäyttölaissa yleissäännös, jota sovellettaisiin, jollei asiassa ole erityisten syiden vuoksi perusteltua poiketa tästä yleissäännöksestä.

Valituskiellot

Hallintolainkäytössä on lähtökohtana kaksiasteinen muutoksenhakujärjestelmä, vaikka oikeus hakea päätökseen muutosta riippumattomalta tuomioistuimelta yhdessä oikeusassteissa sinänsä riittäisi muissa kuin rikos-

asioissa täyttämään perustuslain 21 §:n ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6(1) artiklan vähimmäisvaatimukset.

Valituskiellot muutoksenhaussa korkeimpaan hallinto-oikeuteen ovat poikkeuksellisia nykyisessä hallintolainkäytön järjestelmässä. Valituslupasääntely soveltuu tavallisesti valituskieltoa paremmin valitusoikeuden rajoittamiseen niissä asiaryhmissä, joissa korkeinta hallinto-oikeutta edeltäviä muutoksenhakukeinoja pidetään oikeusturvan kannalta riittävinä.

Valituskieltoa muutoksenhaussa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen voidaan harkita lähinnä vain asiaryhmissä, joissa päätöksenteko perustuu pääosin muuhun kuin oikeudelliseen harkintaan. Tällainen valituskielto on esimerkiksi sosiaalihuoltolaissa (49 §), jonka mukaan valittaminen on kielletty hallinto-oikeuden päätöksestä, joka koskee sosiaalipalvelun antamista tai siitä määrätyn maksun suuruutta taikka sosiaalisen luoton myöntämistä.

Valitus täytäntöönpanoa tai aloittamisoikeutta koskevasta määräyksestä

Hallintolainkäyttölaissa on pääsääntönä, että lainkäyttöviranomaisen käsittelyn aikana tekemistä päätöksistä voidaan valittaa vasta haettaessa muutosta pääasiaan. Tällainen on esimerkiksi päätös siitä, että asian käsittelyyn hallintotuomioistuimessa osallistuva henkilö ei ole esteellinen käsittelemään asiaa.

Hallintolainkäyttölaissa säädetään myös siitä, mistä käsittelyn aikana tehdystä muusta kuin käsittelyn lopettavasta päätöksestä voidaan erikseen valittaa (79 § 1 mom.). Käytännössä tällainen erillinen valitus koskee yleensä päätöstä, jolla valituksenalaisen päätöksen täytäntöönpano on kielletty tai keskeytetty asiassa, jossa valituksen tekeminen ei suoraan lain nojalla estä päätöksen täytäntöönpanoa. Tällaisia asioita ovat tavallisesti esimerkiksi kunnallisasiat.

Tällaisen määräyksen täytäntöönpanon kieltämisestä tai keskeyttämisestä antaa useimmiten alueellinen hallinto-oikeus, kun asiassa on tehty valitus hallinto-oikeuteen, mutta valitusta ei ole vielä ratkaistu. Täytäntöönpanoa koskevasta määräyksestä voidaan tällöin valittaa erikseen korkeimpaan hallin-

to-oikeuteen, vaikka pääasiaa koskeva valitus on edelleen vireillä alueellisessa hallinto-oikeudessa.

Erillinen muutoksenhaku täytäntöönpanoa koskevasta määräyksestä johtaa yleensä pääasian käsittelyn viivästymiseen alueellisessa hallinto-oikeudessa, sillä asia hajautuu kahteen tuomioistuimeen. Asiakirjojen toimittaminen korkeimmalle hallinto-oikeudelle viivästyttää pääasian käsittelyä. Korkein hallinto-oikeus ei käytännössä yleensä ole poikennut hallinto-oikeuden kannasta siinä, onko täytäntöönpanon kieltämiseen aihetta. Hallinto-oikeus voi myös itse muuttaa antamaansa määräystä ja asianosainen voi aina tehdä uuden vaatimuksen senkin jälkeen, kun hänen aikaisemmin tekemänsä vaatimus on hylätty.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artikla ei edellytä, että tuomioistuimen antamasta täytäntöönpanon kieltämisestä koskevasta määräyksestä tulisi olla mahdollisuus erikseen valittaa ylemmälle tuomioistuimelle. Tätä ei edellytetä myöskään Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä.

Hallintopäätöksen täytäntöönpanoon liittyy useissa ympäristöoikeudellisissa lupasioissa kysymys aloittamisoikeudesta. Tällöin on tavallisesti lähtökohtana, että lupapäätös voidaan panna täytäntöön vasta lainvoimaisena, mutta lupaviranomainen voi määräedellytyksin ja yleensä vakuutta vastaan oikeuttaa hakijan aloittamaan lupaan perustuvat toimenpiteet ennen kuin päätös on saanut lainvoiman. Tällainen aloittamisoikeutta koskeva hallintopäätös voidaan antaa myös lupapäätöksestä erillään, mikä voi johtaa kahteen erilliseen muutoksenhakuun. Mahdollisuus sallia päätöksen täytäntöönpano milloin tahansa pääasian ollessa vireillä valitusviranomaisessa aiheuttaa helposti sekaannusta ja viivästyttää pääasian käsittelyä.

2.3. Hallintotuomioistuimen päätösvaltaisen kokoonpano

Korkeimman hallinto-oikeuden kokoonpano

Perussäännös korkeimman hallinto-oikeuden päätösvaltaisesta kokoonpanosta on perustuslaissa jonka mukaan ylimmät tuomioistuimet ovat tuomionvoipia viisijäsenisinä, jollei laissa erikseen säädetä muuta jä-

senmäärää (100 § 2 mom.).

Vastaava säännös on korkeimman hallinto-oikeuden osalta korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain (74/1918) 8 §:ssä. Samassa pykälässä säädetään, että korkein hallinto-oikeus voi käsitellä ja ratkaista kolmijäsenisenä

– valitusluvan myöntämistä koskevan asian,

– täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä koskevan asian, sekä

– asian, jossa valitus tai hakemus on peruutettu tai jossa on kyse siitä, onko muutoksenhaku tehty määräajassa tai säädettyä muotoa noudattaen.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisutetta voitaisiin parantaa oikeusturvaa vaarantamatta alentamalla päätösvaltainen ratkaisukokoonpano viidestä kolmeen jäseneseen muisakin sellaisissa asioissa, joissa ei anneta ratkaisua asiakysymykseen.

Vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisen asioiden käsittelyyn sekä patenttia, hyödyllisyysmallioikeutta ja integroidun piirin piirimallia koskevien asioiden käsittelyyn osallistuu korkeimmassa hallinto-oikeudessa lainoppineiden jäsenten lisäksi kaksi sivutoimista asiantuntijajäsentä. Tästä säädetään vesi- ja ympäristönsuojeluasioiden osalta korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 2 a §:ssä. Patenttiasioiden osalta asiantuntijajäsenistä säädetään patentti- ja rekisterihallituksen valitusasioiden käsittelystä annetun lain (576/1992) 9 §:ssä. Nykyisin nämä asiantuntijajäsenet osallistuvat päätöksentekoon silloinkin, kun kyseessä on menettelykysymyksen ratkaiseminen eikä ratkaisun antaminen pääasiassa.

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Hallinto-oikeus on hallinto-oikeuslain (430/1999) 12 §:n mukaan lainkäyttöasiassa päätösvaltainen kolmijäsenisenä, jollei laissa erikseen toisin säädetä. Erityisiä säännöksiä on kokoonpanosta vesilain (264/1961) ja ympäristönsuojelulain (86/2000) mukaisen asioiden käsittelyssä sekä yhden jäsenen oikeudesta tehdä eräitä oikeudenkäyntimenettelyyn liittyviä ratkaisuja. Jos valitus tai muussa hallintolainkäyttöasiassa esitetyt vaatimukset on peruutettu kokonaan, yksi jäsen

voi tehdä siitä johtuvan ratkaisun. Yksi jäsen voi myös päättää, että asiassa toimitetaan suullinen käsittely tai katselmus ja tehdä niiden toimittamiseen liittyvät ratkaisut sekä päättää myös muista asian valmisteluun liittyvistä toimenpiteistä. Yksi jäsen ei voi ratkaista muita menettelykysymyksiä, joten yksi jäsen ei nykyisin voi ratkaista asiaa, jossa on kysymys siitä, onko hallintolainkäyttöasia pantu vireille määräajassa.

Eräissä asiaryhmissä hallinto-oikeudessa osallistuu alustus- ja valitusasian käsittelyyn ja ratkaisemiseen lainoppineiden jäsenten lisäksi sivutoiminen asiantuntijajäsen. Tällaisia asiaryhmiä ovat

– lastensuojelulaissa (683/1983) tarkoitettujen lapsen huostaanottoa, sijaishuoltoon sijoittamista, huostassapitämisen lakkaamista tai yhteydenpidon rajoittamista koskevat asiat,

– kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa (519/1977) tarkoitettujen vastoin tahtoa tapahtuvaa erityishuollon antamista tai jatkamista koskevat asiat,

– asiat, joissa on kysymys mielenterveyslaissa (1116/1990) tarkoitettua henkilön määräämisestä hoitoon tai hoidon jatkamisesta hänen tahdostaan riippumatta tai hänen omaisuutensa haltuunotosta tai yhteydenpidon rajoittamisesta,

– asiat, joissa on kysymys päätöksestä, jolla henkilö on päihdehuoltolain (41/1986) 11 tai 12 §:n mukaisesti määrätty hoitoon tahdostaan riippumatta, sekä mainitun lain 13 §:ssä tarkoitettujen asiain, sekä

– tartuntatautilaissa (583/1986) tarkoitettujen asiain.

Näissä asiaryhmissä asiantuntijajäsenen osallistuminen päätöksentekoon lainoppineiden tuomareiden ohella on katsottu tarpeelliseksi, jotta hallinto-oikeudella on riittävä asiantuntemus ottaa kantaa myös hoidon tai huollon asiallisten edellytysten olemassaoloon. Tällöin hallinto-oikeuden päätösvaltaiseen kokoonpanoon kuuluu siten neljä jäsentä.

Asiantuntijajäsen osallistui läänioikeuksissa vuosina 1989–1999 päätöksentekoon yhden lainoppineen jäsenen sijasta. Hallinto-oikeusuudistuksessa säädettiin, että asiantuntijajäsen kuuluu kokoonpanon kolmen lakimiesjäsenen lisäksi eikä yhden lakimiesjäsenen asemesta. Muutosta perusteltiin halli-

tuksen esityksessä hallinto-oikeuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi (HE 114/1998 vp) sillä, että erityisasiantuntemus ei vähennä oikeudellisen asiantuntemuksen tarvetta.

Pääosa valitus- ja alustusasioista, joiden ratkaisemiseen asiantuntijajäsenet osallistuvat, koskee mielenterveyslain mukaista tahdosta riippumatonta hoitoon määräämistä. Tällaisia asioita ratkaistiin hallinto-oikeuksissa vuonna 2002 yhteensä noin 2 700. Näistä valtaosa oli tullut vireille alitukseen ilman asiaan liittyvää valitusta. Muista asiaryhmistä merkittävimmän muodostavat lastensuojeluasiat, joita ratkaistiin asiantuntijakokoonpanossa vuonna 2002 yhteensä noin 700. Näissä asioissa on useammin kuin mielenterveysasioissa ratkaistavana myös valitus samassa asiassa. Kehitysvamma-, päihdehuolto- ja tartuntatautiasioita ratkaistaan vuosittain vain muutamia kymmeniä.

Asiantuntijajäsenkokoonpanossa käsiteltävät valitus- ja alustusasiat valmistele hallinto-oikeudessa oikeustieteellisen koulutuksen saanut esittelijä tai vaihtoehtoisesti yksi lainoppineista tuomareista. Asian ratkaisemiseen osallistuu voimassa olevan lain mukaan asiantuntijajäsenen lisäksi kolme lakimiestuomaria. Asian liittyvät oikeudelliset kysymykset tulevat siten aina vähintään kolmen, mutta useimmiten neljän oikeustieteellisen koulutuksen saaneen henkilön arvioitaviksi.

Kyseessä oleville asioille on ominaista, että niiden ratkaiseminen perustuu useimmiten pääosin asiantuntijajäsenen muuhun kuin oikeudelliseen erityisasiantuntemukseen. Näissä asioissa toimitetaan usein myös suullinen käsittely, jossa selvitetään tosiseikkoja. Toisaalta näissäkin asioissa saattaa esiintyä myös sellaisia ongelmia, joiden ratkaiseminen edellyttää oikeudellista asiantuntemusta. Tällaisia voivat olla esimerkiksi kysymykset asianosaisuudesta, esteellisyydestä tai asianosaisen laillisesta kuulemisesta. Tällaiset ongelmat ovat kuitenkin harvinaisia.

Voimassa oleva sääntely, jossa asiantuntijajäsenen kuuluu ratkaisukokoonpanoon aina lakimiestuomarien lisäksi, johtaa useimmissa tapauksissa sellaiseen tarpeettoman laajaan kokoonpanoon, jota oikeusturva ei edellytä. Oikeussuojan kannalta ei olisi estettä sille,

että asiantuntijajäsen kuuluisi ratkaisukokoonpanoon yhden lakimiesjäsenen asemesta, sillä asioissa on kyse pääosin tahdonvastaisen hoidon edellytysten tai vastaavien erityisasiantuntemusta edellyttävien tosiseikkojen arvioinnista. Vaikka tällainen kolmen jäsenen kokoonpano olisi useimmissa tapauksissa asioiden laatuun nähden riittävä, on tarpeen, että asia voidaan tarvittaessa ratkaista nykyisen sääntelyn mukaisessa kolmen lakimiesjäsenen ja asiantuntijajäsenen muodostamassa neljän jäsenen kokoonpanossa silloin, kun asiaan liittyy oikeudellisia tulkintakysymyksiä.

Alueellisten hallinto-oikeuksien kokoonpanojen kehittämistä ehdotettua laajemmin selvitetään oikeusministeriön asettamassa työryhmässä, jonka määräaika päättyy lokaan lopussa 2004.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen keskeisenä tavoitteena on yleisten hallintotuomioistuinten toimintaedellytysten parantaminen. Tavoitteena on myös nopeuttaa asioiden käsittelyä hallintotuomioistuimissa.

Esityksessä ehdotetaan useisiin lakeihin säännöstä, jolla valitukset ohjataan hallintoviranomaisen päätöksestä korkeimman hallinto-oikeuden asemesta ensin alueelliseen hallinto-oikeuteen. Tämä vastaa hallintolainkäytön järjestelmän nykyistä linjaa. Se vastaa myös eduskunnan hallintolainkäyttölain hyväksymisen yhteydessä antamaa lausumaa (EV 75/1996 vp).

Hallintolainkäyttölakiin ehdotetaan lisättäväksi yleissäännös valituslupan myöntämisen perusteista. Tämä säännös ei laajentaisi valituslupajärjestelmän käyttöalaa. Lisäksi ehdotetaan valituslupajärjestelmän laajentamista muutamiin sellaisiin asiaryhmiin, joissa valitukset ovat pääosin oikeudellisesti yksinkertaisia ja keskenään samankaltaisia sekä taloudelliselta merkitykseltään vähäisiä.

Asioiden käsittelyn nopeuttamiseksi ehdotetaan, että erikseen ei saisi hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee valituksenalaisen päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä. Myös aloittamisoikeutta koskevia säännöksiä tarkistettaisiin.

siin ja aloittamisoikeutta koskevan päätöksen tekemiselle asetettaisiin määräaika.

Korkeimman hallinto-oikeuden ja hallinto-oikeuden ratkaisutoiminnan tehostamiseksi ehdotetaan muutoksia niiden ratkaisukokoonpanoihin eräissä menettelykysymyksissä sekä asioissa, joissa ratkaisukokoonpanoon kuuluu lainoppineiden jäsenten lisäksi asiantuntijajäsen.

4. Esityksen vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Ehdotetut muutokset parantaisivat kuitenkin sekä alueellisten hallinto-oikeuksien että korkeimman hallinto-oikeuden toimintaedellytyksiä.

Hallinto-oikeuksiin ohjautuisi valituksia asioissa, joissa nykyisin valitetaan suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Näiden valitusten määrä olisi kuitenkin vähäinen. Hallinto-oikeuden ratkaisukokoonpano kevenisi yhdellä lakimiesjäsenellä nykyisestä asioissa, joissa asian käsittelyyn ja ratkaisemiseen osallistuu asiantuntijajäsen. Tällaisia asioita ratkaistaan hallinto-oikeuksissa vuosittain yhteensä noin 3 500. Tämä parantaisi hallinto-oikeuksien mahdollisuuksia ratkaista lakimieskokoonpanossa nykyistä enemmän asioita.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa ratkaistavien asioiden määrä vähenisi jonkin verran, koska valituksia ohjattaisiin hallinto-oikeuksiin, erilliset täytäntöönpanovalitukset kiellettäisiin ja eräissä asiaryhmissä otettaisiin käyttöön valituslupajärjestelmä.

5. Asian valmistelu

Esitys perustuu korkeimman hallinto-oikeuden valtioneuvostolle 10 päivänä maaliskuuta 2003 tekemään esitykseen hallintolainkäyttöä koskevan lainsäädännön muuttamiseksi. Esityksen mukaan sen tavoitteena oli hallintotuomioistuinten toimintaedellytysten parantaminen ja oikeusturvan kehittäminen sekä joutuisuuden lisääminen.

Hallituksen esityksen muodossa laadittuun korkeimman hallinto-oikeuden esitykseen sisältyi seuraavat asiakokonaisuudet:

- valitusoikeuden rajoittamista koskevat säännökset,

- muutoksenhaun ohjaaminen nykyistä laajemmin alueellisiin hallinto-oikeuksiin,

- välillistä verotusta koskevien valitusten hajauttaminen kaikkiin hallinto-oikeuksiin sekä

- hallintotuomioistuinten ratkaisukokoonpanoa koskevat ehdotukset.

Lisäksi esityksen yleisperusteluissa tarkasteltiin eräitä kysymyksiä, joihin ei luonnoksessa hallituksen esitykseksi kuitenkaan ehdotettu muutoksia. Tällaisia kysymyksiä olivat

- ympäristöasioiden muutoksenhakujärjestelmän kehittäminen,

- erilaisten valituslautakuntien asema hallintolainkäytössä ja

- oikaisumenettelyn kehittäminen välillisessä verotuksessa.

Oikeusministeriössä laadittiin korkeimman hallinto-oikeuden esityksestä arviomuistio, jossa tarkasteltiin korkeimman hallinto-oikeuden esitystä laajemmin eräitä kysymyksiä, esimerkiksi mahdollisuutta ohjata muutoksenhaku alueellisiin hallinto-oikeuksiin myös ministeriöiden päätöksistä. Esityksestä ja arviomuistiosta pyydettiin lausunto ministeriöiltä ja alueellisilta hallintotuomioistuimilta sekä keskeisiltä järjestöiltä. Ministeriöitä pyydettiin myös hankkimaan tarvittaessa lausunnot oman hallinnonalansa viranomaisilta.

Lausunnoissa kannatettiin laajasti korkeimman hallinto-oikeuden esityksen tavoitteita.

Valituslupaperusteita koskevan yleissäännöksen sisällyttämistä hallintolainkäyttölaikiin kannatettiin useissa lausunnoissa. Myös valituslupajärjestelmän laajentamista esityksen mukaisesti sekä täytäntöönpanoa koskevan erillisen jatkovalituksen kieltä kannatettiin useissa lausunnoissa, mutta muutamissa lausunnoissa niihin suhtauduttiin varauksellisesti tai kielteisesti.

Muutoksenhaun ohjaamista nykyistä enemmän alueellisiin hallinto-oikeuksiin kannatettiin lausunnoissa laajasti. Muutamissa lausunnoissa kiinnitettiin kuitenkin huomiota valitustien pitenemiseen ja mainittiin asiaryhmiä, joissa muutoksenhaun tulisi edelleen ohjautua valtioneuvoston alaisen viranomaisen päätöksestä suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen erityisesti silloin, kun on

kyse muutoksenhausta lautakuntatyypin viranomaisen päätökseen. Muutamissa lähinnä hallinto-oikeuksien lausunnoissa kiinnitettiin huomiota myös siihen, että samalla tulee selvittää vaikutukset hallinto-oikeuksien työmäärään ja huolehtia työvoiman riittävästä. Useissa lausunnoissa vastustettiin sitä, että muutoksenhaun ohjaaminen alueellisiin hallinto-oikeuksiin toteutettaisiin muuttamalla hallintolainkäyttölain siirtymäsäännöstä korkeimman hallinto-oikeuden esityksen mukaisesti.

Korkein hallinto-oikeus ei ollut esityksensä ehdottanut muutoksenhaun ohjaamista ministeriöiden päätöksistä alueellisiin hallinto-oikeuksiin, mutta oikeusministeriön arviomuistiossa sitä pidettiin asiana, jota tulisi harkita. Muutoksenhaun ohjaamista ministeriöiden hallintopäätöksistä alueellisiin hallinto-oikeuksiin pidettiin muutamissa lausunnoissa asiana, jota voitaisiin lähemmin selvittää, mutta muutamissa ministeriöiden lausunnoissa siihen suhtauduttiin varauksellisesti tai kielteisesti.

Välillistä verotusta koskevien valitusten hajauttamista kaikkiin hallinto-oikeuksiin kannatettiin useissa lausunnoissa, mutta valtiovarainministeriön lausunnossa sekä muutamissa muissa lausunnoissa sitä vastustettiin. Hallinto-oikeudet lausuvat, että uudistuksen vaikutukset työvoiman tarpeeseen hallinto-oikeuksissa tulisi ensin selvittää. Hallinto-oikeudet eivät pitäneet oikeana ehdotuksessa esitettyä arviota siitä,

että ehdotettu ratkaisukokoonpanon muutos asiantuntija-asioissa vapauttaisi välillistä verotusta koskevien valitusten käsittelyssä tarvittavan työpanoksen eri hallinto-oikeuksissa.

Hallinto-oikeuden asiantuntijajäsenen lukemista kolmen jäsenen kokoonpanoon kannatettiin useissa lausunnoissa, mutta muutamissa lausunnoissa suhtauduttiin ehdotukseen varauksellisesti ainakin ehdotetussa muodossa.

Hallituksen esitykseen ei sisälly niitä korkeimman hallinto-oikeuden ehdottamia muutoksia, joiden toteuttamiseen tässä vaiheessa liittyy lausuntopalautteen pohjalta arvioituna tarvetta lisäselvitykseen. Tällaisia ovat erityisesti ehdotukset välillistä verotusta koskevien valitusten hajauttamisesta kaikkiin hallinto-oikeuksiin.

6. Riippuvuus muista esityksistä

Korkeimman hallinto-oikeuden esitykseen sisältyi myös ympäristönsuojelulakiin tehtäviä muutoksia, jotka on kuitenkin tarkoitus sisällyttää erilliseen hallituksen esitykseen ympäristönsuojelulain muuttamisesta. Ympäristönsuojelulain tuleva muutosesitys on otettu huomioon tähän hallituksen esitykseen sisältyvässä laissa vesilain muuttamisesta. Tarkoituksena on, että laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta tulisi voimaan samanaikaisesti vesilain muutosten kanssa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Hallintolainkäyttölaki

13 §. *Valitusoikeuden rajoittaminen.* Pykälässä on nykyisin viittaussäännös, jonka mukaan laissa säädetään erikseen siitä, milloin 7-9 §:ssä tarkoitetun viranomaisen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tai milloin valittamiseen korkeimmalle hallinto-oikeudelle tarvitaan valituslupa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi säännökset valituslupan myöntämisen yleisistä edellytyksistä hallintolainkäytössä. Ehdotettu sääntely ei sinänsä laajentaisi valituslupajärjestelmän käyttöalaa, vaan valituslupan tarpeesta säädetäisiin erikseen asianomaisessa laissa. Yleissäännös turvaisi nykyistä paremmin lainsäädäntökäytännön yhdenmukaisuutta valituslupa-asioissa siltä osin kuin kyse on valituslupaperusteista tai muista valituslupan myöntämisen yleisistä edellytyksistä. Muussa lainsäädännössä voitaisiin näiden seikkojen osalta vain viitata hallintolainkäyttölain säännökseen.

Hallintolainkäyttölain 3 §:stä seuraa, että ehdotettuja yleisiä valituslupan myöntämisen edellytyksiä sovellettaisiin vain, jollei muussa laissa toisin säädetä. Ehdotettu yleissäännös olisi siten toissijainen suhteessa muihin valituslupasäännöksiin. Ensisijaisesti sovellettaisiin muussa laissa olevia rajoittavampia tai laajempia säännöksiä valituslupan myöntämisen edellytyksistä.

Valituslupaperusteista säädetäisiin pykälän uudessa 2 momentissa. Lupaperusteet olisivat samanlaiset kuin veroasioissa. Ne olisivat eräiltä osin laajemmat kuin korkeimmassa oikeudessa oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 3 §:n nojalla sovellettavassa valituslupajärjestelmässä. Lisäksi säännös muotoiltaisiin niin, että luvan myöntäminen ei olisi harkinnanvaraista niin kuin oikeudenkäymiskaarella, vaan lupa myönnettäisiin, jos lupaperusteiden todetaan olevan olemassa. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa myönnetään nykyisin valituslupa noin joka viidennessä sellaisessa asiassa, jossa valittaminen edellyttää valituslupaa.

Valituslupa myönnettäisiin ensinnäkin en-

nakkopäätösperusteella (1 kohta). Tämä mahdollistaisi sen, että korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisujen avulla voitaisiin ohjata alemmanasteista oikeuskäytäntöä ja huolehtia oikeuskäytännön yhdenmukaisuudesta. Tämä peruste olisi samanlainen kuin oikeudenkäymiskaarella.

Toisena valituslupan myöntämisen perusteena olisi asiassa tapahtunut ilmeinen virhe (2 kohta). Kaikki valitukset tutkittaisiin korkeimmassa hallinto-oikeudessa valituslupajärjestelmässäkin niin, ettei voimaan jäisi selviä virheitä. Valituslupan myöntämisen perusteena olisi muukin ilmeinen virhe kuin sellainen, jonka perusteella päätös voitaisiin ylimääräisessä muutoksenhaussa purkaa tai poistaa. Korkeimmassa oikeudessa valituslupa voidaan myöntää, jos siihen on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen sellaisen oikeudenkäynti- tai muun virheen vuoksi, jonka perusteella ratkaisu olisi purettava tai poistettava. Ehdotettu sääntely poikkeaa siten korkeimmassa oikeudessa sovellettavasta valituslupajärjestelmästä.

Valituslupa myönnettäisiin myös muun painavan syyn perusteella (3 kohta). Tällainen syy voisi olla esimerkiksi asian taloudellinen tai muu merkittävyys valittajan kannalta. Tämä valituslupaperuste vastaisi oikeudenkäymiskaaren sääntelyä.

Pykälän uudessa 3 momentissa säädetäisiin mahdollisuudesta myöntää valituslupa myös osittain, jolloin se koskisi vain osaa hallinto-oikeuden päätöksestä. Ehdotus vastaa veroasioissa voimassa olevaa säännöstä sekä korkeimmassa oikeudessa sovellettavaa sääntelyä.

Pykälän uudessa 4 momentissa säädetäisiin siitä, että asiassa, jossa valittaminen on kielletty tai edellyttää valituslupaa, rajoitus koskee pääasiaan annetun ratkaisun ohella myös sivuvaatimuksiin ja muihin liitännäisiin kysymyksiin annettuja ratkaisuja. Tällaisia ovat esimerkiksi oikeudenkäyntikulujen korvaamista, täytäntöönpanon kieltämistä ja todistajan palkkiota koskevat ratkaisut. Sivuvaatimukset voivat koskea myös hallinto-oikeuden toimivaltaan kuulumattomia asioita kuten vahingonkorvausta. Sivuvaatimuksia koskevan nimenomaisen säännöksen puut-

tuminen on aiheuttanut jossain määrin oikeustilan epävarmuutta, vaikka oikeuskäytännössä on suuntauksena ollutkin katsoa myös tällaisia ratkaisuja koskevat valitukset luvanvaraisiksi (esimerkiksi KHO 16.3.2000 taltio 562 yleisestä oikeusavusta turvapaikkaasiassa, KHO 2000:23 erikseen valittamisesta täytäntöönpanokieltosta koskevasta kysymyksestä toimeentulotukiasiassa ja KHO 1999:47 maksuttomasta oikeudenkäynnistä veroasiassa).

Ehdotettu säännös vastaa myös riita- ja rikosprosessissa omaksuttua periaatetta liitännäiskysymysten luvanvaraisuudesta haettaessa muutosta hovioikeuden päätökseen korkeimmalta oikeudelta.

79 §. *Valitus muusta kuin käsittelyn lopettavasta päätöksestä.* Pykälän 1 momentissa säädetään asioista, joissa saa erikseen valittaa lainkäyttöviranomaisen asian käsittelyn aikana tekemistä päätöksestä. Muissa tapauksissa valitus asian käsittelyn kuluessa tehdyistä ratkaisuista tehdään valitettaessa pääasialla koskevasta päätöksestä.

Momentin 4 kohta koskee muutoksenhaunalaisen päätöksen täytäntöönpanoa koskevaa määräystä. Tyypillisin tällainen määräys on päätös, jolla kielletään valituksenalaisen päätöksen täytäntöönpano tai keskeytetään jo aloitettu täytäntöönpano. Tällaisesta päätöksestä voidaan siten valittaa heti ylempään lainkäyttöviranomaiseen, vaikka pääasian käsittely on edelleen vireillä alemmassa oikeusasteessa. Sama koskee myös päätöstä, jolla on ennen asian käsittelyn lopettamista hylätty vaatimus täytäntöönpanon kieltämisestä tai keskeyttämisestä. Käytännössä tällaisia valituksia tehdään erityisesti alueellisten hallinto-oikeuksien päätöksistä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Yleisperusteluissa selostettujen syiden vuoksi ehdotetaan pykälään lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa rajoitettaisiin 1 momentin 4 kohdan käyttöalaa niin, että erikseen ei saisi valittaa hallinto-oikeuden asian käsittelyn aikana tekemästä päätöksestä, joka koskee muutoksenhaun alaisen päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämisestä.

Ehdotettu valituskielto ei koskisi kaikkia 4 kohdassa tarkoitettuja tilanteita. Valituskielto koskisi ainoastaan hallinto-oikeuden mutta ei muiden viranomaisten tekemiä päätöksiä. Se

koskisi vain täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä koskevaa päätöstä, mutta ei sen sijaan muuta hallintolainkäyttölain 32 §:n 1 momentin tai erityislainsäädännön nojalla annettua täytäntöönpanoa koskevaa määräystä.

Hallintolainkäyttölain yleissäännöksen avulla voidaan turvata sääntelyn yhdenmukaisuus samanlaisissa tapauksissa riippumatta siitä, onko vastaava säännös sisällytetty kaikissa asiaryhmissä erityislakeihin. Yleislaissa ei kuitenkaan ole mahdollista ottaa huomioon asiaryhmäkohtaisia erityispiirteitä. Tästä syystä toisaalla tässä esityksessä ehdotetaan eräisiin lakeihin muutoksia, jotka merkitsevät osittain samaa ehdotetun 3 momentin valituskiellon kanssa.

1.2. Hallinto-oikeuslaki

7 §. *Asiantuntijajäsenet.* Pykälässä säädetään nykyisin asiantuntijajäsenten osallistumisesta asian käsittelyyn ja ratkaisemiseen.

Pykälän 1 momentissa lueteltaisiin edelleen asiaryhmät, joissa asian käsittelyyn ja ratkaisemiseen osallistuisi hallinto-oikeudessa asiantuntijajäsen. Kokoonpanosta näissä asioissa säädettäisiin tarkemmin 12 §:n 2 momentissa.

Pykälän 2 momentti säilyisi nykyisenä. Sen mukaan hallinto-oikeus voi kuitenkin päättää ilman asiantuntijajäseniä muusta toimenpiteestä kuin lopullisesta pääasiantarkaisusta.

12 §. *Hallinto-oikeuden päätösvaltaisuus.* Pykälän 1 momentissa säädetään nykyisin hallinto-oikeuden kolmen jäsenen peruskokoonpanosta. Pykälän 2 momentissa säädetään kokoonpanosta vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisissa asioissa. Yhden jäsenen toimivallasta säädetään pykälän 3 momentissa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin kokoonpanosta 7 §:ssä tarkoitetuissa asioissa. Asiantuntijajäsen ei enää kuuluisi kokoonpanoon lainoppien jäsenten lisäksi niin kuin nykyisessä 7 §:n 1 momentissa säädetään, vaan lähtökohdana olisi, että kokoonpanoon kuuluisi vähintään kaksi lakimiesjäsentä ja asiantuntijajäsen. Hallinto-oikeus voisi ratkaista 1 momentissa tarkoitettujen asian pääsäännöstä poiketen myös nykyisen sääntelyn mukaisessa ko-

koonpanossa, jossa asiantuntijajäsen tulee kokoonpanoon kolmen lakimiestuomarin lisäksi. Tällaista kokoonpanoa voitaisiin käyttää, jos asiassa ratkaistavana olevan kysymyksen laatu sitä edellyttää. Pykälän nykyinen 2 momentti siirtyisi uuden 2 momentin vuoksi 3 momentiksi.

Pykälän nykyinen 3 siirtyisi muutettuna 4 momentiksi. Nykyisin yksi jäsen voi ratkaista asian, jos valitus tai muussa hallintolainkäyttölaissa esitetyt vaatimukset on peruutettu kokonaan. Esityksessä ehdotetaan, että yhden jäsenen ratkaistaviin asioihin lisätään asiat, joissa on kysymys siitä, onko valitus tai muu hallintolainkäyttöasia pantu vireille säädetysmääräajassa. Määräajan noudattaminen on yleensä helposti ja riidattomasti todettavissa. Oikeusturva ei edellytä, että nämä asiat ratkaistaisiin esittelijän ja kolmen tuomarin kokoonpanossa. Mikäli ratkaisun tekeminen poikkeuksellisesti edellyttäisi laajempaa harkintaa, asia voitaisiin aina tuoda ratkaistavaksi kolmijäseniseen kokoonpanoon.

1.3. Laki Korkeimmasta hallinto-oikeudesta

8 §. Perussäännös ylimpien tuomioistuinten tuomionvoivasta kokoonpanosta on perustuslain 100 §:n 2 momentissa, jonka mukaan ylimmät tuomioistuimet ovat tuomionvoipia viisijäsenisinä, jollei laissa erikseen säädetä muuta jäsenmäärää.

Korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 8 §:n 1 momentissa säädetään korkeimman hallinto-oikeuden viisijäsenisestä peruskokoonpanosta. Lain 2 momentin mukaan korkein hallinto-oikeus voi nykyisin käsitellä ja ratkaista kolmijäsenisenä valituslupan myöntämistä koskevan asian, täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä koskevan asian sekä asian, jossa on kysymys siitä, onko muutoksenhaku tehty määräajassa tai säädettyä muotoa noudattaen.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi ottamalla siihen uusina kohtina oikeusapua koskevat asiat (3 kohta) ja ylimääräistä muutoksenhakua koskevat asiat (5 kohta). Viimeksi mainittujen osalta mahdollisuus kolmijäseniseen ratkaisukokoonpanoon koskisi vain tapauksia, joissa hakemus yksimielisesti jätetään tutkimatta tai hy-

lätään. Näiden uusien kohtien lisäksi momentin 1, 4 ja 5 kohdassa täsmennettäisiin, että mahdollisuus käsitellä asia kolmijäsenisenä koskisi myös pääasian yhteydessä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitettyjä liitännäisiä vaatimuksia kuten oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevia vaatimuksia. Kolmen jäsenen kokoonpanossa korkein hallinto-oikeus voisi myös päättää valituksen tutkimatta jättämisestä silloin, kun valitus on tehty valituskiellon piiriin kuuluvassa asiassa. Kun valittaminen edellyttää valituslupaa, hallintolainkäyttölain 13 §:ään ehdotetusta 4 momentista seuraa, että valituslupanvaraisuus koskee myös pääasiaan liittyviä liitännäisiä vaatimuksia. Tällainen valituslupaa koskeva asia voitaisiin jo tällä perusteella käsitellä kolmijäsenisessä kokoonpanossa.

Oikeusapua koskeva asia voi tulla korkeimmassa hallinto-oikeudessa vireille niin, että oikeusaputoimisto siirtää asian oikeusapulain (257/2002) 24 §:n mukaisesti korkeimman hallinto-oikeuden käsiteltäväksi tai niin, että hallinto-oikeuden oikeusapuasiassa antamaan päätökseen haetaan oikeusapulain 26 §:n mukaisesti muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta pääasian yhteydessä tai erikseen. Oikeusapua koskeva asia voitaisiin kaikissa tapauksissa ratkaista korkeimmassa hallinto-oikeudessa kolmen jäsenen kokoonpanossa.

Vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisen asioiden käsittelyyn osallistuu korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 2 a §:n nojalla lainoppineiden jäsenten lisäksi kaksi ympäristöasiantuntijaneuvosta. Vastavasti patenttia, hyödyllisyysmallioikeutta tai integroidun piirin piirimallia koskevien asioiden käsittelyyn osallistuu patentti- ja rekisterihallituksen valitusasioiden käsittelystä annetun lain 9 §:n mukaan lainoppineiden jäsenen lisäksi kaksi yli-insinööri-neuvosta. Käytännössä asiantuntijajäsenet eivät kuulu ratkaisukokoonpanoon silloin kun asia ratkaistaan lain 8 §:n 2 momentin mukaisesti kolmen jäsenen kokoonpanossa. Tästä ei nykyisin ole nimenomaista säännöstä.

Lain 8 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan 2 momentin 1 – 4 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa asia voitaisiin ratkaista ilman edellä tarkoitettuja asiantuntijajäseniä. Kysymys on tältä osin lain-

säädännön selkeyttämisestä nykyisen käytännön mukaisesti. Asiantuntijajäsenet osallistuisivat sen sijaan ylimääräistä muutoksenhakua koskevien hakemusten käsittelyyn ja ratkaisemiseen siltä osin, kuin kysymys on asianomaisessa erityislainsäädännössä tarkoitettuista asioista. Tätä voidaan pitää tarpeellisenä sen vuoksi, että ylimääräisen muutoksenhaun edellytysten arvioinnissa sovelletaan osaltaan asianomaista aineellista erityislainsäädäntöä. Näissä ylimääräistä muutoksenhakua koskevissa asioissa kokoonpanoon kuuluisi siten kolmen lainoppineen jäsenen lisäksi kaksi asiantuntijajäsentä.

1.4. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta

33 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentissa säädetään muutoksenhausta viranomaisen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen. Muutoksenhaussa sovelletaan hallintolainkäyttölakia. Muun kuin hallintolainkäyttölain 7 §:ssä tarkoitettujen viranomaisen päätöksestä valitetaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen valitetaan siten esimerkiksi Kansaneläkelaitoksen ja eduskunnan toimielimen päätöksestä. Paikallisen tai alueellisen viranomaisen päätöksestä valitetaan alueelliseen hallinto-oikeuteen. Alueelliseen hallinto-oikeuteen valitetaan myös lain 4 §:n 1 momentin 8 kohdassa sekä 4 §:n 2 momentissa mainitun toimielimen päätöksestä. Näitä ovat esimerkiksi lain tai asetuksen taikka valtion hallintoviranomaisen päätöksen perusteella tiettyä tehtävää itsenäisesti hoitamaan asetetun komitean ja toimikunnan päätökset sekä julkista tehtävää hoitavan yhteisön tai säätiön päätökset niiden käyttäessä julkista valtaa. Pykälän 2 momentissa säädetään muutoksenhausta tuomioistuimen päätökseen silloin, kun asianosainen pyytää vireillä olevaan oikeudenkäyntiin liittyen tietoa asiakirjasta.

Ehdotuksen mukaan 1 momenttia selkeytettäisiin nykyisestä. Momentissa säädettäisiin hallintolainkäytön yleisen oikeusastejärjestelmän mukaisesti, että viranomaisen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla

hallinto-oikeuteen, jollei 2 momentista muuta johdu. Eduskunnan viraston sekä valtioneuvoston ja ministeriön päätöksestä valitettaisiin suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen valitettaisiin myös eduskunnan valitseman Suomen Pankin ja Kansaneläkelaitoksen toimielimen samoin kuin Suomen Pankin ja Kansaneläkelaitoksen keskushallintoon kuuluvan viranomaisen päätöksestä.

Pääsääntö koskisi siten paitsi hallintolainkäyttölaisissa tarkoitettuja viranomaisia ja kunnallisia viranomaisia myös sellaisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettussa laissa tarkoitettuja viranomaisia, jotka eivät suoraan hallintolainkäyttölain 7 ja 9 §:n nojalla kuulu hallintolainkäyttölain soveltamisalan piiriin. Tällaisia ovat esimerkiksi valtion liikelaitokset sekä julkista tehtävää hoitavat yhteisöt, laitokset ja säätiöt. Muiden kuin hallintolainkäyttölain 7 §:ssä tarkoitettujen viranomaisten osalta hallinto-oikeuden toimivallan edellytyksenä ei enää olisi se, että niiden toimivalta olisi paikallista tai alueellista.

Toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyisi hallintolainkäyttölain 12 §:n (433/1999) mukaisesti, joten toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyisi ensisijaisesti päätöksen tehneen viranomaisen toimialueen perusteella. Jos viranomaisen toimialue käsittää koko maan, sen päätöksistä valitetaan sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiiriin päätös olenaisimmin liittyy esimerkiksi sen vuoksi, että tuomiopiirissä on sen henkilön kotikunta tai sen yhteisön kotipaikka, johon päätös pääosin liittyy. Jos asiassa ei ole toimivaltaista hallinto-oikeutta, valitus tehdään pykälän 3 momentin nojalla Helsingin hallinto-oikeudelle.

Suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen valitettaisiin Suomen Pankin ja Kansaneläkelaitoksen keskushallintoon kuuluvan viranomaisen päätöksestä. Sen sijaan niiden alue- ja paikallisviranomaisten päätöksistä valitettaisiin pääsäännön mukaisesti hallinto-oikeuteen. Tämä vastaisi julkisuuslainsäädäntöä koskevasta eduskunnan hallintovaliokunnan mietinnöstä ilmenevää periaatetta, jonka mukaan muutosta haetaan toimivaltaiselta hallintotuomioistuimelta, jos kysymys on toimivallaltaan paikallisesta tai

alueellisesta viranomaisesta (HaVM 31/1998 vp).

Kansaneläkelaitoksessa keskushallintoon kuuluvat hallitus ja tilintarkastajat sekä kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 10 §:n 1 momentissa tarkoitettu keskushallinto, jonka ulkopuolelle jäävät sanotun pykälän 2 ja 3 momentissa tarkoitettut alue- ja paikallishallinto.

Suomen Pankin keskushallintoon kuuluvia viranomaisia ovat johtokunta ja sen alainen hallinto. Suomen Pankin aluetoimistoilla ja haarakonttoreilla ei voida katsoa olevan erillisen viranomaisen asemaa, kun otetaan huomioon Suomen Pankista annetun lain (214/1998) sekä Suomen Pankin johtosäännön säännökset ja määräykset. Tämän vuoksi Suomen Pankin julkisuusasioissa tekemistä päätöksistä valitettaisiin kaikilta osin suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Sen sijaan Suomen Pankin yhteydessä toimivaa Rahoitustarkastusta ei voida pitää Suomen Pankin keskushallintoon kuuluvana viranomaisena, sillä Rahoitustarkastuksella on Suomen Pankin hallintoon nähden rinnakkainen erillishallintonsa. Rahoitustarkastuksen julkisuusasioissa tekemistä päätöksistä valitettaisiin ensi asteessa hallinto-oikeuteen. Korkeimman hallinto-oikeuden käytännössä Rahoitustarkastuksen päätöksistä on katsottu voitavan valittaa suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen myös julkisuusasioissa (KHO 11.7.2001 taltio 1636). Yleinen valitustie Rahoitustarkastuksen päätöksistä on kuitenkin lailla 587/2003 ohjattu ensi asteessa Helsingin hallinto-oikeuteen.

1.5. Perintökaari

5 luku. Valtion oikeudesta perintöön

2 a §. Valtiokonttori voi tämän lain 5 luvun 2 §:n mukaan päättää, että valtion sama omaisuus luovutetaan kokonaan tai osittain perittävän läheiselle, jos se havaitaan olosuhteisiin nähden kohtuulliseksi. Omaisuus voidaan luovuttaa myös kunnalle. Valtiokonttorin päätöksestä valitetaan hallinto-oikeuteen.

Perinnön luovuttaminen perustuu pääosin Valtiokonttorin harkintaan. Kenelläkään ei ole subjektiivista oikeutta saada valtiolle perintökaaren mukaan tulevaa perintöä itsel-

leen. Hallintolainkäytössä voidaan tutkia ainoastaan sitä, ettei perinnön luovutusta koskevaa hakemusta hylätä lainvastaisesti. Hallintolainkäytössä ei voida velvoittaa Valtiokonttoria luovuttamaan perintöä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että valittaminen hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttäisi valituslupaa. Valitusluvan myöntämisen edellytyksistä ei säädettäisi tässä laissa, vaan sovellettaviksi tulisivat hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 ja 3 momenttiin ehdotetut yleiset säännökset.

1.6. Ampuma-aselaki

118 §. *Muutoksenhaku*. Pykälän 1 momentin mukaan pykälässä mainittuun sisäasiainministeriön tekemään päätökseen haetaan nykyisin muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta ja muuhun päätökseen hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Korkeimman hallinto-oikeuden käytäntö ampuma-aseasioissa on vakiintunut eikä näihin asioihin liity sellaisia oikeussuojatarpeita, jotka perustelisivat rajoittamatonta jatkovalitusoikeutta. Tämän vuoksi ehdotetaan, että valittaminen hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttäisi valituslupaa. Valitusluvan myöntämisen edellytyksistä ei säädettäisi tässä laissa, vaan sovellettaviksi tulisivat hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 ja 3 momenttiin ehdotetut yleiset säännökset.

1.7. Maksuvapautuslaki

2 a §. Tässä laissa ei nykyisin ole muutoksenhakusäännöstä. Lain nojalla tehtyihin päätöksiin saa hakea muutosta hallintolainkäyttölain mukaisesti.

Lain 1 §:n mukaan Valtiokonttori voi vapauttaa maksu- tai korvausvelvollisen valtiolle tulevan maksun tai korvauksen suorittamisesta osaksi tai kokonaan, jos vapautus ei loukkaa valtion etua taikka jos maksun tai korvauksen periminen olisi ilmeisen kohtuutonta. Samoin edellytyksin voidaan myöntää helpotusta korvauksen suorittamisessa.

Valtion velallisella ei ole subjektiivista oikeutta maksuvapautuksen saamiseen. Hallintolainkäytössä voidaan tutkia ainoas-

taan sitä, ettei maksuvapautushakemusta hylätä lainvastaisesti. Hallintolainkäytössä ei voida velvoittaa Valtiokonttoria myöntämään maksuvapautusta. Tämän vuoksi ehdotetaan, että valittaminen hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttäisi valituslupaa. Valitusluvan myöntämisen edellytyksistä ei säädetä tässä laissa, vaan sovellettaviksi tulisivat hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 ja 3 momenttiin ehdotetut yleiset säännökset.

1.8. Laki eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista

9 §. Verohallitus voi myöntää tässä laissa tarkoitetun veronhuojennuksen, jolloin yhteisö on osittain tai kokonaan verovapaa tuloverotuksessa. Huojennus myönnetään hakemuksesta. Laissa ei ole säännöstä muutoksenhausta verohallituksen päätökseen. Lain 10 §:ssä säädetään, että rangaistussäännöksistä on voimassa, mitä verotusmenettelystä annetussa laissa säädetään, ja että mainittua lakia noudatetaan muutoinkin soveltuvin osin. Oikeuskäytännössä on katsottu, että verotusmenettelystä annetun lain 70 §:n säännökset valitusluvasta muutoksenhaussa hallinto-oikeuden päätökseen eivät ulotu kyseessä oleviin veronhuojennusasioihin.

Veronhuojennusasioiden laatu huomioon ottaen ei ole perusteita sille, että niissä noudatettaisiin toisenlaista muutoksenhakujärjestelmää kuin muissa veroasioissa. Tästä syystä ehdotetaan 9 §:ään säännöstä siitä, että valittaminen hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttää valituslupaa. Muutoksenhaussa sovellettaisiin, mitä verotusmenettelystä annetun lain 70 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 71 §:ssä säädetään valitusluvan perusteista, mahdollisuudesta myöntää valituslupa koskemaan vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta päätöksestä sekä valituslupahakemuksen sisällyttämisestä valituskirjelmään.

1.9. Laki kasvinjalostajanoikeudesta

37 §. *Muutoksenhaku.* Tässä laissa säädetynä rekisteriviranomaisena toimii lain 9 §:n 1 momentin mukaan kasvilajikelautakunta, joka pitää kasvilajikerekisteriä. Lain 37 §:n 3

momentin mukaan rekisteriviranomaisen päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Pykälän 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että valitusviranomaisena olisi ensi asteessa alueellinen hallinto-oikeus eikä korkein hallinto-oikeus. Lisäksi pykälässä viitattaisiin voimassa olevaan yleislakiin eli hallintolainkäyttölakiin.

1.10. Torjunta-ainelaki

4 g §. Maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä on lain 4 f §:n mukaan valtioneuvoston asettama torjunta-ainelautakunta. Torjunta-ainelautakunnan tehtävänä on päättää lain 4 §:ssä tarkoitetusta torjunta-aineen hyväksymisestä sekä torjunta-aineiden käyttöä koskevista rajoituksista ja ehdoista. Muutosta torjunta-ainelautakunnan päätökseen haetaan 4 g §:n mukaan valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen noudattaen, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että valitusviranomaisena olisi ensi asteessa alueellinen hallinto-oikeus eikä korkein hallinto-oikeus. Lisäksi tarkistettaisiin viittaussäännöstä niin, että pykälässä viitattaisiin voimassa olevaan yleislakiin eli hallintolainkäyttölakiin.

1.11. Laki maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta

5 §. Lain 1 §:n mukaan tietopalvelukeskus on maa- ja metsätalousministeriön alainen palveluyksikkö, jonka tehtävänä on tuottaa ja julkaista virallista maatilatilastoa, tuottaa maaseutuelinkeinojen tilastointiin ja tietohuoltoon liittyviä palveluja, ylläpitää maaseutuelinkeinorekisteriä, huolehtia Euroopan unionin integroidun hallinto- ja valvontajärjestelmän tietoteknisistä asiantuntijatehtävistä maaseutuelinkeinojen osalta sekä tuottaa tietohallinnon asiantuntijapalveluita maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle.

Lain 2 §:n mukaan virasto voi muun muassa hoitaa ministeriön ja sen hallinnonalan muiden virastojen ja laitosten talous-, henkilöstö- ja hallintotehtäviä, ja se hoitaa maatalouden kehittämisrahastosta annetun lain

(657/1966) ja interventiorahastosta annetun lain (1206/1994) mukaiset maksuliikenne-, kirjanpito- ja perintätehtävät sekä muut tehtävät sen mukaan kuin erikseen säädetään tai määrätään.

Lain 5 §:n mukaan tietopalvelukeskuksen päätökseen haetaan, jollei lailla tai asetuksella toisin säädetä, muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Pykälä ehdotetaan muutettavaksi niin, että muutosta tietopalvelukeskuksen päätökseen haettaisiin valittamalla ensin hallinto-oikeuteen, jollei lailla toisin säädetä. Lisäksi tarkistettaisiin viittaussäännöstä niin, että pykälässä viitattaisiin voimassa olevaan yleislakiin eli hallintolainkäyttölakiin.

1.12. Laki kasvintuotannon tarkastuskeskuksesta

6 §. *Muutoksenhaku.* Lain 1 §:n mukaan maatalouden tuotantopanosten ja kasviperäisten maataloustuotteiden tuotannon sekä niiden laadun ja käyttökelpoisuuden tarkastusta ja valvontaa sekä kasvintuhoojien torjuntaa varten on maa- ja metsätalousministeriön alainen kasvintuotannon tarkastuskeskus.

Lain 6 §:n mukaan muutosta tarkastuskeskuksen päätökseen haetaan, jollei toisin säädetä, valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Eräiden erityislakien nojalla tarkastuskeskuksen päätöksistä valitetaan sen sijaan maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että muutosta tarkastuskeskuksen päätökseen haettaisiin valittamalla ensin hallinto-oikeuteen, jollei lailla toisin säädetä. Lisäksi tarkistettaisiin viittaussäännöstä niin, että pykälässä viitattaisiin voimassa olevaan yleislakiin eli hallintolainkäyttölakiin.

1.13. Eläinsuojelulaki

52 §. *Täytäntöönpano.* Pykälässä säädetään viranomaisen oikeudesta tietyissä tapauksissa määrätä päätöksen noudattamisesta muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviran-

omainen toisin määrää.

Pykälään ehdotetaan esityksen yleisperusteluissa esitettyjen syiden vuoksi lisättäväksi säännös siitä, että hallinto-oikeuden yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta päätöksestä saisi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

1.14. Ilmailulaki

91 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän mukaan muutosta liikenneministeriön ja Ilmailulaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain mukaisesti. Säännöstä on hallintolainkäyttölain voimaantulon jälkeen sovellettu oikeuskäytännössä niin, että muutosta Ilmailulaitoksen viranomaisena antamaan päätökseen on voinut hakea valittamalla ensi asteessa alueelliseen hallinto-oikeuteen.

Pykälä ehdotetaan saatettavaksi ajan tasalle niin, että viittaus muutoksenhausta hallintoasioissa annettuun lakiin korvattaisiin viittauksella hallintolainkäyttölakiin. Viittaus liikenneministeriöön muutettaisiin viittaukseksi liikenne- ja viestintäministeriöön. Täytäntöönpanon kieltämistä koskeva viittaus korkeimpaan hallinto-oikeuteen ehdotetaan korvattavaksi viittauksella valitusviranomaiseen. Ilmailulaitoksen päätösten täytäntöönpanon kieltämisestä määräisi näin ollen asianomainen hallinto-oikeus ja ministeriön päätösten täytäntöönpanon kieltämisestä määräisi korkein hallinto-oikeus.

1.15. Laki ilmailulaitoksesta

3 §. *Viranomaistehtävien järjestely.* Pykälän 3 momentin mukaan Ilmailulaitoksen viranomaisasiassa tekemään päätökseen haetaan nykyisin muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Ilmailulaitos tekee viranomaisasioissa päätöksiä pääasiassa ilmailulain nojalla. Oikeuskäytännössä on ilmailulain 91 §:ää sovellettu hallintolainkäyttölain voimassaoloaikana niin, että valitusviranomaisena Ilmailulaitoksen viranomaispäätöksistä on pidetty ensi asteessa alueellista hallinto-oikeutta.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että

muutosta Ilmailulaitoksen viranomaisasiassa tekemään päätökseen haettaisiin valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutosta haettaisiin siten ensi asteessa valittamalla alueelliseen hallinto-oikeuteen. Sääntely vastaisi sisällöltään ilmailulain 91 §:ään ehdotettua sääntelyä.

1.16. Laki valtion televisio- ja radorahastosta

36 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän mukaan hallinto-oikeuden antamaan päätökseen, joka koskee takautuvaa televisiomaksua tai tarkastusmaksua, saa nykyisin hakea muutosta rajoituksesta korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Kysymys on taloudelliselta arvoltaan suhteellisen vähämerkityksellisistä asioista, joihin ei tavallisesti liity merkittäviä oikeudellisia ongelmia. Tämän vuoksi ehdotetaan, että valittaminen hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttäisi valituslupaa. Valitusluvan myöntämisen edellytyksistä ei säädettäisi tässä laissa, vaan sovellettaviksi tulisivat hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 ja 3 momenttiin ehdotetut yleiset säännökset.

1.17. Laki patentti- ja rekisterihallituksesta

5 §. *Muutoksenhaku.* Muutoksenhaku patentti- ja rekisterihallituksen päätöksistä on pykälän 1 momentin pääsäännön mukaan ohjattu patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakuntaan. Sellaiseen viraston päätökseen, joka ei kuulu valituslautakunnan käsiteltäväksi, saa pykälän 2 momentin mukaan nykyisin hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään. Viimeksi mainittu viittaus tarkoittaa patentti- ja rekisterihallituksen valitusasioiden käsittelystä annetun lain 8 §:n 1 momenttia, jonka mukaan muutosta haetaan 60 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saannista.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että muissa kuin valituslautakunnassa ratkaistavissa asioissa valitusviranomaisena olisi ensi asteessa Helsingin hallinto-oikeus eikä korkein hallinto-oikeus.

Momentissa tarkoitettut valitukset koskevat

lähinnä

– osakeyhtiön pääoman alentamista taikka osakeyhtiön tai osuuskunnan sulautumista tai jakautumista koskevan päätöksen täytäntöönpanoon vaadittavaa lupaa,

– osakeyhtiön, osuuskunnan, yhdistyksen tai säätiön asuin- tai kotipaikkaa koskevaa lupaa,

– kirjanpitolaisissa (1336/1997) säädetyn ilmoittamisvelvollisuuden laiminlyönnistä tuomittua uhkasakkoa tai

– patenttiasiamiehistä annetun lain (552/1967) perusteella tehtyjä päätöksiä.

Muutoksenhaku on näissä asiaryhmissä harvinaista, sillä valituksia tehdään korkeintaan muutamia vuodessa. Valitusten keskitäminen Helsingin hallinto-oikeuteen olisi oikeuskäytännön yhtenäisyyden kannalta perusteltua.

Lisäksi momenttiin lisättäisiin viittaus hallintolainkäyttölakiin. Käytännössä viittaus-säännöksen tarkistaminen merkitsisi sitä, että nykyinen 60 päivän valitusaika lyhenisi hallintolainkäyttölain 22 §:ssä säädetyksi yleiseksi 30 päivän valitusajaksi.

1.18. Laki patentti- ja rekisterihallituksen valitusasioiden käsittelystä

8 §. Pykälän 1 momentissa säädetään nykyisin muutoksenhausta valituslautakunnan päätökseen sekä patentti- ja rekisterihallituksen päätökseen asiassa, joka ei kuulu valituslautakunnan käsiteltäväksi. Muutosta haetaan korkeimmalta hallinto-oikeudelta 60 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saannista.

Momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että se koskisi vain niitä patentti- ja rekisterihallituksessa ratkaistuja asioita, jotka kuuluvat valituslautakunnan käsiteltäviksi. Muutosta valituslautakunnan päätökseen haettaisiin edelleen korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Valitusaika olisi 60 päivää niin kuin nykyisinkin. Muutoksenhausta muissa kuin valituslautakunnassa ratkaistavissa asioissa säädettäisiin patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain 5 §:ssä.

1.19. Laki Vakuutusvalvontavirastosta

6 §. Vakuutusvalvontaviraston tehtävänä on lain 1 §:n mukaan vakuutus- ja eläkelai-

tosten sekä muiden vakuutuslalla toimivien valvonta ja tarkastus. Pääperiaatteena sosiaali- ja terveysministeriön ja Vakuutusvalvontaviraston välisessä työnjaossa on, että virastolle kuuluvat operatiivisten valvontatehtävien suorittaminen, kaikkien yksittäistä valvottavaa koskevien asioiden ratkaiseminen sekä valvottavan hakemuksesta tehtävät päätökset ja poikkeusluvut lukuun ottamatta vakuutusyhtiöiden perustamista ja toimiluvan myöntämistä koskevia päätöksiä sekä työeläkevakuutuksen perusteita koskevia päätöksiä. Sosiaali- ja terveysministeriölle kuuluvat lisäksi vakuutuslalla koskevan lainsäädännön valmistelu, merkittävä osa valvottavia koskevista alemman asteisesta norminannosta sekä EU:n piirissä tapahtuvan ja muun kansainvälisen yhteistyön koordinointi.

Lain 6 §:n mukaan Vakuutusvalvontaviraston päätöksestä saa nykyisin valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen siinä järjestyksessä kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Hallintolainkäytön muutoksenhakujärjestelmän kannalta Vakuutusvalvontavirasto on valtioneuvoston alainen hallintovirasto, jonka päätöksenteossa on pääosin kysymys oikeusharkintaisista ratkaisuista. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa käsitellyt Vakuutusvalvontaviraston päätöksistä tehdyt valitukset ovat koskeneet muun muassa vakuutuksenvälittäjän rekisteröintiä, työttömyyskassan sääntömuutoksen vahvistamista, vakuutusyhdistykselle määrättyä kieltoa harjoittaa muuta liikettä ja vakuutusyhtiölle asetettuja rajoituksia sen hankkimaan osakeomaisuuteen liittyneen päätösvallan käytössä.

Voimassa olevaa sääntelyä on hallituksen esityksessä 163/1998 vp perusteltu sillä, että myös valtiorainministeriön ja Rahoitustarkastuksen rahoitusvalvontaa koskevista päätöksistä sekä sosiaali- ja terveysministeriölle jäävistä vakuustustoimintaa koskevista päätöksistä valitetaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Mainitun hallituksen esityksen mukaan oli tarkoituksenmukaista, että kaikista rahoitus- ja vakuutusvalvontaa koskevista päätöksistä tehdyt valitukset käsiteltiin samassa valitusviranomaisessa.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että valitus tehtäisiin ensi asteessa Helsingin hal-

linto-oikeuteen. Maininta valituksen perusteesta säilytettäisiin nykyisenä. Ehdotettu muutos olisi valitustien osalta yhdenmukainen Rahoitustarkastusta koskevan nykyisen sääntelyn kanssa, sillä valitukset Rahoitustarkastuksen päätöksistä ohjattiin lailla 587/2003 ensi asteessa Helsingin hallinto-oikeuteen. Samassa yhteydessä Rahoitustarkastukselle siirrettiin valtiorainministeriölle kuulunutta toimivaltaa valvottavien toimilupien myöntämisessä.

Lisäksi pykälään lisättäisiin säännös siitä, että Vakuutusvalvontavirasto saa hakea muutosta Helsingin hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on ratkaissut Vakuutusvalvontaviraston päätöstä koskevan valituksen. Tärkeän julkisen edun valvojana Vakuutusvalvontavirastolla saattaisi olla oikeus valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä myös hallintolainkäyttölain 6 §:n 2 momentin yleissäännöksen perusteella. Sen mukaan viranomaisella on valitusoikeus, jos se on viranomaisen valvottavana olevan julkisen edun vuoksi tarpeen. Ehdotettu säännös Vakuutusvalvontaviraston valitusoikeudesta selkeyttäisi tältä osin sääntelyä.

1.20. Vakuutusyhtiölaki

16 luku. Sulautuminen ja vähemmistöosakkeiden lunastus

13 §. Vakuutusyhtiö voi luvun 1 §:n mukaisesti sulautua toiseen vakuutusyhtiöön. Sulautumiselle on luvun 13 §:n 1 momentin mukaan saatava sosiaali- ja terveysministeriön suostumus. Suostumuksen antaa vakuutusyhtiölain 18 luvun 10 a §:n säännökset huomioon ottaen Vakuutusvalvontavirasto.

Sulautumisesta on pykälän 2 momentin mukaan kuulutettava ja annettava sulautuvan yhtiön ja tietyin edellytyksin myös vastaanottavan yhtiön vakuutusvelkojille kehoitus esittää muistutuksensa sulautumishakemusta vastaan. Viraston on pykälän 4 momentin mukaan annettava suostumuksensa, jollei sulautuminen loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja ja jollei sen katsota vaarantavan vakuustustoiminnan tervettä kehitystä. Tähän liittyen virastolla on oikeus liittää tarpeelliset ehdot suostumukseensa. Pykälän 5 momentin mukaan sulautuvalla ja vastaanottavalla yhti-

öllä sekä muistutuksentekijällä, joka katsoo viraston päätöksen loukkaavan oikeuttaan, on nykyisin oikeus valittaa päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen niin kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä. Pykälän 6 momentin mukaan sulautuminen on rauennut, jos suostumusta ei ole haettu määräajassa tai jos se on evätty ja epäamispäätös on saanut lainvoiman.

Pykälän 5 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä viitattaisiin Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain 6 §:n muutoksenhakusääntöön. Viraston päätöksestä valitettaisiin siten ensi asteessa Helsingin hallinto-oikeuteen. Vakuutusvalvontavirasto saisi hakea muutosta Helsingin hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on ratkaissut Vakuutusvalvontaviraston päätöstä koskevan valituksen. Lisäksi momentissa säilytettäisiin nykyinen säännös siitä, että valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Samalla saatettaisiin pykälän 1 – 5 momentit ja pykälän edellä oleva väliotsikko ajan tasalle niin, että viittaukset asianomaiseen ministeriöön korvattaisiin viittauksilla Vakuutusvalvontavirastoon.

16 a luku. **Vakuutuskannan luovuttaminen**

9 §. Vakuutusyhtiö voi luvun 1 §:n mukaisesti luovuttaa vakuutuskantansa toiselle vakuutusyhtiölle. Vakuutuskannan luovutukselle on luvun 9 §:n 1 momentin mukaan saatava sosiaali- ja terveysministeriön suostumus. Suostumuksen antaa vakuutusyhtiölain 18 luvun 10 a §:n säännökset huomioon ottaen Vakuutusvalvontavirasto.

Hakemuksesta on pykälän 2 momentin mukaan kuulutettava ja annettava luovutettavaan vakuutuskantaan kohdistuvien sekä tietyn edellytyksin myös vastaanotettavaan vakuutuskantaan kohdistuvien vakuutusten velkojille ja yhtiöiden muille velkojille kehoitus esittää muistutuksensa hakemusta vastaan. Viraston on pykälän 4 momentin mukaan annettava suostumuksensa, jollei vakuutuskannan luovutus loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja ja jollei sen katsota vaarantavan vakuutus toiminnan tervettä kehitystä. Tähän liittyen virastolla on oikeus liittää tarpeelliset eh-

dot suostumukseensa. Pykälän 5 momentin mukaan luovuttavalla ja vastaanottavalla yhtiöllä sekä muistutuksentekijällä, joka katsoo viraston päätöksen loukkaavan oikeuttaan, on nykyisin oikeus valittaa päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen niin kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Pykälän 5 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä viitattaisiin Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain 6 §:n muutoksenhakusääntöön. Viraston päätöksestä valitettaisiin siten ensi asteessa Helsingin hallinto-oikeuteen. Vakuutusvalvontavirasto saisi hakea muutosta Helsingin hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on ratkaissut Vakuutusvalvontaviraston päätöstä koskevan valituksen. Lisäksi momentissa säilytettäisiin nykyinen säännös siitä, että valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Samalla saatettaisiin pykälän 1 – 5 momentit ajan tasalle niin, että viittaukset asianomaiseen ministeriöön korvataan viittauksilla Vakuutusvalvontavirastoon.

16 b luku. **Jakautuminen**

4 §. Vakuutusosakeyhtiö voi luvun 1 §:n mukaisesti jakautua yhdeksi tai useammaksi vakuutusosakeyhtiöksi. Jakautumiselle on luvun 4 §:n 1 momentin mukaan saatava sosiaali- ja terveysministeriön suostumus. Suostumuksen antaa vakuutusyhtiölain 18 luvun 10 a §:n säännökset huomioon ottaen Vakuutusvalvontavirasto.

Hakemuksesta on pykälän 2 momentin mukaan kuulutettava ja annettava jakautuvan yhtiön vakuutusvelkojille kehoitus esittää muistutuksensa jakautumishakemusta vastaan. Viraston on pykälän 3 momentin mukaan annettava suostumuksensa, jollei jakautuminen loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja ja jollei sen katsota vaarantavan vakuutus toiminnan tervettä kehitystä. Tähän liittyen virastolla on oikeus liittää tarpeelliset ehdot suostumukseensa. Pykälän 4 momentin mukaan jakautuvalla yhtiöllä sekä muistutuksentekijällä, joka katsoo viraston päätöksen loukkaavan oikeuttaan, on nykyisin oikeus valittaa päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen niin kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellise-

nä. Vastaanottavat yhtiöt saavat pykälän 5 momentin mukaan toimiluvan siltä osin kuin niille siirtyy vakuutuskantaa, jollei virasto toisin määrää. Pykälän 6 momentin mukaan jakautuminen on rauennut, jos suostumusta ei ole haettu määräajassa tai jos se on evätty ja epäämispäätös on saanut lainvoiman.

Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä viitattaisiin Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain 6 §:n muutoksenhakusääntöön. Viraston päätöksestä valitettaisiin siten ensi asteessa Helsingin hallinto-oikeuteen. Vakuutusvalvontavirasto saisi hakea muutosta Helsingin hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on ratkaissut Vakuutusvalvontaviraston päätöstä koskevan valituksen. Lisäksi momentissa säilytettäisiin nykyinen säännös siitä, että valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Samalla saatettaisiin pykälän 1 - 5 momentit ajan tasalle niin, että viittaukset asianomaiseen ministeriöön korvataan viittauksilla Vakuutusvalvontavirastoon.

18 a luku. **Yhtiömuodon muuttaminen**

4 §. Vakuutusosakeyhtiön muuttamista keskinäiseksi vakuutusyhtiöksi tai keskinäisen vakuutusyhtiön muuttamista vakuutusosakeyhtiöksi koskevalle yhtiökokouksen päätökselle on pykälän 1 momentin mukaan saatava sosiaali- ja terveysministeriön suostumus. Suostumuksen antaa vakuutusyhtiölain 18 luvun 10 a §:n säännökset huomioon ottaen Vakuutusvalvontavirasto. Yhtiön osakkaat ja vakuutusvelkojat voivat pykälän 2 momentin mukaan tehdä muistutuksia yhtiöjärjestyksen vahvistamista koskevasta hakemuksesta. Pykälän 3 momentin mukaan suostumus on annettava, jollei yhteisömuodon muutos loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja tai jonkin osakasryhmän etuja. Pykälän 4 momentin mukaan virastolla on oikeus liittää suostumuksen antamiseen ehdot, joita se pitää tarpeellisina edellä mainittujen etujen turvaamiseksi.

Pykälän 5 momentin mukaan yhtiöllä sekä muistutuksentekijällä, joka katsoo viraston päätöksen loukkaavan oikeuttaan, on nykyisin oikeus valittaa päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen niin kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Jollei suostumusta ole määräajassa haettu tai jos se on evätty ja epäämispäätös on saanut lainvoiman, on yhtiömuodon muutos pykälän 6 momentin mukaan rauennut.

Pykälän 5 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä viitattaisiin Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain 6 §:n muutoksenhakusääntöön. Viraston päätöksestä valitettaisiin siten ensi asteessa Helsingin hallinto-oikeuteen. Vakuutusvalvontavirasto saisi hakea muutosta Helsingin hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on ratkaissut Vakuutusvalvontaviraston päätöstä koskevan valituksen. Lisäksi momentissa säilytettäisiin nykyinen säännös siitä, että valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Samalla saatettaisiin pykälän 1 - 5 momentit ajan tasalle niin, että viittaukset asianomaiseen ministeriöön korvataan viittauksilla Vakuutusvalvontavirastoon.

1.21. **Laki ulkomaisista vakuutusyhtiöistä**

84 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentin mukaan muutosta sosiaali- ja terveysministeriön päätökseen haetaan nykyisin korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä viitattaisiin Vakuutusvalvontaviraston päätösten osalta Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain 6 §:n muutoksenhakusääntöön. Viraston päätöksestä valitettaisiin siten ensi asteessa Helsingin hallinto-oikeuteen. Vakuutusvalvontavirasto saisi hakea muutosta Helsingin hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on ratkaissut Vakuutusvalvontaviraston päätöstä koskevan valituksen. Muutoksenhaku sosiaali- ja terveysministeriön päätöksestä ohjautuisi suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen niin kuin nykyisin.

1.22. **Vakuutusyhdistyslaki**

8 luku. **Yhteisömuodon muuttaminen**

2 §. Vakuutusyhdistys voidaan luvun 1 §:n mukaan muuttaa keskinäiseksi vakuutusyhtiöksi. Keskinäiselle vakuutusyhtiölle on saatava sosiaali- ja terveysministeriöltä toimilupa ja Vakuutusvalvontaviraston on vahvistettava sen yhtiöjärjestys.

Luvun 2 §:n 1 momentissa säädetään yhtiöjärjestyksen vahvistamisen yhteydessä järjestettävästä kuulutus- ja muistutusmenettelystä. Pykälän 2 momentin mukaan yhtiöjärjestys on vahvistettava, jos se täyttää vakuutusyhtiölaissa säädetyt edellytykset eikä yhteisömuodon muutos loukkaa vakuutusten käsitettä etuja tai jonkin osakasryhmän etuja. Pykälän 3 momentin mukaan virastolla on oikeus liittää yhtiöjärjestyksen vahvistamiseen ehdot, joita se pitää tarpeellisina edellä mainittujen etujen turvaamiseksi. Pykälän 4 momentin mukaan yhdistyksellä sekä muistutuksentekijällä, joka katsoo viraston päätöksen loukkaavan oikeuttaan, on nykyisin oikeus valittaa päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen niin kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä viitattaisiin Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain 6 §:n muutoksenhakusääntökseen. Viraston päätöksestä valitettaisiin siten ensi asteessa Helsingin hallinto-oikeuteen. Vakuutusvalvontavirasto saisi hakea muutosta Helsingin hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on ratkaissut Vakuutusvalvontaviraston päätöstä koskevan valituksen. Lisäksi momentissa säilytettäisiin nykyinen säännös siitä, että valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

14 luku. Sulautuminen

11 §. Vakuutusyhdistys voi luvun 1 §:n mukaisesti sulautua toiseen vakuutusyhdistykseen. Sulautumiselle on luvun 11 §:n 1 momentin mukaan saatava Vakuutusvalvontaviraston suostumus. Sulautumisesta on pykälän 2 momentin mukaan kuulutettava ja annettava sulautuvan yhdistyksen ja tietyin edellytyksin myös vastaanottavan yhdistyksen vakuutusvelkojille kehoitus esittää muistutuksensa sulautumishakemusta vastaan. Viraston on pykälän 3 momentin mukaan annettava suostumuksensa, jollei sulautuminen loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja ja jollei sen katsota vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä. Tähän liittyen virastolla on oikeus liittää tarpeelliset ehdot suostumukseensa.

Pykälän 4 momentin mukaan sulautuvalla

ja vastaanottavalla yhdistyksellä sekä muistutuksentekijällä, joka katsoo viraston päätöksen loukkaavan oikeuttaan, on nykyisin oikeus valittaa päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen niin kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä. Pykälän 5 momentin mukaan sulautuminen on rauennut, jos suostumusta ei ole haettu määräajassa tai jos se on evätty ja epäämispäätös on saanut lainvoiman.

Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä viitattaisiin Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain 6 §:n muutoksenhakusääntökseen. Viraston päätöksestä valitettaisiin siten ensi asteessa Helsingin hallinto-oikeuteen. Vakuutusvalvontavirasto saisi hakea muutosta Helsingin hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on ratkaissut Vakuutusvalvontaviraston päätöstä koskevan valituksen. Lisäksi momentissa säilytettäisiin nykyinen säännös siitä, että valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

14 a luku. Vakuutuskannan luovuttaminen

9 §. Vakuutusyhdistys voi luvun 1 §:n mukaisesti luovuttaa vakuutuskantansa toiselle vakuutusyhdistykselle tai vakuutusyhtiölle. Vakuutuskannan luovutukselle on luvun 9 §:n 1 momentin mukaan saatava Vakuutusvalvontaviraston suostumus. Hakemuksesta on pykälän 2 momentin mukaan kuulutettava ja annettava luovutettavaan vakuutuskantaan kohdistuvien sekä tietyin edellytyksin myös vastaanottavaan vakuutuskantaan kohdistuvien vakuutusten velkojille kehoitus esittää muistutuksensa hakemusta vastaan. Viraston on pykälän 3 momentin mukaan annettava suostumuksensa, jollei vakuutuskannan luovutus loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja ja jollei sen katsota vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä. Tähän liittyen virastolla on oikeus liittää tarpeelliset ehdot suostumukseensa.

Pykälän 4 momentin mukaan luovuttavalla ja vastaanottavalla yhdistyksellä sekä muistutuksentekijällä, joka katsoo viraston päätöksen loukkaavan oikeuttaan, on nykyisin oikeus valittaa päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen niin kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

nä.

Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä viitattaisiin Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain 6 §:n muutoksenhakusääntöön. Viraston päätöksestä valitettaisiin siten ensi asteessa Helsingin hallinto-oikeuteen. Vakuutusvalvontavirasto saisi hakea muutosta Helsingin hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on ratkaissut Vakuutusvalvontaviraston päätöstä koskevan valituksen. Lisäksi momentissa säilytettäisiin nykyinen säännös siitä, että valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

1.23. Terveydensuojelulaki

57 §. *Täytäntöönpano.* Pykälässä säädetään viranomaisen oikeudesta määrätä, että sen päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta. Nykyisin säännös koskee vain terveydensuojelulain 51 §:n 2 momentissa tarkoitettua tapausta, jossa valvontaa suorittava kunnan viranhaltija saa kiireellisessä tapauksessa antaa yksittäistapauksessa kiellon tai määräyksen terveyshaitan poistamiseksi tai ehkäisemiseksi. Valitusviranomaisen voi kuitenkin määrätä asiassa toisin.

Pykälään ehdotetaan esityksen yleisperusteluissa esitettyjen syiden vuoksi lisättäväksi säännös siitä, että hallinto-oikeuden yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta päätöksestä saisi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä. Lisäksi pykälästä ehdotetaan poistettavaksi viittaus lain 12 §:n 2 momenttiin, joka on kumottu lailla 89/2000.

1.24. Kemikaalilaki

56 §. *Täytäntöönpano.* Pykälässä säädetään viranomaisen oikeudesta tietyissä tapauksissa määrätä päätöksen noudattamisesta muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Pykälään ehdotetaan esityksen yleisperusteluissa esitettyjen syiden vuoksi lisättäväksi säännös siitä, että hallinto-oikeuden yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta päätöksestä saisi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä. Lisäksi

ehdotetaan korjattavaksi virheellinen viittaus lain 68 §:n 3 momenttiin viittaukseksi 2 momenttiin.

1.25. Laki terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta

4 §. Pykälän mukaan oikeusturvakeskuksen päätökseen saa, mikäli erikseen ei toisin säädetä, nykyisin hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi niin, että valitusviranomaisena olisi ensi asteessa alueellinen hallinto-oikeus eikä korkein hallinto-oikeus. Lisäksi tarkistettaisiin viittaussäännöstä niin, että pykälässä viitattaisiin voimassa olevaan yleislakiin eli hallintolainkäyttölakiin.

Pykälään lisättäisiin myös säännös siitä, että terveydenhuollon oikeusturvakeskuksella on oikeus valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen hallinto-oikeuden päätöksestä, jolla hallinto-oikeus on ratkaissut terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätöstä koskevan valituksen. Tärkeän julkisen edun valvojana terveydenhuollon oikeusturvakeskuksella saattaisi olla oikeus valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä myös hallintolainkäyttölain 6 §:n 2 momentin yleissääntönsä perusteella. Sen mukaan viranomaisella on valitusoikeus, jos se on viranomaisen valvottavana olevan julkisen edun vuoksi tarpeen. Ehdotettu säännös terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen valitusoikeudesta selkeyttäisi tältä osin sääntelyä.

1.26. Mielen terveyslaki

24 §. *Muutoksenhaku.* Pykälässä säädetään muutoksenhausta mielen terveyslain nojalla tehtyihin päätöksiin. Muutoksenhakusääntökset poikkeavat eräiltä osin yleisistä hallintovalitusta koskevista sääntönsistä. Pykälän 1 momentin mukaan sairaalan lääkärin päätökseen, joka koskee henkilön määräämistä hoitoon tai hoidon jatkamista hänen tahdostaan riippumatta tai potilaan omaisuuden haltuunottoa taikka yhteydenpidon rajoittamista 22 j §:n 2 momentin nojalla saa ha-

kea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen. Pykälän 2 momentin mukaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätökseen, joka koskee henkilön määräämistä hoitoon tai hoidon jatkamista hänen tahdostaan riippumatta taikka 21 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa määräämistä sairaalaan tutkittavaksi, sekä päätökseen, joka koskee erityishuollon antamista vastoin tahtoa, samoin kuin lääninoikeuden 1 momentissa tarkoitettuun päätökseen haetaan muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään. Pykälän 3 momentin mukaan valituskirjelmä 1 momentissa tarkoitettua päätöksestä voidaan jättää myös sairaalaan sen psykiatrisesta hoidosta vastaavalle ylilääkärille tai muulle tehtävään määrätylle henkilölle. Pykälän 4 momentissa on erityissäännöksiä valitusoikeudesta.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä viitattaisiin terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetun lain 4 §:n muutoksenhakusäännökseen. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätökseen haettaisiin siten muutosta valittamalla alueelliseen hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen haettaisiin muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksella olisi oikeus valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen hallinto-oikeuden päätöksestä, jolla hallinto-oikeus on ratkaissut oikeusturvakeskuksen päätöstä koskevan valituksen.

Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee pykälän 1 momentissa tarkoitettua potilaan omaisuuden haltuunottoa tai yhteydenpidon rajoittamista, ei ehdotuksen mukaan saisi haakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Näissä päätöksissä on kysymys lääketieteellisin perustein tehtävistä psykiatrisen hoidon antamiseen liittyvistä ratkaisuksista, joissa ei puututa potilaan oikeusasemaan niin merkittävällä tavalla, että kaksiaseteista muutoksenhakua voitaisiin pitää oikeussuojan kannalta välttämättömänä.

Pykälän nykyistä 3 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että valituskirjelmä voidaan jättää sairaalaan myös silloin, kun kysymys on muutoksenhausta terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätökseen tai hallinto-oikeuden päätökseen.

1.27. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä

39 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentin mukaan muutosta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain nojalla tehtyyn terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätökseen haetaan nykyisin muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain mukaisesti korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Pykälän 2 momentissa säädetään valituksen tekemisestä silloin, kun päätöstä ei ole annettu säädettyssä määräajassa. Pykälän 3 momentin mukaan 25-30 §:ssä tarkoitettua päätöksestä on pantava valituksesta huolimatta heti täytäntöön.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että siinä viitattaisiin terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetun lain 4 §:n muutoksenhakusäännökseen. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätökseen haettaisiin siten muutosta valittamalla alueelliseen hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen haettaisiin muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksella olisi oikeus valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen hallinto-oikeuden päätöksestä, jolla hallinto-oikeus on ratkaissut oikeusturvakeskuksen päätöstä koskevan valituksen.

Pykälän 3 momentin säännöstä päätösten täytäntöönpanosta valituksesta huolimatta ehdotetaan täsmennettäväksi. Momentissa säilytettäisiin päätökset ammattitoiminnan selvittämisestä (25 §), virheellisen toiminnan ja rikoksen seuraamuksesta (26 ja 27 §), turvaamistoimista (29 §) ja potilasasiakirjojen luovuttamisesta (30 §). Viittaus 25 §:ään ehdotetaan kuitenkin tarkennettavaksi pykälän 5 momenttiin, joka koskee ammatin harjoittamiskiello- ja peruuttamispäätöstä sekä nimikkeen kieltopäätöstä. Viittaus 27 §:ään tarkennettaisiin viittaukseksi pykälän 1 ja 4 momentteihin, jotka koskevat ammatinharjoittamisoikeuden tai -luvan poistamista sekä ammatin harjoittamisluvan peruuttamista tai ammatinharjoittamisen kieltämistä koskevaa päätöstä. Momentista poistettaisiin tarpeettomana viittaus 28 §:ään, joka koskee päätöstä kykenemättömyydestä toimia ammatissa ja jossa viitataan virheellisen toiminnan seuraamuksia koskevaan 26 §:ään.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4

momentti, jossa säädettäisiin terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen oikeudesta määrätä lain 25 §:n 1 ja 2 momentin nojalla annetun päätöksen täytäntöönpanosta valituksesta huolimatta. Lain 25 §:n 1 ja 2 momentti koskevat ammatillisen toimintakyvyn ja terveydentilan selvittämistä sekä ammattitaidon selvittämistä. Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voisi antaa määräyksen päätöksen täytäntöönpanosta valituksesta huolimatta, ellei valitusta käsittelevä hallinto-oikeus toisin määrää. Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voisi siten määräyksellään estää päätöksensä täytäntöönpanon viivästymisen esimerkiksi tilanteessa, jossa se katsoisi viivästyksen vaarantavan potilaiden henkeä tai terveyttä. Momentissa säädettäisiin myös valituksen käsittelemisestä tällaisessa tapauksessa kiireellisesti hallinto-oikeudessa.

Uudessa 4 momentissa säädettäisiin myös, että hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tämän lain 25 §:n 1 ja 2 momentin nojalla tekemää päätöstä, saisi hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Kyse on päätöksistä, joilla terveydenhuollon oikeusturvakeskus velvoittaa terveydenhuollon ammattihenkilön lääkärintarkastukseen tai sairaalatutkimuksiin tai ammattitaitojen tai -tietojen tutkimiseksi työkokeiluun, työnäytteeseen tai kuulusteluun. Näissä päätöksissä ei puututa henkilön oikeusasemaan niin merkittävällä tavalla, että kaksiaseteista muutoksenhakua voitaisiin pitää oikeussuojan kannalta välttämättömänä. Valitusluvan myöntämisen edellytyksistä ei säädettäisi tässä laissa, vaan sovellettaviksi tulisivat hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 ja 3 momenttiin ehdotetut yleiset säännökset.

1.28. Laki yksityisestä terveydenhuollosta

25 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentin mukaan lääninhallituksen päätökseen, joka koskee yksityisten terveydenhuollon palvelujen antamista, haetaan nykyisin muutosta muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain mukaisesti korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Säännös ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi hallintolainkäyttölakiin. Muutosta lää-

ninhallituksen päätökseen haettaisiin siten valittamalla alueelliseen hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden päätökseen haettaisiin muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

1.29. Laki terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista

27 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentin mukaan lääkelaitoksen päätökseen haetaan nykyisin muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että valitusviranomaisena olisi ensi asteessa alueellinen hallinto-oikeus eikä korkein hallinto-oikeus. Lisäksi tarkistettaisiin viittaus-säännöstä niin, että pykälässä viitattaisiin voimassa olevaan yleislakiin eli hallintolainkäyttölakiin.

1.30. Säteilylaki

65 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentin mukaan Säteilyturvakeskuksen säteilylain nojalla tekemästä päätöksestä valitetaan nykyisin korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa on säädetty.

Momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että valitusviranomaisena olisi ensi asteessa alueellinen hallinto-oikeus eikä korkein hallinto-oikeus. Lisäksi tarkistettaisiin viittaus-säännöstä niin, että pykälässä viitattaisiin voimassa olevaan yleislakiin eli hallintolainkäyttölakiin. Ehdotettu valitustie olisi yhdenmukainen ydinenergialaissa (990/1987) säädetyn valitustien kanssa, sillä ydinenergialain 75 §:n 2 momentin mukaan Säteilyturvakeskuksen päätöksestä valitetaan ensi asteessa hallinto-oikeuteen.

1.31. Siviilipalveluslaki

53 §. *Muutoksenhaku siviilipalveluskeskuksen päätökseen.* Siviilipalveluskeskuksen päätöksestä tehdyn valituksen johdosta annettuun hallinto-oikeuden päätökseen voidaan nykyisin hakea rajoituksetta muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Kyseessä olevat valitukset koskevat useimmiten lykkä-

ys- tai vapautushakemuksia, joiden osalta pykälän 2 momentissa säädetään, ettei päätöksestä tehty valitus estä palveluksen alkamista. Asevelvollisten osalta vastaavista asioista valitetaan kutsunta-asiain keskuslautakuntaan, jonka päätöksistä ei voi valittaa.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan valittaminen hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttäisi valituslupaa. Valitusluvan myöntämisen edellytyksistä ei säädettäisi tässä laissa, vaan sovellettaviksi tulisivat hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 ja 3 momenttiin ehdotetut yleiset säännökset.

55 §. *Muutoksenhaku kurinpitörangaistukseen.* Siviilipalveluslaissa tarkoitettuja kurinpitörangaistuksia ovat varoitus, ylityön teettäminen ja päivärahan menetys. Pykälän 1 momentin mukaan siviilipalvelusmies, jolle on määrätty kurinpitörangaistus, saa nykyisin hakea muutosta rangaistuksen määrittämisestä koskevaan päätökseen valittamalla siihen lääninoikeuteen, jonka tuomiopiirissä palveluspaikka sijaitsee. Jos palveluspaikkana toimivan viranomaisen päätöksestä valitaan säännönmukaisesti korkeimpaan hallinto-oikeuteen, valitus kurinpitörangaistuksesta tehdään kuitenkin korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Hallinto-oikeuden kurinpitoasiassa antama päätös voidaan pykälän 3 momentin mukaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että kurinpitörangaistuksesta tehtäisiin valitus ensi asteessa alueelliseen hallinto-oikeuteen myös tapauksissa, joissa palveluspaikkana toimivan viranomaisen päätöksestä valitetaan tavallisesti suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muutos koskisi esimerkiksi tilanteita, joissa siviilipalvelusta suoritetaan ministeriössä. Hallinto-oikeus soveltuisi tällöinkin korkeinta hallinto-oikeutta paremmin ensimmäiseksi oikeusasteeksi muun muassa sen vuoksi, että kurinpitoasiassa saattaa olla tarpeen järjestää suullinen käsittely.

Siviilipalvelusasioissa ei kurinpitörangaistuksiin liity sellaisia oikeussuojatarpeita, jotka perustelisivat rajoittamatonta jatkovalitus-oikeutta. Tämän vuoksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan valittaminen hallinto-oikeuden päätöksestä

korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttäisi valituslupaa. Valitusluvan myöntämisen edellytyksistä ei säädettäisi tässä laissa, vaan sovellettaviksi tulisivat hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 ja 3 momenttiin ehdotetut yleiset säännökset.

56 §. *Muutoksenhaku tietojen luovuttamisesta koskevaan päätökseen.* Jos siviilipalveluskeskus tai palveluspaikka on kieltäytynyt luovuttamasta tietoja siviilipalvelusmiesrekisteristään, tiedon pyytjä voi pykälän 1 momentin mukaan hakea muutosta valittamalla työministeriöön.

Tietojen luovuttamista koskevissa asioissa valitetaan tavallisesti yleisiin hallintotuomioistuimiin. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että päätöksestä valitettaisiin alueelliseen hallinto-oikeuteen samalla tavoin kuin muissa vastaavissa asioissa.

1.32. Jätelaki

66 §. *Muutoksenhaku.* Pykälässä säädetään muutoksenhausta jätelain nojalla annettuun päätökseen. Muutosta haetaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Kunnallisia jätehuoltomääräyksiä sekä kunnan jätemaksun määräämisen perusteet sisältävää taksaa koskeviin päätöksiin haetaan kuitenkin muutosta siten kuin kuntalaissa säädetään. Muutoksenhakua korkeimpaan hallinto-oikeuteen ei jätelaissa tarkoitetuissa asioissa ole nykyisin miltään osin rajoitettu.

Jättemaksun määräämisen yleisistä perusteista säädetään lain 29 §:ssä. Jättemaksun yksityiskohtaiset perusteet sisältyvät lain 30 §:ssä tarkoitettuun kunnan hyväksymään taksaan. Kunnan jätemaksun suorittamisesta ja palauttamisesta säädetään lain 33 §:ssä. Jättemaksun suorittamista koskeviin asioihin ei yleensä liity merkittäviä oikeudellisia ongelmia eikä niillä yleensä ole myöskään huomattavaa taloudellista merkitystä. Niihin ei siten liity sellaisia oikeussuojatarpeita, jotka perustelisivat rajoittamatonta jatkovalitus-oikeutta.

Tämän vuoksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan valittaminen jätemaksun suorittamista koskevassa asiassa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttäisi vali-

tuslupaa. Tämä koskisi myös jätemaksua koskevia verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annetun lain (367/1961) mukaisia perustevalituksia. Valituslupan myöntämisen edellytyksistä ei säädettäisi tässä laissa, vaan sovellettaviksi tulisivat hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 ja 3 momenttiin ehdotetut yleiset säännökset.

67 §. *Täytäntöönpano.* Pykälässä säädetään muutoksenhausta tämän lain nojalla annettuun päätökseen. Pykälään ehdotetaan esityksen yleisperusteluissa esitettyjen syiden vuoksi lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin siitä, että hallinto-oikeuden yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta päätöksestä saisi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

1.33. Maankäyttö- ja rakennuslaki

144 §. *Aloittamisoikeus.* Pykälän 1 momentin mukaan lupaviranomainen voi tietyin edellytyksin antaa oikeuden rakennustyön tai muun toimenpiteen suorittamiseen ennen kuin päätös on saanut lainvoiman. Pykälän 2 momentin mukaan hakijan tulee asettaa hyväksyttävä vakuus niiden haittojen, vahinkojen ja kustannusten korvaamisesta, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan muuttaminen voi aiheuttaa. Valitusviranomaisen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon. Pykälän 3 momentissa säädetään, että vakuuden asettamisvelvollisuus ei koske valtiota, kuntaa eikä kuntayhtymää.

Nykyisin aloittamislupapäätös voidaan antaa myös varsinaisesta luvasta erillään. Tämä voi johtaa kahteen erilliseen muutoksenhakuun. Mahdollisuus antaa aloittamislupa milloin tahansa siinä vaiheessa, kun pääasia on valitusviranomaisen käsiteltävänä, aiheuttaa helposti epäselvyyksiä ja monimutkaistaa asian käsittelyä. Epäselvää on myös, voiko pääasiasta valittanut vaatia täytäntöönpanon kieltämistä valituksen käsittelyn aikana, jos hän ei ole erikseen valittanut aloittamisoikeudesta.

Pykälän 1 momentin säännöksiä aloittamisoikeudesta ehdotetaan täsmennettäväksi. Aloittamislupan myöntäminen edellyttäisi perusteltua syytä sekä sitä, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi.

Lähtökohtana olisi, että aloittamisoikeudesta päätettäisiin varsinaisen lupa- tai muun päätöksen yhteydessä. Tavoitteena olisi selkeyttää menettelyä niin, että vältettäisiin mahdollisuus kaksijakoiseen muutoksenhakuun.

Samaan momenttiin siirrettäisiin nykyisestä 2 momentista säännös siitä, että muutoksenhakutuomioistuimien voi kieltää aloittamislupapäätöksen täytäntöönpanon. Tämä tuomioistuin voisi myös kumota aloittamisoikeutta koskevan määräyksen tai muuttaa sitä. Muutoksenhakutuomioistuimen toimivalta ei riippuisi siitä, pidetäänkö aloittamisoikeutta koskevaa vaatimusta valitusasiana vai pääasiaan liittyvänä täytäntöönpanon kiello- tai keskeyttämiskysymyksenä.

Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin myös esityksen yleisperusteluissa esitettyjen syiden vuoksi säännös siitä, että hallinto-oikeuden yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta päätöksestä saisi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

Pykälän 2 momentin säännös vakuuden asettamisesta säilyisi nykyisenä.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan aloittamisoikeus voitaisiin myöntää 1 momentissa säädetyin edellytyksin myös valitusajan kuluessa tai 14 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä erikseen tehdystä hakemuksesta. Päätöksen tekemiselle asetettaisiin 30 päivän määräaika valitusajan päättymisestä. Päätöksen antamiseen sovellettaisiin, mitä lain 142 §:ssä säädetään lupapäätöksen antamisesta julkipanolla. Myönnetystä aloittamisoikeudesta tulisi myös ilmoittaa välittömästi hallinto-oikeudelle sekä muutosta hakeneille. Se, joka on valittanut pääasiasta, voisi hallinto-oikeudessa vaatia aloittamislupaa koskevaa ratkaisua muutettavaksi tai kumottavaksi ilman, että hänen olisi erikseen valitettava siitä.

Ehdotetut 3 momentin säännökset turvaisivat luvan hakijalle mahdollisuuden pyytää aloittamisoikeutta vielä valitusajan päätyttyäkin siinä vaiheessa, kun hän on havainnut, että pääasiasta on valitettu. Selkeiden määräaikojen asettaminen vähentäisi kuitenkin nykyiseen menettelyyn liittyvää oikeudellista epävarmuutta.

Pykälän nykyinen 3 momentti siirtyisi 4 momentiksi.

1.34. Maa-aineslaki

21 §. *Lainvoimaa vailla olevan päätöksen noudattaminen.* Pykälän 1 momentin mukaan maa-ainesten ottaminen voidaan aloittaa lupapäätöksen tultua lainvoimaiseksi. Pykälän 2 momentissa säädetään, että lupaviranomainen voi kuitenkin tietyin edellytyksin antaa luvan maa-ainesten ottamiseen ennen kuin lupapäätös on saanut lainvoiman. Pykälän 3 momentin mukaan teettämishukkaa koskevassa valvontaviranomaisen päätöksessä voidaan määrätä, että sitä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman. Muutoksenhakuviranomainen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

Säännöksiä maa-ainesten ottamisen aloittamisesta ehdotetaan täsmennettäväksi vastaavalla tavalla kuin edellä maankäyttö- ja rakennuslain 144 §:ssä. Myös ehdotetut määräjät ovat samanlaiset kuin maankäyttö- ja rakennuslain vastaavassa pykälässä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä luvan antamisesta ainesten ottamiseen ennen luvan lainvoimaisuutta. Asetuksella säädettäisiin esimerkiksi lupaharkinnassa huomioon otettavista seikoista, lupamääräyksistä ja luvasta tehtävästä ilmoituksesta.

Pykälän nykyiseen 3 momenttiin lisättäisiin esityksen yleisperusteluissa esitettyjen syiden vuoksi säännös siitä, että hallinto-oikeuden yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta päätöksestä saisi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä. Samalla momentti siirrettäisiin uudeksi 4 momentiksi.

1.35. Vesilaki

2 luku. Yleiset säännökset rakentamisesta vesistöön

26 § ja 26 a §. Vesilain 2 luvun 26 §:ssä säädetään töidenaloittamisluvasta. Ympäristölupavirasto voi tietyin edellytyksin oikeuttaa hakijan ryhtymään jo ennen päätöksen lainvoimaiseksi tulemistä eräisiin hankkeen toteuttamista tarkoitaviin töihin ja toimenpiteisiin.

Säännöksiä töidenaloittamisluvasta ehdote-

taan täsmennettäväksi. Ehdotukset vastaavat erillisessä esityksessä ympäristönsuojelulakiin ehdotettavia muutoksia. Ehdotettu 26 a § poikkeaa muun muassa maankäyttö- ja rakennuslakiin ehdotetusta vastaavasta säännöksestä, sillä vesilaissa ei olisi ehdotonta aikarajaa töidenaloittamisluvaa koskevan päätöksen tekemiselle. Tämä johtuu siitä, että vesilain mukaisessa muutoksenhaussa hallintoviranomainen kuulee asianosaisia ennen kuin asiakirjat toimitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle.

Esityksen yleisperusteluissa esitettyjen syiden vuoksi 26 §:n 6 momenttiin lisättäisiin säännös siitä, että hallinto-oikeuden yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta päätöksestä saisi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

17 luku. Muutoksenhaku

2 §. Pykälässä säädetään ympäristölupaviraston velvollisuudesta antaa tieto valituksesta vastineen antamista varten sekä valitusasiakirjojen, vastineiden ynnä muiden asiakirjojen toimittamisesta muutoksenhakutuomioistuimelle.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi niin, että ympäristölupaviraston tulisi pitää päätökseensä liittyvät valitusasiakirjat valitusajan päättymisestä 14 päivän ajan nähtävänä asianomaisissa kunnissa. Lisäksi momenttia täydennettäisiin siten, että valituksesta olisi tiedotettava kuuluttamalla siitä viranomaisen ilmoitustaululla ja asianomaisten kuntien ilmoitustauluilla. Muutokset vastaisivat erillisessä esityksessä ympäristönsuojelulakiin ehdotettavia muutoksia.

Myös pykälän 2 momenttia täsmennettäisiin. Ympäristölupavirasto voisi antaa tarvittaessa oman lausuntonsa valituksesta. Muutokset vastaisivat erillisessä esityksessä ympäristönsuojelulakiin ehdotettavia muutoksia.

Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jonka mukaan ympäristölupaviraston erillisestä töiden aloittamisluvasta haettaisiin muutosta hallintolainkäyttölain mukaisesti. Muutoksenhaussa ei tällöin sovellettaisi pykälän 1 eikä 2 momenttia. Valituskirjelmää ei toimitettaisi ympäristölupavirastoon vaan Vaasan hallinto-oikeuteen. Muutokset vastaisivat erillisessä esityksessä ympäristönsuojelula-

kiin ehdotettavia muutoksia.

3 §. Pykälässä säädetään kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tekemästä päätöksestä tehtävään valitukseen liittyvästä asiakirjojen nähtävänä pidosta ja muutoksenhakutuoimioistuimelle toimittamisesta.

Pykälän 2 momentissa säädetty asiakirjojen nähtävänä pitoa koskeva 30 päivän määräaika ehdotetaan asian käsittelyn nopeuttamiseksi lyhennettäväksi 14 päivään. Valituksesta ei tarvitsisi kuuluttaa, koska vesilaissa tarkoitetut kunnan ympäristönsuojeluviranomaisten tekemät päätökset ovat luonteeltaan kiinteistöloudeellisia, joten asianosaiset ovat ennalta tiedossa. Pykälässä säilytettäisiin säännös siitä, että kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on annettava tieto valituksesta vastineen antamista varten asianosaisille siten kuin tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään, ellei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Tiedoksiannosta hallintoasioissa säädetään nykyisin hallintolaissa. Hallintolain 54 §:n 1 momentin mukaan päätös on annettava tiedoksi asianosaisten lisäksi muulle tiedossa olevalle, jolla on oikeus hakea päätökseen oikaisua tai muutosta valittamalla. Vesilain säännös rajaisi kuitenkin tiedoksiannon piirin asianosaisiin, joten tältä osin säännöstä sovellettaisiin hallintolain 54 §:n 1 momentin sijasta.

Lisäksi täsmennettäisiin 3 momenttia siten, että vastine ja muut asiakirjat on toimitettava viipymättä Vaasan hallinto-oikeudelle.

9 §. Pykälän 1 momentin mukaan Vaasan hallinto-oikeus voi päätöksessään hakijan pyynnöstä määrätä, että toiminta voidaan tietyin edellytyksin ja rajoituksin valituksesta huolimatta aloittaa. Kysymys on erityissäännöksestä, jonka nojalla muutoksenhakutuoimioistuin voi sallia määräyksellään oman päätöksensä noudattamisen korkeimpaan hallinto-oikeuteen tehdystä valituksesta huolimatta.

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan tarkistettavaksi ja selkeytettäväksi niin, että aloittaminen voidaan sallia vain itse pääasiaan annettavassa päätöksessä eikä siitä erillään. Tällöin myös vaatimus aloittamisoikeuden kumoamisesta esitetään samanaikaisesti kuin valitus pääasiassa. Toiminta voitaisiin sallia nimenomaan hallinto-oikeuden päätöstä nou-

dattaen. Hallinto-oikeus on esimerkiksi muutoksenhaun johdosta saattanut muuttaa lupapäätökseen liitettyjä lupamääräyksiä. Tällaisessa tapauksessa korkein hallinto-oikeus voisi määrätä, että annettu määräys lakkaa olemasta voimassa. Hallinto-oikeuden antamasta määräyksestä voitaisiin siis valittaa vain pääasian yhteydessä, mutta korkeimman hallinto-oikeuden asiana olisi harkita, ratkaistaanko pyyntö erikseen vai pääasian yhteydessä. Tämän vuoksi ei ole tarpeen kieltää valittamista hallinto-oikeuden täytäntöönpanomääräyksestä.

12 §. Pykälä sisältää erityisiä säännöksiä lainvoimaa vailla olevan päätöksen täytäntöönpanosta. Sen mukaan muutoksenhakuun ei sovelleta hallintolainkäyttölain 6 luvun säännöksiä lainvoimaa vailla olevan päätöksen täytäntöönpanosta, jollei tästä laista muuta johdu.

Pykälää ehdotetaan täsmennettäväksi niin, että se estäisi vain erityislainsäädäntöön perustuvan aloittamisoikeuden täytäntöönpanon hallintolainkäyttölain yleissäännöksen nojalla ilman vakuutta ja muita erityislainsäädännössä säädettyjä edellytyksiä.

21 luku. Erityisiä määräyksiä

3 §. Pykälä koskee hallintopakon käyttöä. Sen 3 momentin mukaan ympäristölupavirasto voi tietyin edellytyksin määrätä, että päätös on pantava täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Valitusviranomainen voi määrätä asiassa toisin. Esityksen yleisperusteluissa esitettyjen syiden vuoksi momenttiin lisättäisiin säännös siitä, että hallinto-oikeuden yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta päätöksestä saisi valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

3. Säättämjärjestys

Ehdotetut lait ovat säädettävissä tavallisesa lainsäätämjärjestyksessä. Ehdotetut valituslupajärjestelmän laajennukset koskevat ti-

lanteita, joissa asianosaisella on ollut oikeus saada asiansa tutkituksi hallinto-oikeudessa. Sama koskee täytäntöönpanoa koskevan erillisen muutoksenhaun kieltoa sekä mielenterveyslakiin ehdotettua valituskieltoa, joka koskee valittamista korkeimpaan hallinto-oikeuteen sellaisesta hallinto-oikeuden päätöksestä, jossa on ollut kysymys potilaan omaisuuden haltuunotosta ja yhteydenpidon rajoittamisesta. Ehdotetut säännökset täyttävät siten perustuslain 21 §:n vaatimuksen siitä, että jokaisella on oikeus saada oikeuksiaan tai velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Perustuslain 20 §:n mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Säännöksessä tarkoitettuihin

vaikutusmahdollisuuksiin voidaan katsoa kuuluvan muun ohessa myös oikeuden hakea muutosta elinympäristöään koskeviin päätöksiin. Ehdotetut säännökset eivät kuitenkaan ole perustuslain 20 §:n kanssa ristiriidassa. Kielto valittaa ympäristöön vaikuttavan päätöksen täytäntöönpanoa koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä erikseen korkeimpaan hallinto-oikeuteen ei rajoittaisi muutoshakua pääasiassa. Täytäntöönpanon kieltoa tai keskeytystä koskevan erillisen valituksen kieltämisen keskeisenä tavoitteena on nopeuttaa pääasian käsittelyä niin, että hallinto-oikeudessa vireillä olevan asian käsittely ei erillisen täytäntöönpanoa koskevan valitusprosessin vuoksi keskeytyisi.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**hallintolainkäyttölain 13 ja 79 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 26 päivänä heinäkuuta 1996 annetun hallintolainkäyttölain (586/1996) 13 §:ään uusi 2-4 momentti sekä 79 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

13 §

Valitusoikeuden rajoittaminen

Jos muutoksenhaussa hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen tarvitaan valituslupa, valitusluvan myöntämisen perusteena on, että:

1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;

2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai

3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Jos pääasiassa annetusta ratkaisusta valittaminen on kielletty tai valittamiseen tarvi-

taan valituslupa, vastaava rajoitus koskee myös valittamista pääasiaan liittyvästä ratkaisusta.

79 §

Valitus muusta kuin käsittelyn lopettavasta päätöksestä

Edellä 1 momentin 4 kohdassa säädetyistä poiketen valittaa ei kuitenkaan saa erikseen hallinto-oikeuden asian käsittelyn aikana tekemästä päätöksestä, joka koskee muutoksenhaun alaisen päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki**hallinto-oikeuslain 7 ja 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 26 päivänä maaliskuuta 1999 annetun hallinto-oikeuslain (430/1999) 7 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1424/2001, ja 12 §:n 3 momentti, sekä

lisätään 12 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja muutettu 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

7 §

Asiantuntijajäsenet

Hallinto-oikeudessa asian käsittelyyn ja ratkaisemiseen osallistuu asiantuntijajäsen:

1) lastensuojelulaissa (683/1983) tarkoitetussa lapsen huostaanottoa, sijaishuoltoon sijoittamista, huostassapitämisen lakkaamista tai yhteydenpidon rajoittamista koskevassa asiassa;

2) kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa (519/1977) tarkoitetussa vastoin tahtoa tapahtuvaa erityishuollon antamista tai jatkamista koskevassa asiassa;

3) asiassa, jossa on kysymys mielenterveyslaissa (1116/1990) tarkoitetusta henkilön määräämisestä hoitoon tai hoidon jatkamisesta hänen tahdostaan riippumatta tai hänen omaisuutensa haltuunotosta taikka yhteydenpidon rajoittamisesta;

4) asiassa, jossa on kysymys päätöksestä henkilön määräämisestä päihdehuoltolain (41/1986) 11 tai 12 §:n mukaisesti hoitoon tahdostaan riippumatta, sekä mainitun lain 13 §:ssä tarkoitetussa asiassa; sekä

5) tartuntatautilaissa (583/1986) tarkoitetuissa asioissa.

12 §

Hallinto-oikeuden päätösvaltaisuus

Edellä 7 §:ssä tarkoitettujen asioiden käsittelyssä kokoonpanoon kuuluu vähintään kaksi lakimiesjäsentä sekä asiantuntijajäsen. Hallinto-oikeus voi kuitenkin ratkaista 7 §:ssä tarkoitetun asian neljän jäsenen kokoonpanossa, johon kuuluu kolme lakimiesjäsentä ja asiantuntijajäsen, jos asiassa ratkaistavana olevan kysymyksen laatu sitä edellyttää.

Jos valituksessa tai muussa hallintolainkäyttöasiassa esitetyt vaatimukset on peruttu kokonaan, yksi jäsen voi tehdä siitä johdettavan ratkaisun. Yksi jäsen voi myös ratkaista asian, jossa on kysymys siitä, onko valitus tai muu hallintolainkäyttöasia pantu vireille määräajassa. Yksi jäsen voi päättää, että asiassa toimitetaan suullinen käsittely tai katselmus, ja tehdä niiden toimittamiseen liittyvät ratkaisut sekä päättää myös muista asian valmisteluun liittyvistä toimenpiteistä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki**Korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Korkeimmasta hallinto-oikeudesta 22 päivänä heinäkuuta 1918 annetun lain (74/1918) 8 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 107/2000, sekä lisätään 8 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

8 §

Korkein hallinto-oikeus voi käsitellä ja ratkaista kolmijäsenisenä:

- 1) valituslupaa koskevan asian ja siihen liittyvän vaatimuksen;
- 2) täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä taikka muuta täytäntöönpanosta annettavaa määräystä koskevan asian;
- 3) oikeusapua koskevan asian;
- 4) asian, jossa valitus tai hakemus on peruutettu taikka jossa on kysymys siitä, onko muutoksenhaku tehty määräajassa tai säädettyä muotoa noudattaen taikka valituskiellosta

huolimatta, ja tällaiseen asiaan liittyvän vaatimuksen; sekä

5) ylimääräistä muutoksenhaku koskevan asian, jos hakemus yksimielisesti hylätään tai jätetään tutkimatta, ja tällaiseen asiaan liittyvän vaatimuksen.

Edellä 2 momentin 1–4 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa asia voidaan käsitellä ja ratkaista ilman säännönmukaiseen ratkaisukokoonpanoon tämän tai muun lain nojalla kuuluvia asiantuntijajäseniä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

4.

Laki**viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 33 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21 päivänä toukokuuta 1999 annetun lain (621/1999) 33 §:n 1 momentti seuraavasti:

33 §

Muutoksenhaku

Viranomaisen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen, jollei 2 momentista muuta

johdu. Eduskunnan viraston päätökseen, valtioneuvoston ja ministeriön päätökseen samoin kuin eduskunnan valitseman Suomen Pankin ja Kansaneläkelaitoksen toimielimen sekä niiden keskushallintoon kuuluvan viranomaisen päätökseen haetaan kuitenkin muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-

oikeuteen. Muutoin muutoksenhaussa noudatetaan, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

5.

Laki

perintökaaren 5 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 5 päivänä helmikuuta 1965 annetun perintökaaren (40/1965) 5 lukuun uusi 2 a § seuraavasti:

5 luku

Valtion oikeudesta perintöön

2 a §

Valtiokonttorin tämän luvun 2 §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valit-

tamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

6.

Laki**ampuma-aselain 118 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 9 päivänä tammikuuta 1998 annetun ampuma-aselain (1/1998) 118 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 601/2001, seuraavasti:

118 §

Muutoksenhaku

Sisäasiainministeriön tämän lain 32–35, 35 a, 36, 37 ja 64 §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen sekä muuhun tämän lain nojalla annettuun päätökseen valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta va-

littamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

7.

Laki**maksuvapautuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään 4 päivänä heinäkuuta 1980 annettuun maksuvapautuslakiin (529/1980) uusi 2 a § seuraavasti:

2 a §

Valtiokonttorin tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

8.

Laki**eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksista 13 päivänä elokuuta 1976 annettuun lakiin (680/1976) siitä lailla 623/1994 kumotun 9 §:n tilalle uusi 9 § seuraavasti:

9 §

Hallinto-oikeuden tässä laissa tarkoitetussa asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Muutoksenhaussa sovelletaan tällöin, mitä verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 70 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 71 §:ssä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

9.

Laki**kasvinjalostajanoikeudesta annetun lain 37 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kasvinjalostajanoikeudesta 21 päivänä elokuuta 1992 annetun lain (789/1992) 37 §:n 3 momentti seuraavasti:

37 §

Muutoksenhaku

Rekisteriviranomaisen päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

10.

Laki**torjunta-ainelain 4 g §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 23 päivänä toukokuuta 1969 annetun torjunta-ainelain (327/1969) 4 g §, sellaisena kuin se on laissa 1204/1994, seuraavasti:

4 g §
 Muutosta torjunta-ainelautakunnan päätökseen haetaan valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
 Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

11.

Laki**maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta 4 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1200/1992) 5 § seuraavasti:

Muutoksenhaku
 5 §
 Muutosta tietopalvelukeskuksen päätökseen haetaan, jollei lailla toisin säädetä, valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
 Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

12.

Laki**kasvintuotannon tarkastuskeskuksesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kasvintuotannon tarkastuskeskuksesta 4 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1201/1992) 6 § seuraavasti:

6 §

Muutoksenhaku

Muutosta tarkastuskeskuksen päätökseen haetaan, jollei lailla toisin säädetä, valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

13.

Laki**eläinsuojelulain 52 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä huhtikuuta 1996 annetun eläinsuojelulain (247/1996) 52 § seuraavasti:

52 §

Täytäntöönpano

Tämän lain 28, 42–44 ja 46 §:n nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää. Yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä saa

valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

14.

Laki**ilmailulain 91 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä maaliskuuta 1995 annetun ilmailulain (281/1995) 91 § seuraavasti:

91 §

Muutoksenhaku

Liikenne- ja viestintäministeriön tai Ilmailulaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Rakentamislupaa, uhkasakkoa ja teettämisuhkaa koskevaa päätöstä lukuun ot-

tamatta päätöstä on kuitenkin valituksesta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

15.

Laki**ilmailulaitoksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ilmailulaitoksesta 14 päivänä joulukuuta 1990 annetun lain (1123/1990) 3 §:n 3 momentti seuraavasti:

3 §

Viranomaistehtävien järjestely

Ilmailulaitoksen viranomaisasiassa antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

16.

Laki**valtion televisio- ja radiorahastosta annetun lain 36 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään valtion televisio- ja radiorahastosta 9 päivänä lokakuuta 1998 annetun lain (745/1998) 36 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

36 §

Muutoksenhaku

Hallinto-oikeuden tämän lain nojalla antamaan takautuvaa televisiomaksua ja tarkastusmaksua koskevaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

17.

Laki**patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä kesäkuuta 1992 patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain (575/1992) 5 §:n 2 momentti seuraavasti:

5 §

Muutoksenhaku

Patentti- ja rekisterihallituksen päätökseen sellaisessa asiassa, joka ei kuulu patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnan käsiteltäväksi, saa, jollei toisin säädetä, hakea

muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

18.

Laki**patentti- ja rekisterihallituksen valitusasioiden käsittelystä annetun lain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan patentti- ja rekisterihallituksen valitusasioiden käsittelystä 26 päivänä kesäkuuta 1992 annetun lain (576/1992) 8 §:n 1 momentti:

8 §

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa käsiteltävät asiat

Valituslautakunnan päätökseen saa, jollei toisin säädetä, hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen 60 päivän kuluessa siitä päivästä, jona valittaja on saanut tiedon päätöksestä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

19.

Laki**Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Vakuutusvalvontavirastosta 29 päivänä tammikuuta 1999 annetun lain (78/1999) 6 § seuraavasti:

6 §

Vakuutusvalvontaviraston päätöksestä saa valittaa Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen. Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään valituksen tekemiseen oikeutetuista, Vakuutusvalvontavirasto saa hakea muutosta Helsingin hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on

ratkaissut Vakuutusvalvontaviraston päätöstä koskevan valituksen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

20.

Laki**vakuutusyhtiölain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä joulukuuta 1979 annetun vakuutusyhtiölain (1062/1979) 16 luvun 13 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 16 a luvun 9 §, 16 b luvun 4 § sekä 18 a luvun 4 §, sellaisina kuin ne ovat, 16 luvun 13 § ja 16 a luvun 9 § laeissa 611/1997 ja 305/1998 sekä 16 b luvun 4 § ja 18 a luvun 4 § mainitussa laissa 305/1998, seuraavasti:

16 luku

Sulautuminen ja vähemmistöosakkeiden lunastus*Vakuutusvalvontaviraston suostumus*

13 §

Kahden kuukauden kuluessa siitä, kun yhtiöt ovat hyväksyneet sulautumissuunnitelman, niiden on haettava Vakuutusvalvontaviraston suostumus sulautumissuunnitelmaan ja vahvistus sulautumisen vaatimalle yhtiöjärjestyksen muutokselle sekä, jos kysymys on kombinaatiosulautumisesta, uuden yhtiön yhtiöjärjestykselle.

Sulautumista koskevasta hakemuksesta viraston on, jollei se katso, että hakemus on enemmittä selvityksittä hylättävä, kuulutettava vastaanottavan yhtiön kustannuksella virallisessa lehdessä. Kuulutuksessa on kehoitettava niitä sulautuvan yhtiön vakuutusvelkojia, jotka tahtovat tehdä muistutuksia hakemusta vastaan, esittämään ne virastolle sen määräämässä ajassa, joka saa olla enintään kaksi kuukautta. Kuulutus on annettava myös vastaanottavan yhtiön vakuutusvelkojille, jos sulautuminen on 6 §:ssä tarkoitetun lausunnon mukaan omiaan vaarantamaan yhtiön velkojen maksun. Viraston on velvoitettava sulautuva yhtiö viipymättä antamaan tieto kuulutuksesta ainakin yhdessä sulautuvan yhtiön kotipaikan sanomalehdessä sekä lisäksi siten kuin virasto tarvittaessa määrää.

Viraston on pyydettävä 1 momentissa tarkoitettua hakemuksesta kilpailuviraston lau-

sunto, jos hakemuksessa tarkoitettu järjestely kuuluu kilpailunrajoituksista annetussa laissa tarkoitetun yrityskauppavalvonnan piiriin.

Viraston on annettava suostumuksensa, jollei 1 momentissa tarkoitettu toimenpide loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja ja jollei sen katsota vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä. Virastolla on oikeus liittää suostumuksen antamiseen ehdot, joita virasto pitää tarpeellisena vakuutusten käsittämien etujen tai vakuutustoiminnan terveen kehityksen turvaamiseksi.

Sulautuva ja vastaanottava yhtiö sekä muistutuskentekijä saavat valittaa viraston päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin Vakuutusvalvontavirastosta annetussa laissa (78/1999) säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Jollei suostumusta ole määrääjässä haettu tai jos se on evätty ja epäämispäätös on saanut lainvoiman, on sulautuminen rauennut.

16 a luku

Vakuutuskannan luovuttaminen

9 §

Kahden kuukauden kuluessa siitä, kun yhtiöt ovat hyväksyneet vakuutuskannan luovuttamista koskevan suunnitelman, niiden on haettava Vakuutusvalvontaviraston suostumus suunnitelmaan ja vahvistus vakuutuskannan luovuttamisen vaatimalle yhtiöjärjestyksen muutokselle.

Vakuutuskannan luovuttamista koskevasta

hakemuksesta viraston on, jollei se katso, että hakemus on enemmittä selvityksittä hylättävä, kuulutettava vastaanottavan yhtiön kustannuksella virallisessa lehdessä. Kuulutuksessa on kehoitettava niitä luovutettavaan vakuutuskantaan kuuluvien vakuutusten vakuutusvelkojia, jotka tahtovat tehdä muistutuksia hakemusta vastaan, esittämään ne virastolle sen määräämässä ajassa, joka saa olla enintään kaksi kuukautta. Kuulutus on annettava myös muille luovuttavan yhtiön vakuutusvelkojille, jos vakuutuskannan luovuttaminen on 4 §:ssä tarkoitettuna lausunnon mukaan omiaan vaarantamaan luovuttavan yhtiön velkojen maksun. Kuulutus on annettava myös vastaanottavan yhtiön vakuutusvelkojille, jos vakuutuskannan luovuttaminen on sanotun lausunnon mukaan omiaan vaarantamaan vastaanottavan yhtiön velkojen maksun. Viraston on velvoitettava luovuttava yhtiö viipymättä antamaan tieto kuulutuksesta ainakin yhdessä luovuttavan yhtiön kotipaikan sanomalehdessä sekä lisäksi siten kuin virasto tarvittaessa määrää.

Viraston on pyydettävä 1 momentissa tarkoitettua hakemuksesta kilpailuviraston lausunto, jos hakemuksessa tarkoitettu järjestely kuuluu kilpailunrajoituksista annetussa laissa tarkoitettuna yrityskauppavalvonnan piiriin.

Viraston on annettava suostumuksensa, jollei 1 momentissa tarkoitettu toimenpide loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja ja jollei sen katsota vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä. Virastolla on oikeus liittää suostumuksen antamiseen ehdot, joita virasto pitää tarpeellisena vakuutusten käsittämien etujen tai vakuutustoiminnan terveen kehityksen turvaamiseksi.

Luovuttava ja vastaanottava yhtiö sekä muistutuksentekijä saavat valittaa viraston päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin Vakuutusvalvontavirastosta annetussa laissa säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

16 b luku

Jakautuminen

4 §

Kahden kuukauden kuluessa jakautumissuunnitelman hyväksymisestä jakautuvan yhtiön

on haettava Vakuutusvalvontaviraston suostumus jakautumissuunnitelmaan ja vahvistus vastaanottavien yhtiöiden yhtiöjärjestyksille, jos vastaanottava yhtiö on vakuutusyhtiö, sekä, jos kysymys on 1 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettua jakautumisesta, vahvistus jakautumisen vaatimalle yhtiöjärjestyksen muutokselle.

Jakautumista koskevasta hakemuksesta viraston on, jollei se katso, että hakemus on enemmittä selvityksittä hylättävä, kuulutettava jakautuvan yhtiön kustannuksella virallisessa lehdessä. Kuulutuksessa on kehoitettava niitä jakautuvan yhtiön vakuutusvelkojia, jotka tahtovat tehdä muistutuksia hakemusta vastaan, esittämään ne virastolle sen määräämässä ajassa, joka saa olla enintään kaksi kuukautta. Viraston on velvoitettava jakautuva yhtiö viipymättä antamaan tieto kuulutuksesta ainakin yhdessä jakautuvan yhtiön kotipaikan sanomalehdessä sekä lisäksi siten kuin virasto tarvittaessa määrää.

Viraston on annettava suostumuksensa, jollei 1 momentissa tarkoitettu toimenpide loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja ja jollei sen katsota vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä. Virastolla on oikeus liittää suostumuksen antamiseen ehdot, joita virasto pitää tarpeellisena vakuutusten käsittämien etujen tai vakuutustoiminnan terveen kehityksen turvaamiseksi.

Jakautuva yhtiö sekä muistutuksentekijä saavat valittaa viraston päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin Vakuutusvalvontavirastosta annetussa laissa säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Vastaanottavat yhtiöt saavat jakautumisessa toimiluvan siltä osin kuin niille siirtyy jakautumisessa vakuutuskantaa, jollei virasto toisin määrää. Jos kysymyksessä on 1 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu jakautuminen, luovuttavan yhtiön toimilupa jää voimaan vain siltä osin kuin sille jää vakuutuskantaa, jollei virasto toisin määrää. Edellä 1 momentissa tarkoitettuun hakemukseen on liitettävä ehdotus tässä momentissa tarkoitetuista toimiluvista.

Jollei suostumusta ole määrääjässä haettu tai jos se on evätty ja epäämispäätös on saanut lainvoiman, on jakautuminen rauennut.

18 a luku

Yhtiömuodon muuttaminen

4 §

Yhtiökokouksen päätökseen, joka tarkoittaa vakuutusosakeyhtiön muuttamista keskinäiseksi vakuutusyhtiöksi tai keskinäisen vakuutusyhtiön muuttamista vakuutusosakeyhtiöksi, on haettava Vakuutusvalvontaviraston suostumus. Hakemukseen on liitettävä yhtiökokouksessa hyväksytty yhtiömuodon muuttamisesta johtuva yhtiöjärjestyksen muutos ehdotus.

Hakemuksesta on viraston, jollei se katso, että hakemus on enemmittä selvityksittä hylättävä, yhtiön kustannuksella kuulutettava virallisessa lehdessä. Kuulutuksessa on kehoitettava niitä yhtiön osakkaita ja vakuutusvelkojia, jotka tahtovat tehdä muistutuksia hakemusta vastaan, esittämään ne virastolle sen määräämässä ajassa, joka saa olla enintään kaksi kuukautta. Viraston on velvoitettava yhtiö viipymättä antamaan tieto kuulutuksesta ainakin yhdessä yhtiön kotipaikan sanomalehdessä sekä lisäksi siten kuin virasto tarvittaessa määrää.

Viraston on annettava suostumuksensa, jollei 1 momentissa tarkoitettu toimenpide loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja tai minkään osakasryhmän etua.

Virastolla on oikeus liittää suostumuksen antamiseen ehdot, joita virasto pitää tarpeellisenä vakuutusten käsittämien etujen tai osakasryhmien etujen turvaamiseksi.

Yhtiö sekä muistutuksentekijä saavat valittaa viraston päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin Vakuutusvalvontavirastosta annetussa laissa säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Jollei suostumusta ole määrääjässä haettu tai jos se on evätty ja epäämispäätös on saanut lainvoiman, on yhtiömuodon muuttaminen rauennut.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

21.

Laki**ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 84 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaisista vakuutusyhtiöistä 17 päivänä maaliskuuta 1995 annetun lain (398/1995) 84 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 359/2002, seuraavasti:

84 §
 Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Vakuutusvalvontaviraston tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin Vakuutusval-

vontavirastosta annetussa laissa (78/1999) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

22.

Laki**vakuutusyhdistyslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1987 annetun vakuutusyhdistyslain (1250/1987) 8 luvun 2 §:n 4 momentti, 14 luvun 11 §:n 4 momentti ja 14 a luvun 9 §:n 4 momentti, sellaisena kuin ne ovat laissa 340/2002, seuraavasti:

8 luku

Yhteisömuodon muuttaminen

2 §

Yhdistys sekä muistutuksentekijä saavat valittaa päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin Vakuutusvalvontavirastosta annetussa laissa (78/1999) säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

14 luku

Sulautuminen*Vakuutusvalvontaviraston suostumus*

11 §

Sulautuva ja vastaanottava yhdistys sekä muistutuksentekijä saavat valittaa päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin

Vakuutusvalvontavirastosta annetussa laissa säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

14 a luku

Vakuutuskannan luovuttaminen

9 §

Luovuttava ja vastaanottava yhdistys sekä

muistutuksentekijä saavat valittaa päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin Vakuutusvalvontavirastosta annetussa laissa säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

23.

Laki

terveydensuojelulain 57 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä elokuuta 1994 annetun terveydensuojelulain (763/1994) 57 §, sellaisena kuin se on laissa 777/1996, seuraavasti:

57 §

Täytäntöönpano

Tämän lain 51 §:n 2 momentin nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää. Yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä saa va-

littaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

24.

Laki**kemikaalilain 56 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä elokuuta 1989 annetun kemikaalilain (744/1989) 56 §, sellaisena kuin se on laissa 1198/1999, seuraavasti:

56 §

Täytäntöönpano

Tämän lain 29 §:n, 33 §:n 2 momentin, 42, 45 tai 46 §:n, 66 §:n 1 momentin taikka 68 §:n 2 momentin nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää. Yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta hallinto-

oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

25.

Laki**terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta 27 päivänä marraskuuta 1992 annetun lain (1074/1992) 4 § seuraavasti:

4 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätökseen saa, jollei erikseen toisin säädetä, hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään valituksen tekemiseen oikeutetuista, terveydenhuollon oikeusturvakeskus saa hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on ratkais-

sut terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätöstä koskevan valituksen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

26.

Laki**mielenterveyslain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä joulukuuta 1990 annetun mielenterveyslain (1116/1990) 24 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisena kuin niistä 2 momentti on laissa 1504/1994, seuraavasti:

24 §

Muutoksenhaku

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätökseen, joka koskee henkilön määräämistä hoitoon tai hoidon jatkamista hänen tahdostaan riippumatta taikka 21 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa määräämistä sairaalaan tutkittavaksi, sekä päätökseen, joka koskee erityishuollon antamista vastoin tahtoa, saa hakea muutosta siten kuin terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetun lain 4 §:ssä säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee potilaan omaisuuden haltuunottoa tai yhteydenpidon rajoittamista, ei saa valittamalla hakea muutosta.

Valitus 1 ja 2 momentissa tarkoitettusta päätöksestä voidaan valitusviranomaiselle

osoitettuna antaa valitusajan kuluessa myös sairaalaan sen psykiatrisesta hoidosta vastaavalle ylilääkärille tai muulle tehtävään määrätylle henkilölle. Valituskirjelmän vastaanottamisesta on annettava todistus ja valituskirjelmään tehtävä merkintä sen antajasta ja antamisajasta. Ylilääkärin on lähetettävä valituskirjelmä, valituksenalaisen päätöksen perusteena olevat asiakirjat ja valituksen johdosta antamansa lausunto viipymättä valitusviranomaiselle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

27.

Laki

terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 39 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydenhuollon ammattihenkilöistä 28 päivänä kesäkuuta 1994 annetun lain (559/1994) 39 §:n 1 ja 3 momentti ja
lisätään 39 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

39 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätökseen haetaan muutosta siten kuin terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetun lain 4 §:ssä säädetään.

Edellä 25 §:n 5 momentissa, 26 §:ssä, 27 §:n 1 ja 4 momentissa, 29 §:ssä sekä 30–32 §:ssä tarkoitetut päätökset on valituksesta huolimatta heti pantava täytäntöön.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi määrätä, että sen 25 §:n 1 ja 2 momentin nojalla antama päätös on heti pantava täytäntöön, jollei valituksen ratkaiseva hallinto-

oikeus toisin määrää. Valitus päätöksestä, johon liittyy tässä momentissa tarkoitettu määräys, on käsiteltävä hallinto-oikeudessa kiireellisenä. Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tämän lain 25 §:n 1 ja 2 momentin nojalla tekemää päätöstä, saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

28.**Laki****yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 25 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityisestä terveydenhuollosta 9 päivänä helmikuuta 1990 annetun lain (152/1990) 25 §:n 1 momentti seuraavasti:

25 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn lääninhallituksen päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

29.**Laki****terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetun lain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1505/1994) 27 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 345/2000, seuraavasti:

27 §

Muutoksenhaku

Läkelaitoksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

30.

Laki**säteilylain 65 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun säteilylain (592/1991) 65 §:n 1 momentti seuraavasti:

65 §

Muutoksenhaku

Säteilyturvakeskuksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

31.

Laki**siviilipalveluslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1991 annetun siviilipalveluslain (1723/1991) 55 §:n 1 momentti ja 56 §, sellaisena kuin niistä on 56 § laeissa 1271/1993 ja 1222/1998, sekä *lisätään* 53 §:ään uusi 3 momentti ja 55 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

53 §

Muutoksenhaku siviilipalveluskeskuksen päätökseen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

55 §

Muutoksenhaku kurinpitorangaistukseen

Siviilipalvelusmies, jolle on määrätty kurinpitorangaistus, saa hakea muutosta rangaistuksen määräämistä koskevaan päätökseen valittamalla siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä palveluspaikka sijaitsee.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

56 §

Muutoksenhaku tietojen luovuttamista koskevaan päätökseen

Jos siviilipalveluskeskus tai palveluspaikka on kieltäytynyt luovuttamasta tietoja siviili-

palvelusrekisteristään, tiedon pyytjä voi hakea päätökseen muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölais-
sa (586/1996) säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

32.

Laki

jätelain 66 ja 67 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä joulukuuta 1993 annetun jätelain (1072/1993) 67 §, sellaisena kuin se on laissa 91/2000, ja
lisätään 66 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

66 §

Muutoksenhaku

Hallinto-oikeuden päätökseen asiassa, joka koskee 33 §:ssä tarkoitettua jätemaksun suorittamista, verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annetun lain (367/1961) 8 §:n mukaiset jätemaksua koskevat perustevalitusasiat mukaan luettuina, saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

67 §

Täytäntöönpano

Jätteensiirtoasetuksen ja tämän lain 21, 31,

50, 57 ja 58 §:n sekä erityisestä syystä 50 a §:n nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää. Yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

33.

Laki**maankäyttö- ja rakennuslain 144 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 5 päivänä helmikuuta 1999 annetun maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 144 § seuraavasti:

144 §

Aloittamisoikeus

Lupaviranomainen voi perustellusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, antaa oikeuden rakennustyön tai muun toimenpiteen suorittamiseen osaksi tai kokonaan ennen kuin rakennus-, toimenpide- tai maisematyölupaa taikka 161, 162 tai 163 §:ssä säädettyä laitteiden sijoittamista, muuttamista tai poistamista koskeva päätös on saanut lainvoiman (*aloittamisoikeus*). Oikeudesta päätetään edellä tarkoitetun päätöksen yhteydessä. Muutoksenhakutuomioistuimien voi valituksesta kumota määräyksen tai muuttaa sitä tai muutoinkin kieltää lupapäätöksen täytäntöönpanon. Hallinto-oikeuden päätöksestä tässä momentissa tarkoitetussa asiassa voidaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian ratkaisusta tehtävän valituksen yhteydessä.

Hakijan tulee asettaa hyväksyttävä vakuus niiden haittojen, vahinkojen ja kustannusten

korvaamisesta, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan muuttaminen voi aiheuttaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu oikeus voidaan samoin edellytyksin myöntää myös valitusajan kuluessa tai 14 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä erikseen tehdystä hakemuksesta. Päätös voidaan tehdä enintään 30 päivän kuluttua valitusajan päättymisestä. Päätöksen antamiseen sovelletaan, mitä 142 §:ssä säädetään. Lisäksi myönnetystä oikeudesta on välittömästi ilmoitettava hallinto-oikeudelle sekä muutosta hakeneille. Se, joka on valittanut pääasiassa tehdystä päätöksestä, voi hallinto-oikeudessa vaatia tässä momentissa tarkoitettua ratkaisua kumottavaksi tai muutettavaksi ilman, että hänen olisi siitä erikseen valitettava. Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä 1 momentissa säädetään.

Vakuuden asettamisvelvollisuus ei koske valtiota, kuntaa eikä kuntayhtymää.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 ____ . Lakia sovelletaan, kun lupapäätös annetaan tämän lain tultua voimaan.

34.

Laki**maa-aineslain 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 24 päivänä heinäkuuta 1981 annetun maa-aineslain (555/1981) 21 §, sellaisena
 kuin se on laissa 463/1997, seuraavasti:

21 §

Lainvoimaa vailla olevan päätöksen noudattaminen

Ainesten ottaminen voidaan aloittaa lupapäätöksen tultua lainvoimaiseksi.

Lupaviranomainen voi kuitenkin perustelusta syystä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi luvan hakijan pyynnöstä lupapäätöksessä määrätä, että ainesten ottaminen voidaan muutoksenhausta huolimatta aloittaa lupapäätöstä noudattaen, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden niiden haittojen, vahinkojen ja kustannusten korvaamisesta, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan muuttaminen voi aiheuttaa. Muutoksenhakutuomioistuimella voi valituksesta kumota määräyksen tai muuttaa sitä tai muutoinkin kieltää lupapäätöksen täytäntöönpanon. Hallinto-oikeuden päätöksestä tässä momentissa tarkoitettussa asiassa voidaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain ottamislupa-asian ratkaisusta tehtävän valituksen yhteydessä. Luvan antamisesta maa-ainesten ottamiseen ennen päätöksen lainvoimaisuutta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu määräys voidaan samoin edellytyksin antaa myös valitusajan kuluessa tai 14 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä erikseen tehdystä ha-

kemuksesta. Päätös voidaan tehdä enintään 30 päivän kuluttua valitusajan päättymisestä. Päätöksen antamiseen sovelletaan, mitä 19 §:ssä säädetään. Lisäksi myönnetystä oikeudesta on välittömästi ilmoitettava hallinto-oikeudelle sekä muutosta hakeneille. Se, joka on valittanut ottamislupapäätöksestä, voi hallinto-oikeudessa vaatia tässä momentissa tarkoitettua ratkaisua kumottavaksi tai muutettavaksi ilman, että hänen olisi siitä erikseen valitettava. Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä 1 momentissa säädetään.

Valvontaviranomaisen 14 §:n nojalla tekevässä päätöksessä voidaan määrätä, että sitä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman. Valitusviranomainen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon. Yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 .

Muutoksenhausta ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tämän lain 21 §:n 2 ja 3 momenttia sovelletaan kuitenkin, kun lupapäätös annetaan tämän lain tultua voimaan.

35.

Laki**vesilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä toukokuuta 1961 annetun vesilain (264/1961) 2 luvun 26 §:n 6 momentti, 17 luvun 2 §, 3 §:n 2 ja 3 momentti, 9 §:n 1 momentti ja 12 § sekä 21 luvun 3 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 2 luvun 26 §:n 6 momentti laissa 606/1982 sekä 17 luvun 2 §, 3 §:n 2 ja 3 momentti, 9 §:n 1 momentti ja 12 § sekä 21 luvun 3 §:n 3 momentti laissa 88/2000, sekä *lisätään* 2 lukuun uusi 26 a §, seuraavasti:

2 luku

Yleiset säännökset rakentamisesta vesistöön

26 §

Töidenaloittamislupaa koskeva päätös saadaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakuviranomainen voi määrätä töiden jatkamisen keskeytettäväksi tai rajoitettavaksi. Töidenaloittamislupaa koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisesti. Hallinto-oikeuden päätöksestä tässä pykälässä tarkoitetussa asiassa voidaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

26 a §

Edellä 26 §:ssä tarkoitettu töidenaloittamislupa voidaan samoin edellytyksin myöntää myös valitusajan kuluessa tai 14 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä erikseen teh-

dystä hakemuksesta. Hakemuksesta on kuuluttava valvontaviranomaisia ja lupapäätökseen muutosta hakeneita. Päätös on tämän jälkeen tehtävä viivytyksettä. Myönnetystä töidenaloittamisluvasta on välittömästi ilmoitettava hallinto-oikeudelle sekä muutosta hakeneille. Se, joka on valittanut pääasiassa tehdystä päätöksestä, voi hallinto-oikeudessa vaatia töidenaloittamislupaa koskevaa ratkaisua kumottavaksi tai muutettavaksi ilman, että hänen olisi siitä erikseen valitettava. Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä 26 §:ssä säädetään.

17 luku

Muutoksenhaku

2 §

Ympäristölupaviraston on tiedotettava valituksesta kuuluttamalla siitä vähintään 14 päivän ajan ilmoitustaulullaan ja asianomaisten

kuntien ilmoitustauluilla. Valitusasiakirjat on pidettävä asianomaisissa kunnissa nähtävinä kuulutusajan. Ympäristölupaviraston on annettava tieto valituksesta vastineen antamista varten niille asianosaisille ja 16 luvun 28 §:ssä tarkoitetuille viranomaisille, joita valitus koskee, jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Tieto valituksesta on annettava siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Ympäristölupaviraston on samalla ilmoitettava, missä valitusasiakirjat ovat nähtävillä sekä minne vastinekirjelmä voidaan vastineen antamiselle varatussa ajassa toimittaa.

Ympäristölupaviraston on toimitettava valitusasiakirjat, vastineet, muut päätösiakirjat sekä tarvittaessa lausuntonsa muutoksenhakutuomioistuimelle viipymättä, mutta kuitenkin viimeistään 30 päivän kuluessa vastineen antamiselle varatun määräajan päättymisestä.

Edellä 2 luvun 26 a §:ssä tarkoitettuun päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaisissa säädetään.

3 §

Valitukseen liittyvät asiakirjat on pidettävä kunnassa nähtävänä valitusajan päättymisen jälkeen vähintään 14 päivän ajan. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on annettava tieto valituksesta vastineen antamista varten asianosaisille siten kuin hallintolaissa säädetään, jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on samalla ilmoitettava, missä valitusasiakirjat ovat nähtävillä sekä minne vastinekirjelmät voidaan vastineen antamista varten varatussa ajassa toimittaa.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on toimitettava valitusasiakirjat, saadut vastineet ja muut asiakirjat Vaasan hallinto-oikeudelle viipymättä, mutta kuitenkin viimeistään 30 päivän kuluessa vastineen antamiselle varatun määräajan päättymisestä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi lisäksi liittää asiakirjoihin lisäselvityksen ja oman lausuntonsa tehdyistä valituksista ja annetuista vastineista.

9 §

Vaasan hallinto-oikeus voi pääasiaan annettavassa päätöksessä hakijan pyynnöstä

määrätä, että toiminta voidaan valituksesta huolimatta kokonaan tai osaksi aloittaa hallinto-oikeuden päätöstä noudattaen, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden niiden vahinkojen, haittojen ja kustannusten korvaamiseksi, jotka hallinto-oikeuden päätöksen kumoaminen tai luvan ehtojen muuttaminen voi aiheuttaa. Vakuus asetetaan lääninhallitukselle. Määräys voidaan antaa vain perustellusta syystä ottaen huomioon hankkeen laatu ja sen vaikutukset ja edellyttäen, ettei toiminnan aloittaminen tee muutoksenhakua hyödyttömäksi. Korkein hallinto-oikeus voi määrätä, että annettu määräys lakkaa olemasta voimassa.

12 §

Muutoksenhakuun lupa-asiassa ei sovelleta hallintolainkäyttölain 6 luvun säännöksiä lainvoimaa vailla olevan päätöksen täytäntöönpanosta siten, että luvanvarainen toiminta olisi aloitettavissa ilman lainvoimaista lupaa, 2 luvun 26 §:n mukaista päätöstä tai tämän luvun 9 §:n mukaista määräystä. Hallintolainkäyttölain 56 §:n 1 momentin toisen virkkeen säännöstä ei myöskään sovelleta.

21 luku

Erityisiä määräyksiä

3 §

Ympäristölupavirasto voi, jos siihen on erityistä syytä, määrätä, että päätös on pantava täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakutuomioistuin voi vastaavasti määrätä, että valituksenalainen päätös on ennen asian ratkaisemista pantava täytäntöön tai että annettu täytäntöönpanomääräys lakkaa olemasta voimassa. Yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voi-

maantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimassa olleita säännöksiä. Tämän päätöksen sovelletaan kuitenkin, kun varsinainen lupatuloa annetaan tämän lain tultua voimaan.

Helsingissä 11 päivänä kesäkuuta 2004

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Johannes Koskinen*

2.

Laki**hallinto-oikeuslain 7 ja 12 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä maaliskuuta 1999 annetun hallinto-oikeuslain (430/1999) 7 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1424/2001, ja 12 §:n 3 momentti, sekä *lisätään* 12 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 ja muutettu 3 momentti siirtyvät 3 ja 4 momentiksi, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 §

Asiantuntijajäsenet

Lainoppineiden jäsenten lisäksi osallistuu hallinto-oikeudessa asian käsittelyyn ja ratkaisemiseen asiantuntijajäsen:

1) lastensuojelulaissa (683/1983) tarkoitettussa lapsen huostaanottoa, sijaishuoltoon sijoittamista, huostassapitämisen lakkaamista tai yhteydenpidon rajoittamista koskevassa asiassa;

2) kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa (519/1977) tarkoitettussa vastoin tahtoa tapahtuvaa erityishuollon antamista tai jatkamista koskevassa asiassa;

3) asiassa, jossa on kysymys mielenterveyslaissa (1116/1990) tarkoitettusta henkilön määräämisestä hoitoon tai hoidon jatkamisesta hänen tahdostaan riippumatta tai hänen omaisuutensa haltuunotosta taikka yhteydenpidon rajoittamisesta;

4) asiassa, jossa on kysymys päätöksestä, jolla henkilö on päihdehuoltolain (41/1986) 11 tai 12 §:n mukaisesti määrätty hoitoon tahdostaan riippumatta, sekä mainitun lain 13 §:ssä tarkoitettussa asiassa; sekä

5) tartuntatautilaissa (583/1986) tarkoitetuissa asioissa.

Ehdotus

7 §

Asiantuntijajäsenet

Hallinto-oikeudessa asian käsittelyyn ja ratkaisemiseen *osallistuu* asiantuntijajäsen:

1) lastensuojelulaissa (683/1983) tarkoitettussa lapsen huostaanottoa, sijaishuoltoon sijoittamista, huostassapitämisen lakkaamista tai yhteydenpidon rajoittamista koskevassa asiassa;

2) kehitysvammaisten erityishuollosta annetussa laissa (519/1977) tarkoitettussa vastoin tahtoa tapahtuvaa erityishuollon antamista tai jatkamista koskevassa asiassa;

3) asiassa, jossa on kysymys mielenterveyslaissa (1116/1990) tarkoitettusta henkilön määräämisestä hoitoon tai hoidon jatkamisesta hänen tahdostaan riippumatta tai hänen omaisuutensa haltuunotosta taikka yhteydenpidon rajoittamisesta;

4) asiassa, jossa on kysymys päätöksestä henkilön määräämisestä päihdehuoltolain (41/1986) 11 tai 12 §:n mukaisesti hoitoon tahdostaan riippumatta, sekä mainitun lain 13 §:ssä tarkoitettussa asiassa; sekä

5) tartuntatautilaissa (583/1986) tarkoitetuissa asioissa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

12 §

Hallinto-oikeuden päätösvaltaisuus

Edellä 7 §:ssä tarkoitettujen asioiden käsittelyssä kokoonpanoon kuuluu vähintään kaksi lakimiesjäsentä sekä asiantuntijajäsen. Hallinto-oikeus voi kuitenkin ratkaista 7 §:ssä tarkoitetun asian neljän jäsenen kokoonpanossa, johon kuuluu kolme lakimiesjäsentä ja asiantuntijajäsen, jos asiassa ratkaistavana olevan kysymyksen laatu sitä edellyttää.

Jos valitus tai muussa hallintolainkäyttöasiassa esitetyt vaatimukset on peruutettu kokonaan, yksi jäsen voi tehdä siitä johtuvan ratkaisun. Yksi jäsen voi päättää, että asiassa toimitetaan suullinen käsittely tai katselmus, ja tehdä niiden toimittamiseen liittyvät ratkaisut sekä päättää myös muista asian valmisteluun liittyvistä toimenpiteistä.

Jos valituksessa tai muussa hallintolainkäyttöasiassa esitetyt vaatimukset on peruutettu kokonaan, yksi jäsen voi tehdä siitä johtuvan ratkaisun. Yksi jäsen voi myös ratkaista asian, jossa on kysymys siitä, onko valitus tai muu hallintolainkäyttöasia pantu vireille määräajassa. Yksi jäsen voi päättää, että asiassa toimitetaan suullinen käsittely tai katselmus, ja tehdä niiden toimittamiseen liittyvät ratkaisut sekä päättää myös muista asian valmisteluun liittyvistä toimenpiteistä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

3.

Laki**Korkeimmasta hallinto-oikeudesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Korkeimmasta hallinto-oikeudesta 22 päivänä heinäkuuta 1918 annetun lain (74/1918) 8 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 107/2000, sekä *lisätään* 8 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

Korkein hallinto-oikeus voi käsitellä ja ratkaista kolmijäsenisenä:

1) valitusluvan myöntämistä koskevan asian;

2) täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä koskevan asian; sekä

3) asian, jossa valitus tai hakemus on peruutettu taikka jossa on kysymys siitä, onko muutoksenhaku tehty määräajassa tai säädettyä muotoa noudattaen.

Korkein hallinto-oikeus voi käsitellä ja ratkaista kolmijäsenisenä:

1) *valituslupaa* koskevan asian ja *siihen liittyvän vaatimuksen*;

2) täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä *taikka muuta täytäntöönpanosta annettavaa määräystä* koskevan asian;

3) *oikeusapua* koskevan asian;

4) asian, jossa valitus tai hakemus on peruutettu taikka jossa on kysymys siitä, onko muutoksenhaku tehty määräajassa tai säädettyä muotoa noudattaen *taikka valituskiellosta huolimatta, ja tällaiseen asiaan liittyvän vaatimuksen; sekä*

5) *ylimääräistä muutoksenhakua* koskevan asian, jos hakemus yksimielisesti hylätään tai jätetään tutkimatta, ja tällaiseen asiaan liittyvän vaatimuksen.

Edellä 2 momentin 1–4 kohdassa tarkoitetussa tapauksessa asia voidaan käsitellä ja ratkaista ilman säännönmukaiseen ratkaisukokoonpanoon tämän tai muun lain nojalla kuuluvia asiantuntijajäseniä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

4.

Laki**viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 33 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21 päivänä toukokuuta 1999 annetun lain (621/1999) 33 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

33 §

33 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Viranomaisen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään, jollei 2 momentista muuta johdu. Muun kuin hallintolainkäyttölain 7 §:ssä tarkoitetun viranomaisen päätöksestä valitetaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitus toimivallaltaan paikallisen tai alueellisen viranomaisen päätöksestä samoin kuin 4 §:n 1 momentin 8 kohdassa ja 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun julkista tehtävää hoitavan laitoksen, yhteisön, säätiön ja yksityisen henkilön päätöksestä tehdään kuitenkin hallintolainkäyttölain 12 §:ssä tarkoitettulle toimivaltaiselle hallintotuomioistuimelle.

Viranomaisen tässä laissa tarkoitettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen*, jollei 2 momentista muuta johdu. *Eduskunnan viraston päätökseen, valtioneuvoston ja ministeriön päätökseen samoin kuin eduskunnan valitseman Suomen Pankin ja Kansaneläkelaitoksen toimielimen sekä niiden keskushallintoon kuuluvan viranomaisen päätökseen haetaan kuitenkin muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Muutoin muutoksenhaussa noudatetaan, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.*

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.*

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

6.

Laki**ampuma-aselain 118 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 9 päivänä tammikuuta 1998 annetun ampuma-aselain (1/1998) 118 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 601/2001, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

118 §

118 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Sisäasiainministeriön tämän lain 32-35, 35 a, 36, 37 ja 64 §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta sekä muuhun tämän lain nojalla annettuun päätökseen hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Sisäasiainministeriön tämän lain 32-35, 35 a, 36, 37 ja 64 §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta *valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen* sekä muuhun tämän lain nojalla annettuun päätökseen *valittamalla hallinto-oikeuteen* siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.*

Tämä laki tulee voimaan _____ *päivänä*
kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimassa olleita säännöksiä.

9.

Laki**kasvinjalostajanoikeudesta annetun lain 37 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kasvinjalostajanoikeudesta 21 päivänä elokuuta 1992 annetun lain (789/1992) 37 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

37 §

Muutoksenhaku

Rekisteriviranomaisen päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitus on tehtävä 60 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Rekisteriviranomaisen päätökseen haetaan muutosta valittamalla *hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.*

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

10.**Laki****torjunta-ainelain 4 g §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 23 päivänä toukokuuta 1969 annetun torjunta-ainelain (327/1969) 4 g §, sellaisena kuin se on laissa 1204/1994, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 g §

Muutosta torjunta-ainelautakunnan päätökseen haetaan valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen noudattaen, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Ehdotus

4 g §

Muutosta torjunta-ainelautakunnan päätökseen haetaan valittamalla *hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996)* säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ *päivänä*
kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

11.

Laki

maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta 4 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1200/1992) 5 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Muutoksenhaku

5 §

Muutosta tietopalvelukeskuksen päätökseen haetaan, jollei lailla *tai asetuksella* toisin säädetä, valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Muutoksenhaku

5 §

Muutosta tietopalvelukeskuksen päätökseen haetaan, jollei lailla toisin säädetä, valittamalla *hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996)* säädetään.

—————
*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.
—————

12.

Laki**kasvintuotannon tarkastuskeskuksesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kasvintuotannon tarkastuskeskuksesta 4 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1201/1992) 6 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

6 §

Muutoksenhaku

Muutosta tarkastuskeskuksen päätökseen haetaan, jollei toisin säädetä, valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Ehdotus

6 §

Muutoksenhaku

Muutosta tarkastuskeskuksen päätökseen haetaan, jollei *lailla* toisin säädetä, valittamalla *hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996)* säädetään.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

13.

Laki**eläinsuojelulain 52 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 4 päivänä huhtikuuta 1996 annetun eläinsuojelulain (247/1996) 52 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

52 §

52 §

Täytäntöönpano

Täytäntöönpano

Tämän lain 28, 42–44 ja 46 §:n nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Tämän lain 28, 42–44 ja 46 §:n nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomaisen toisin määrää. *Yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.*

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

14.

Laki**ilmailulain 91 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä maaliskuuta 1995 annetun ilmailulain (281/1995) 91 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

91 §

91 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Liikenneministeriön tai Ilmailulaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain (154/50) mukaisesti. Rakentamislupaa, uhkasakkoa ja teettämishukkaa koskevaa päätöstä lukuun ottamatta päätöstä on kuitenkin valituksesta huolimatta noudatettava, jollei korkein hallinto-oikeus toisin määrää.

Liikenne- ja viestintäministeriön tai Ilmailulaitoksen tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta *valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään*. Rakentamislupaa, uhkasakkoa ja teettämishukkaa koskevaa päätöstä lukuun ottamatta päätöstä on kuitenkin valituksesta huolimatta noudatettava, jollei *valitusviranomaisen* toisin määrää.

—————
 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

—————

15.

Laki**ilmailulaitoksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ilmailulaitoksesta 14 päivänä joulukuuta 1990 annetun lain (1123/1990) 3 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Viranomaistehtävien järjestely

Ilmailulaitoksen viranomaisasiassa teemmään päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Ilmailulaitoksen viranomaisasiassa *antamaan* päätökseen haetaan muutosta valittamalla *siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996)* säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

17.

Laki**patentti- ja rekisterihallituksesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan patentti- ja rekisterihallituksesta 26 päivänä kesäkuuta 1992 annetun lain (575/1992) 5 §:n 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

Muutoksenhaku

Patentti- ja rekisterihallituksen päätökseen sellaisessa asiassa, joka ei kuulu patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnan käsiteltäväksi, saa, jollei toisin säädetä, hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään.

Patentti- ja rekisterihallituksen päätökseen sellaisessa asiassa, joka ei kuulu patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunnan käsiteltäväksi, saa, jollei toisin säädetä, hakea muutosta valittamalla *Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.*

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

18.

Laki**patentti- ja rekisterihallituksen valitusasioiden käsittelystä annetun lain 8 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan patentti- ja rekisterihallituksen valitusasioiden käsittelystä 26 päivänä kesäkuuta 1992 annetun lain (576/1992) 8 §:n 1 momentti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

8 §

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa käsiteltävät asiat

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa käsiteltävät asiat

Valituslautakunnan päätökseen ja patentti- ja rekisterihallituksen päätökseen sellaisessa asiassa, joka ei kuulu valituslautakunnan käsiteltäväksi, saa, jollei toisin säädetä, hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen 60 päivän kuluessa siitä päivästä, jona valittaja on saanut tiedon päätöksestä.

Valituslautakunnan päätökseen saa, jollei toisin säädetä, hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen 60 päivän kuluessa siitä päivästä, jona valittaja on saanut tiedon päätöksestä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

19.

Laki**Vakuutusvalvontavirastosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Vakuutusvalvontavirastosta 29 päivänä tammikuuta 1999 annetun lain (78/1999)
 6 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

6 §
 Vakuutusvalvontaviraston päätöksestä
saadaan valittaa korkeimpaan hallinto-
 oikeuteen siinä järjestyksessä kuin hallinto-
 lainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Vali-
 tuksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös
 on lainvastainen.

6 §
 Vakuutusvalvontaviraston päätöksestä saa
 valittaa *Helsingin hallinto-oikeuteen* siten
 kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996)
 säädetään. Valituksen saa tehdä sillä perus-
 teella, että päätös on lainvastainen. *Sen li-
 säksi, mitä muualla laissa säädetään vali-
 tuksen tekemiseen oikeutetuista, Vakuutus-
 valvontavirasto saa hakea muutosta Helsingin
 hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hal-
 linto-oikeus on ratkaissut Vakuutusvalvon-
 taviraston päätöstä koskevan valituksen.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
 kuuta 20 .*

*Muutoksenhaussa ennen tämän lain voi-
 maantuloa annettuun hallintoviranomaisen
 päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan
 tullessa voimassa olleita säännöksiä.*

20.

Laki**vakuutusyhtiölain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä joulukuuta 1979 annetun vakuutusyhtiölain (1062/1979) 16 luvun 13 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 16 a luvun 9 §, 16 b luvun 4 § sekä 18 a luvun 4 §, sellaisina kuin ne ovat, 16 luvun 13 § ja 16 a luvun 9 § laeissa 611/1997 ja 305/1998 sekä 16 b luvun 4 § ja 18 a luvun 4 § mainitussa laissa 305/1998, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

16 luku

Sulautuminen ja vähemmistöosakkeiden lunastus*Ministeriön suostumus*

13 §

Kahden kuukauden kuluessa siitä, kun yhtiöt ovat hyväksyneet sulautumissuunnitelman, niiden on haettava asianomaisen ministeriön suostumus sulautumissuunnitelmaan ja vahvistus sulautumisen vaatimalle yhtiöjärjestyksen muutokselle sekä, jos kysymys on kombinaatiosulautumisesta, uuden yhtiön yhtiöjärjestykselle.

Sulautumista koskevasta hakemuksesta ministeriön on, jollei se katso, että hakemus on enemmittä selvityksittä hylättävä, kuuluttava vastaanottavan yhtiön kustannuksella virallisessa lehdessä. Kuulutuksessa on kehoitettava niitä sulautuvan yhtiön vakuutusvelkojia, jotka tahtovat tehdä muistutuksia hakemusta vastaan, esittämään ne ministeriölle sen määräämässä ajassa, joka saa olla enintään kaksi kuukautta. Kuulutus on annettava myös vastaanottavan yhtiön vakuutusvelkojille, jos sulautuminen on 6 §:ssä tarkoitetun lausunnon mukaan omiaan vaarantamaan yhtiön velkojen maksun. Ministeriön on velvoitettava sulautuva yhtiö viipymättä antamaan tieto kuulutuksesta ainakin yhdessä sulautuvan yhtiön kotipaikan sano-

Ehdotus

16 luku

Sulautuminen ja vähemmistöosakkeiden lunastus*Vakuutusvalvontaviraston suostumus*

13 §

Kahden kuukauden kuluessa siitä, kun yhtiöt ovat hyväksyneet sulautumissuunnitelman, niiden on haettava *Vakuutusvalvontaviraston* suostumus sulautumissuunnitelmaan ja vahvistus sulautumisen vaatimalle yhtiöjärjestyksen muutokselle sekä, jos kysymys on kombinaatiosulautumisesta, uuden yhtiön yhtiöjärjestykselle.

Sulautumista koskevasta hakemuksesta *viraston* on, jollei se katso, että hakemus on enemmittä selvityksittä hylättävä, kuuluttava vastaanottavan yhtiön kustannuksella virallisessa lehdessä. Kuulutuksessa on kehoitettava niitä sulautuvan yhtiön vakuutusvelkojia, jotka tahtovat tehdä muistutuksia hakemusta vastaan, esittämään ne *virastolle* sen määräämässä ajassa, joka saa olla enintään kaksi kuukautta. Kuulutus on annettava myös vastaanottavan yhtiön vakuutusvelkojille, jos sulautuminen on 6 §:ssä tarkoitetun lausunnon mukaan omiaan vaarantamaan yhtiön velkojen maksun. *Viraston* on velvoitettava sulautuva yhtiö viipymättä antamaan tieto kuulutuksesta ainakin yhdessä sulautuvan yhtiön kotipaikan sanomalehdessä sekä

malehdessä sekä lisäksi siten kuin ministeriö tarvittaessa määrää.

Ministeriön on pyydettävä 1 momentissa tarkoitettua hakemuksesta kilpailuviraston lausunto, jos hakemuksessa tarkoitettu järjestely kuuluu kilpailunrajoituksista annettussa laissa tarkoitettun yrityskauppavalvonnan piiriin.

Ministeriön on annettava suostumuksensa, jollei 1 momentissa tarkoitettu toimenpide loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja ja jollei sen katsota vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä. Ministeriöllä on oikeus liittää suostumuksen antamiseen ehdot, joita ministeriö pitää tarpeellisena vakuutusten käsittämien etujen tai vakuutustoiminnan terveen kehityksen turvaamiseksi.

Sulautuvalla ja vastaanottavalla yhtiöllä sekä muistutuksentekijällä, joka katsoo ministeriön päätöksen loukkaavan oikeuttaan, on oikeus valittaa ministeriön päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen niin kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Tässä momentissa tarkoitettu valitus on käsiteltävä kiireellisenä.*

Jollei suostumusta ole määräajassa haettu tai jos se on evätty ja epäämispäätös on saanut lainvoiman, on sulautuminen rauennut.

16 a luku

Vakuutuskannan luovuttaminen

9 §

Kahden kuukauden kuluessa siitä, kun yhtiöt ovat hyväksyneet vakuutuskannan luovuttamista koskevan suunnitelman, niiden on haettava asianomaisen ministeriön suostumus suunnitelmaan ja vahvistus vakuutuskannan luovuttamisen vaatimalle yhtiöjärjestyksen muutokselle.

Vakuutuskannan luovuttamista koskevasta hakemuksesta ministeriön on, jollei se katso, että hakemus on enemmittä selvityksittä hyödyllinen, kuulutettava vastaanottavan yhtiön kustannuksella virallisessa lehdessä. Kuulutuksessa on kehotettava niitä luovutettavaan vakuutuskantaan kuuluvien vakuutusten vakuutusvelkojia, jotka tahtovat tehdä muistu-

lisäksi siten kuin *virasto* tarvittaessa määrää.

Viraston on pyydettävä 1 momentissa tarkoitettua hakemuksesta kilpailuviraston lausunto, jos hakemuksessa tarkoitettu järjestely kuuluu kilpailunrajoituksista annettussa laissa tarkoitettun yrityskauppavalvonnan piiriin.

Viraston on annettava suostumuksensa, jollei 1 momentissa tarkoitettu toimenpide loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja ja jollei sen katsota vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä. *Virastolla* on oikeus liittää suostumuksen antamiseen ehdot, joita *virasto* pitää tarpeellisena vakuutusten käsittämien etujen tai vakuutustoiminnan terveen kehityksen turvaamiseksi.

Sulautuva ja vastaanottava yhtiö sekä muistutuksentekijä saavat valittaa viraston päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin Vakuutusvalvontavirastosta annettussa laissa (78/1999) säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Jollei suostumusta ole määräajassa haettu tai jos se on evätty ja epäämispäätös on saanut lainvoiman, on sulautuminen rauennut.

16 a luku

Vakuutuskannan luovuttaminen

9 §

Kahden kuukauden kuluessa siitä, kun yhtiöt ovat hyväksyneet vakuutuskannan luovuttamista koskevan suunnitelman, niiden on haettava *Vakuutusvalvontaviraston* suostumus suunnitelmaan ja vahvistus vakuutuskannan luovuttamisen vaatimalle yhtiöjärjestyksen muutokselle.

Vakuutuskannan luovuttamista koskevasta hakemuksesta *viraston* on, jollei se katso, että hakemus on enemmittä selvityksittä hyödyllinen, kuulutettava vastaanottavan yhtiön kustannuksella virallisessa lehdessä. Kuulutuksessa on kehotettava niitä luovutettavaan vakuutuskantaan kuuluvien vakuutusten vakuutusvelkojia, jotka tahtovat tehdä muistu-

tuksia hakemusta vastaan, esittämään ne ministeriölle sen määräämässä ajassa, joka saa olla enintään kaksi kuukautta. Kuulutus on annettava myös muille luovuttavan yhtiön vakuutusvelkojille, jos vakuutuskannan luovuttaminen on 4 §:ssä tarkoitetun lausunnon mukaan omiaan vaarantamaan luovuttavan yhtiön velkojen maksun. Kuulutus on annettava myös vastaanottavan yhtiön vakuutusvelkojille, jos vakuutuskannan luovuttaminen on sanotun lausunnon mukaan omiaan vaarantamaan vastaanottavan yhtiön velkojen maksun. Ministeriön on velvoitettava luovuttava yhtiö viipymättä antamaan tieto kuulutuksesta ainakin yhdessä luovuttavan yhtiön kotipaikan sanomalehdessä sekä lisäksi siten kuin ministeriö tarvittaessa määrää.

Ministeriön on pyydettävä 1 momentissa tarkoitetusta hakemuksesta kilpailuviraston lausunto, jos hakemuksessa tarkoitettu järjestely kuuluu kilpailunrajoituksista annetussa laissa tarkoitetun yrityskauppavalvonnan piiriin.

Ministeriön on annettava suostumuksensa, jollei 1 momentissa tarkoitettu toimenpide loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja ja jollei sen katsota vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä. Ministeriöllä on oikeus liittää suostumuksen antamiseen ehdot, joita ministeriö pitää tarpeellisena vakuutusten käsittämien etujen tai vakuutustoiminnan terveen kehityksen turvaamiseksi.

Luovuttavalla ja vastaanottavalla yhtiöllä sekä muistutuksentekijällä, joka katsoo ministeriön päätöksen loukkaavan oikeuttaan, on oikeus valittaa ministeriön päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen niin kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. *Tässä momentissa tarkoitettu* valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

18 a luku

Yhtiömuodon muuttaminen

4 §

Yhtiökokouksen päätökseen, joka tarkoittaa vakuutusosakeyhtiön muuttamista keskinäiseksi vakuutusyhtiöksi tai keskinäisen vakuutusyhtiön muuttamista vakuutusosa-

tuksia hakemusta vastaan, esittämään ne *virastolle* sen määräämässä ajassa, joka saa olla enintään kaksi kuukautta. Kuulutus on annettava myös muille luovuttavan yhtiön vakuutusvelkojille, jos vakuutuskannan luovuttaminen on 4 §:ssä tarkoitetun lausunnon mukaan omiaan vaarantamaan luovuttavan yhtiön velkojen maksun. Kuulutus on annettava myös vastaanottavan yhtiön vakuutusvelkojille, jos vakuutuskannan luovuttaminen on sanotun lausunnon mukaan omiaan vaarantamaan vastaanottavan yhtiön velkojen maksun. *Viraston* on velvoitettava luovuttava yhtiö viipymättä antamaan tieto kuulutuksesta ainakin yhdessä luovuttavan yhtiön kotipaikan sanomalehdessä sekä lisäksi siten kuin *virasto* tarvittaessa määrää.

Viraston on pyydettävä 1 momentissa tarkoitetusta hakemuksesta kilpailuviraston lausunto, jos hakemuksessa tarkoitettu järjestely kuuluu kilpailunrajoituksista annetussa laissa tarkoitetun yrityskauppavalvonnan piiriin.

Viraston on annettava suostumuksensa, jollei 1 momentissa tarkoitettu toimenpide loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja ja jollei sen katsota vaarantavan vakuutustoiminnan tervettä kehitystä. *Virastolla* on oikeus liittää suostumuksen antamiseen ehdot, joita ministeriö pitää tarpeellisena vakuutusten käsittämien etujen tai vakuutustoiminnan terveen kehityksen turvaamiseksi.

Luovuttava ja vastaanottava yhtiö sekä muistutuksentekijä saavat valittaa viraston päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin Vakuutusvalvontavirastosta annetussa laissa säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

18 a luku

Yhtiömuodon muuttaminen

4 §

Yhtiökokouksen päätökseen, joka tarkoittaa vakuutusosakeyhtiön muuttamista keskinäiseksi vakuutusyhtiöksi tai keskinäisen vakuutusyhtiön muuttamista vakuutusosa-

keyhtiöksi, on haettava asianomaisen ministeriön suostumus. Hakemukseen on liitettävä yhtiökokouksessa hyväksytty yhtiömuodon muuttamisesta johtuva yhtiöjärjestyksen muutosehdotus.

Hakemuksesta on ministeriön, jollei se katso, että hakemus on enemmittä selvityksittä hylättävä, yhtiön kustannuksella kuulutettava virallisessa lehdessä. Kuulutuksessa on kehotettava niitä yhtiön osakkaita ja vakuutusvelkojia, jotka tahtovat tehdä muistutuksia hakemusta vastaan, esittämään ne ministeriölle sen määräämässä ajassa, joka saa olla enintään kaksi kuukautta. Ministeriön on velvoitettava yhtiö viipymättä antamaan tieto kuulutuksesta ainakin yhdessä yhtiön kotipaikan sanomalehdessä sekä lisäksi siten kuin ministeriö tarvittaessa määrää.

Ministeriön on annettava suostumuksensa, jollei 1 momentissa tarkoitettu toimenpide loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja tai minkään osakasryhmän etua.

Ministeriöllä on oikeus liittää suostumuksen antamiseen ehdot, joita ministeriö pitää tarpeellisena vakuutusten käsittämien etujen tai osakasryhmien etujen turvaamiseksi.

Yhtiöllä sekä muistutuksentekijällä, joka katsoo ministeriön päätöksen loukkaavan oikeuttaan, on oikeus valittaa ministeriön päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen niin kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. *Tässä momentissa tarkoitettu* valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Jollei suostumusta ole määrääjassa haettu tai jos se on evätty ja epäämispäätös on saanut lainvoiman, on yhtiömuodon muuttaminen rauennut.

keyhtiöksi, on haettava *Vakuutusvalvontaviraston* suostumus. Hakemukseen on liitettävä yhtiökokouksessa hyväksytty yhtiömuodon muuttamisesta johtuva yhtiöjärjestyksen muutosehdotus.

Hakemuksesta on *viraston*, jollei se katso, että hakemus on enemmittä selvityksittä hylättävä, yhtiön kustannuksella kuulutettava virallisessa lehdessä. Kuulutuksessa on kehotettava niitä yhtiön osakkaita ja vakuutusvelkojia, jotka tahtovat tehdä muistutuksia hakemusta vastaan, esittämään ne *virastolle* sen määräämässä ajassa, joka saa olla enintään kaksi kuukautta. *Viraston* on velvoitettava yhtiö viipymättä antamaan tieto kuulutuksesta ainakin yhdessä yhtiön kotipaikan sanomalehdessä sekä lisäksi siten kuin *virasto* tarvittaessa määrää.

Viraston on annettava suostumuksensa, jollei 1 momentissa tarkoitettu toimenpide loukkaa vakuutusten käsittämiä etuja tai minkään osakasryhmän etua.

Virastolla on oikeus liittää suostumuksen antamiseen ehdot, joita *virasto* pitää tarpeellisena vakuutusten käsittämien etujen tai osakasryhmien etujen turvaamiseksi.

Yhtiö sekä muistutuksentekijä saavat valittaa viraston päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin Vakuutusvalvontavirastosta annetussa laissa säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Jollei suostumusta ole määrääjassa haettu tai jos se on evätty ja epäämispäätös on saanut lainvoiman, on yhtiömuodon muuttaminen rauennut.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

21.

Laki**ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetun lain 84 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaisista vakuutusyhtiöistä 17 päivänä maaliskuuta 1995 annetun lain (398/1995) 84 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 359/2002, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

84 §

Sosiaali- ja terveysministeriön *tai Vakuutusvalvontaviraston* tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta *korkeimmalta hallinto-oikeudelta* siinä järjestyksessä kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Ehdotus

84 §

Sosiaali- ja terveysministeriön tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta *siten* kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. *Vakuutusvalvontaviraston tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin Vakuutusvalvontavirastosta annetussa laissa (78/1999) säädetään.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 _____.

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

22.

Laki**vakuutusyhdistyslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 31 päivänä joulukuuta 1987 annetun vakuutusyhdistyslain (1250/1987) 8 luvun 2 §:n 4 momentti, 14 luvun 11 §:n 4 momentti ja 14 a luvun 9 §:n 4 momentti, sellaisena kuin ne ovat laissa 340/2002, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 luku

Yhteisömuodon muuttaminen

2 §

Yhdistys sekä muistutuksentekijä, joka katsoo Vakuutusvalvontaviraston päätöksen loukkaavan oikeuttaan, saavat valittaa päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen niin kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Yhdistys sekä muistutuksentekijä saavat valittaa päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin Vakuutusvalvontavirastosta annetussa laissa (78/1999) säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

14 luku

Sulautuminen

11 §

Sulautuvalla ja vastaanottavalla yhdistyksellä sekä muistutuksentekijällä, joka katsoo viraston päätöksen loukkaavan oikeuttaan, on oikeus valittaa päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen niin kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Sulautuva ja vastaanottava yhdistys sekä muistutuksentekijä saavat valittaa päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin Vakuutusvalvontavirastosta annetussa laissa säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

14 a luku

Vakuutuskannan luovuttaminen

9 §

Luovuttavalla ja vastaanottavalla yhdistyksellä sekä muistutuksentekijällä, joka katsoo viraston päätöksen loukkaavan oikeuttaan, on oikeus valittaa viraston päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen niin kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Luovuttava ja vastaanottava yhdistys sekä muistutuksentekijä saavat valittaa päätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin Vakuutusvalvontavirastosta annetussa laissa säädetään. Valitus on käsiteltävä kiireellisenä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

23.

Laki

terveydensuojelulain 57 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä elokuuta 1994 annetun terveydensuojelulain (763/1994) 57 §, sellaisena kuin se on laissa 777/1996, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

57 §

57 §

Täytäntöönpano

Täytäntöönpano

Tämän lain 12 §:n 2 momentin ja 51 §:n 2 momentin nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Tämän lain 51 §:n 2 momentin nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää. Yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä saa

valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

24.

Laki

kemikaalilain 56 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 14 päivänä elokuuta 1989 annetun kemikaalilain (744/1989) 56 §, sellaisena kuin se on laissa 1198/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

56 §

56 §

Täytäntöönpano

Täytäntöönpano

Tämän lain 29 §:n, 33 §:n 2 momentin, 42, 45 tai 46 §:n, 66 §:n 1 momentin taikka 68 §:n 3 momentin nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Tämän lain 29 §:n, 33 §:n 2 momentin, 42, 45 tai 46 §:n 66 §:n 1 momentin taikka 68 §:n 2 momentin nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää. *Yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

25.

Laki

terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta 27 päivänä marraskuuta 1992 annetun lain (1074/1992) 4 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätöksestä saa, mikäli erikseen ei toisin säädetä, hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siinä järjestyksessä kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Ehdotus

4 §

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätökseen saa, *jollei erikseen* toisin säädetä, hakea muutosta *valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään valituksen tekemiseen oikeutetuista, terveydenhuollon oikeusturvakeskus saa hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on ratkaissut terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätöstä koskevan valituksen.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

26.

Laki**mielenterveyslain 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 14 päivänä joulukuuta 1990 annetun mielenterveyslain (1116/1990) 24 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisena kuin niistä 2 momentti on laissa 1504/1994, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

24 §

Muutoksenhaku

Terveystuhoollon oikeusturvakeskuksen päätökseen, joka koskee henkilön määräämistä hoitoon tai hoidon jatkamista hänen tahdostaan riippumatta taikka 21 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa määräämistä sairaalaan tutkittavaksi, sekä päätökseen, joka koskee erityishuollon antamista vastoin tahtoa, *samoin kuin lääninoikeuden 1 momentissa tarkoitettussa asiassa antamaan päätökseen* haetaan muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään.

Valitus 1 momentissa tarkoitettusta päätöksestä voidaan valitusviranomaiselle osoitettuna antaa valitusajan kuluessa myös sairaalaan sen psykiatrisesta hoidosta vastaavalle ylilääkärille tai muulle tehtävään määrätyle henkilölle. Valituskirjelmän vastaanottamisesta on annettava todistus ja valituskirjelmään tehtävä merkintä sen antajasta ja antamisajasta. Ylilääkärin on lähetettävä valituskirjelmä, valituksenalaisen päätöksen perusteena olevat asiakirjat ja valituksen johdosta antamansa lausunto viipymättä valitusviranomaiselle.

Terveystuhoollon oikeusturvakeskuksen päätökseen, joka koskee henkilön määräämistä hoitoon tai hoidon jatkamista hänen tahdostaan riippumatta taikka 21 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa määräämistä sairaalaan tutkittavaksi, sekä päätökseen, joka koskee erityishuollon antamista vastoin tahtoa, *saa hakea muutosta siten kuin terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetun lain 4 §:ssä säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee potilaan omaisuuden haltuunottoa tai yhteydenpidon rajoittamista, ei saa valittamalla hakea muutosta.*

Valitus 1 ja 2 momentissa tarkoitettusta päätöksestä voidaan valitusviranomaiselle osoitettuna antaa valitusajan kuluessa myös sairaalaan sen psykiatrisesta hoidosta vastaavalle ylilääkärille tai muulle tehtävään määrätyle henkilölle. Valituskirjelmän vastaanottamisesta on annettava todistus ja valituskirjelmään tehtävä merkintä sen antajasta ja antamisajasta. Ylilääkärin on lähetettävä valituskirjelmä, valituksenalaisen päätöksen perusteena olevat asiakirjat ja valituksen johdosta antamansa lausunto viipymättä valitusviranomaiselle.

Tämä laki tulee voimaan *päivänä*
kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voi-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

maantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

27.

Laki

terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 39 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydenhuollon ammattihenkilöistä 28 päivänä kesäkuuta 1994 annetun lain (559/1994) 39 §:n 1 ja 3 momentti ja
lisätään 39 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

39 §

39 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätökseen haetaan muutosta muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain (154/50) mukaisesti korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Tämän lain nojalla tehtyyn terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen päätökseen haetaan muutosta *siten kuin terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetun lain 4 §:ssä säädetään.*

Edellä 25–30 §:ssä tarkoitetut päätökset on valituksesta huolimatta heti pantava täytäntöön.

Edellä 25 §:n 5 momentissa, 26 §:ssä, 27 §:n 1 ja 4 momentissa, 29 §:ssä sekä 30–32 §:ssä tarkoitetut päätökset on valituksesta huolimatta heti pantava täytäntöön.

Terveysturvakeskuksen oikeusturvakeskus voi määrätä, että sen 25 §:n 1 ja 2 momentin nojalla antama päätös on heti pantava täytäntöön, jollei valituksen ratkaiseva hallinto-oikeus toisin määrää. Valitus päätöksestä, johon liittyy tässä momentissa tarkoitettu määräys, on käsiteltävä hallinto-oikeudessa kiireellisenä. Hallinto-oikeuden päätökseen, joka koskee terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen tämän lain 25 §:n 1 ja 2 momentin nojalla tekemää päätöstä, saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

28.

Laki**yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain 25 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityisestä terveydenhuollosta 9 päivänä helmikuuta 1990 annetun lain (152/1990) 25 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

25 §

25 §

*Muutoksenhaku**Muutoksenhaku*

Tämän lain nojalla tehtyyn lääninhallituksen päätökseen haetaan muutosta muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain (154/50) mukaisesti korkeimmalta hallinto-oikeudelta.

Tämän lain nojalla tehtyyn lääninhallituksen päätökseen haetaan muutosta *valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

29.

Laki

terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annetun lain 27 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun lain (1505/1994) 27 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 345/2000, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

27 §

27 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Lääkelaitoksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) on säädetty.

Lääkelaitoksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta *hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölais- sa (586/1996) säädetään.*

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

30.

Laki**säteilylain 65 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetun säteilylain (592/1991) 65 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

65 §

Muutoksenhaku

Säteilyturvakeskuksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta valittamalla siten kuin muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) on säädetty.

Ehdotus

65 §

Muutoksenhaku

Säteilyturvakeskuksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta *valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.*

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

31.

Laki**siviilipalveluslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 30 päivänä joulukuuta 1991 annetun siviilipalveluslain (1723/1991) 55 §:n 1 momentti ja 56 §, sellaisena kuin niistä on 56 § laeissa 1271/1993 ja 1222/1998, sekä *lisätään* 53 §:ään uusi 3 momentti ja 55 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

53 §

Muutoksenhaku siviilipalveluskeskuksen päätökseen

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

55 §

Muutoksenhaku kurinpitorangaistukseen

Siviilipalvelusmies, jolle on määrätty kurinpitorangaistus, saa hakea muutosta rangaistuksen määräämistä koskevaan päätökseen valittamalla siihen läänioikeuteen, jonka tuomiopiirissä palveluspaikka sijaitsee. *Valitus tehdään kuitenkin korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos palveluspaikkana on viranomaisen, jonka päätöksestä yleisten muutoksenhakusäännösten nojalla valitaan korkeimpaan hallinto-oikeuteen.*

55 §

Muutoksenhaku kurinpitorangaistukseen

Siviilipalvelusmies, jolle on määrätty kurinpitorangaistus, saa hakea muutosta rangaistuksen määräämistä koskevaan päätökseen valittamalla *siihen hallinto-oikeuteen, jonka tuomiopiirissä palveluspaikka sijaitsee.*

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

56 §

Muutoksenhaku tietojen luovuttamista koskevaan päätökseen

Jos siviilipalveluskeskus tai palveluspaikka on kieltäytynyt luovuttamasta tietoja siviilipalvelusmiesrekisteristään, tiedon pyytäjä voi hakea päätökseen muutosta valittamalla työministeriöön. Valituskirjelmä on toimitettava ministeriöön 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jona päätös on annettu tiedon pyytäjälle tiedoksi.

Työministeriön 1 momentissa tarkoitetun valituksen johdosta antamaan päätökseen voidaan hakea muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

56 §

Muutoksenhaku tietojen luovuttamista koskevaan päätökseen

Jos siviilipalveluskeskus tai palveluspaikka on kieltäytynyt luovuttamasta tietoja siviilipalvelusrekisteristään, tiedon pyytäjä voi hakea päätökseen muutosta *valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.*

(2 mom. jää pois)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

32.

Laki**jätelain 66 ja 67 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 3 päivänä joulukuuta 1993 annetun jätelain (1072/1993) 67 §, sellaisena kuin se on laissa 91/2000, ja
lisätään 66 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

66 §

Muutoksenhaku

Hallinto-oikeuden päätökseen asiassa, joka koskee 33 §:ssä tarkoitettua jätemaksun suorittamista, verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annetun lain (367/1961) 8 §:n mukaiset jätemaksua koskevat perustevalitusasiat mukaan luettuina, saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

33.

Laki**maankäyttö- ja rakennuslain 144 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 5 päivänä helmikuuta 1999 annetun maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 144 § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

144 §

144 §

*Aloittamisoikeus**Aloittamisoikeus*

Lupaviranomainen voi antaa luvan raken-

Lupaviranomainen voi *perustellusta* syys-

nustyön tai muun toimenpiteen suorittamiseen osaksi tai kokonaan ennen kuin rakennus-, toimenpide- tai maisematyölupaa taikka 161, 162 tai 163 §:ssä säädettyä laitteiden sijoittamista, muuttamista tai poistamista koskeva päätös on saanut lainvoiman (*aloittamisoikeus*).

Hakijan tulee asettaa hyväksyttävä vakuus niiden haittojen, vahinkojen ja kustannusten korvaamisesta, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan muuttaminen voi aiheuttaa. *Valitusviranomaisen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon.*

Vakuuden asettamisvelvollisuus ei koske valtiota, kuntaa eikä kuntayhtymää.

tä ja edellyttäen, ettei täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi, antaa oikeuden rakennustyön tai muun toimenpiteen suorittamiseen osaksi tai kokonaan ennen kuin rakennus-, toimenpide- tai maisematyölupaa taikka 161, 162 tai 163 §:ssä säädettyä laitteiden sijoittamista, muuttamista tai poistamista koskeva päätös on saanut lainvoiman (aloittamisoikeus). Oikeudesta päätetään edellä tarkoitetun päätöksen yhteydessä. Muutoksenhakutuomioistuimien valituksesta kumota määräyksen tai muuttaa sitä tai muutoinkin kieltää lupapäätöksen täytäntöönpanon. Hallinto-oikeuden päätöksestä tässä momentissa tarkoitetussa asiassa voidaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian ratkaisusta tehtävän valituksen yhteydessä.

Hakijan tulee asettaa hyväksyttävä vakuus niiden haittojen, vahinkojen ja kustannusten korvaamisesta, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan muuttaminen voi aiheuttaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu oikeus voidaan samoin edellytyksin myöntää myös valitusajan kuluessa tai 14 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä erikseen tehdystä hakemuksesta. Päätös voidaan tehdä enintään 30 päivän kuluttua valitusajan päättymisestä. Päätöksen antamiseen sovelletaan, mitä 142 §:ssä säädetään. Lisäksi myönnettystä oikeudesta on välittömästi ilmoitettava hallinto-oikeudelle sekä muutosta hakeneille. Se, joka on valittanut pääasiassa tehdystä päätöksestä, voi hallinto-oikeudessa vaatia tässä momentissa tarkoitettua ratkaisua kumottavaksi tai muutettavaksi ilman, että hänen olisi siitä erikseen valitettava. Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä 1 momentissa säädetään.

Vakuuden asettamisvelvollisuus ei koske valtiota, kuntaa eikä kuntayhtymää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan, kun lupapäätös annetaan tämän lain tultua voimaan.

34.

Laki**maa-aineslain 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 24 päivänä heinäkuuta 1981 annetun maa-aineslain (555/1981) 21 §, sellaisena
 kuin se on laissa 463/1997, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

21 §

Lainvoimaa vailla olevan päätöksen noudat-
taminen

Ainesten ottaminen voidaan aloittaa lupa-
 päätöksen tultua lainvoimaiseksi.

Lupaviranomainen voi kuitenkin ainesten
 ottamista koskevassa päätöksessä tai luvan
 saajan pyynnöstä myöhemminkin antaa lu-
 van ainesten ottamiseen ennen kuin lupaa
 koskeva päätös on saanut lainvoiman, jos
 luvan saaja asettaa hyväksyttävän vakuuden
 niiden haittojen, vahinkojen ja kustannusten
 korvaamisesta, jotka päätöksen kumoami-
 nen tai luvan muuttaminen voi aiheuttaa.
 Valitusviranomainen voi kuitenkin kieltää
 päätöksen täytäntöönpanon.

Ehdotus

21 §

Lainvoimaa vailla olevan päätöksen noudat-
taminen

Ainesten ottaminen voidaan aloittaa lupa-
 päätöksen tultua lainvoimaiseksi.

Lupaviranomainen voi kuitenkin *perustel-*
lusta syystä ja edellyttäen, *ettei täytäntöön-*
pano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi lu-
van hakijan pyynnöstä lupapäätöksessä
määrätä, että ainesten ottaminen voidaan
muutoksenhausta huolimatta aloittaa lupa-
päätöstä noudattaen, jos hakija asettaa hy-
 väksyttävän vakuuden niiden haittojen, va-
 hinkojen ja kustannusten korvaamisesta,
 jotka päätöksen kumoaminen tai luvan
 muuttaminen voi aiheuttaa. *Muutoksenhaku-*
tuomioistuimien voi valituksesta kumota mää-
räyksen tai muuttaa sitä tai muutoinkin kiel-
tää lupapäätöksen täytäntöönpanon. Hallin-
to-oikeuden päätöksestä tässä momentissa
tarkoitettussa asiassa voidaan valittaa kor-
keimpaan hallinto-oikeuteen vain ottamislupa-
asian ratkaisusta tehtävän valituksen yh-
teydessä. Luvan antamisesta maa-ainesten
ottamiseen ennen päätöksen lainvoimaisuutta
säädetään tarkemmin valtioneuvoston
asetuksella.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu määräys
voidaan samoin edellytyksin antaa myös va-
litusajan kuluessa tai 14 päivän kuluessa
valitusajan päättymisestä erikseen tehdystä
hakemuksesta. Päätös voidaan tehdä enin-
tään 30 päivän kuluttua valitusajan päättä-
misestä. Päätöksen antamiseen sovelletaan,
mitä 19 §:ssä säädetään. Lisäksi myönnetys-
tä oikeudesta on välittömästi ilmoitettava

Valvontaviranomaisen 14 §:n nojalla tekemässä päätöksessä voidaan määrätä, että sitä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman. Valitusviranomaisen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

hallinto-oikeudelle sekä muutosta hakeneille. Se, joka on valittanut ottamislupapäätöksestä, voi hallinto-oikeudessa vaatia tässä momentissa tarkoitettua ratkaisua kumottavaksi tai muutettavaksi ilman, että hänen olisi siitä erikseen valitettava. Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä 1 momentissa säädetään.

Valvontaviranomaisen 14 §:n nojalla tekemässä päätöksessä voidaan määrätä, että sitä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman. Valitusviranomaisen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon. Yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tämän lain 21 §:n 2 ja 3 momenttia sovelletaan kuitenkin, kun lupapäätös annetaan tämän lain tultua voimaan.

35.

Laki

vesilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 19 päivänä toukokuuta 1961 annetun vesilain (264/1961) 2 luvun 26 §:n 6 momentti, 17 luvun 2 §, 3 §:n 2 ja 3 momentti, 9 §:n 1 momentti ja 12 § sekä 21 luvun 3 §:n 3 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 2 luvun 26 §:n 6 momentti laissa 606/1982 sekä 17 luvun 2 §, 3 §:n 2 ja 3 momentti, 9 §:n 1 momentti ja 12 § sekä 21 luvun 3 §:n 3 momentti laissa 88/2000, sekä *lisätään* 2 lukuun uusi 26 a §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

Yleiset säännökset rakentamisesta vesistöön

26 §

Töidenaloittamislupaa koskeva päätös saadaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakuviranomainen voi määrätä töiden jatkamisen keskeytettäväksi tai rajoitettavaksi. Töidenaloittamislupaa koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisesti.

Töidenaloittamislupaa koskeva päätös saadaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakuviranomainen voi määrätä töiden jatkamisen keskeytettäväksi tai rajoitettavaksi. Töidenaloittamislupaa koskeva valitus on käsiteltävä kiireellisesti. *Hallinto-oikeuden päätöksestä* tässä pykälässä tarkoitetussa asiassa voidaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

26 a §

Edellä 26 §:ssä tarkoitettu töidenaloittamislupa voidaan samoin edellytyksin myöntää myös valitusajan kuluessa tai 14 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä erikseen tehdystä hakemuksesta. Hakemuksesta on kuultava valvontaviranomaisia ja lupapäätökseen muutosta hakeneita. Päätös on tämän jälkeen tehtävä viivytyksettä. Myönnetystä töidenaloittamisluvasta on välittömästi ilmoitettava hallinto-oikeudelle sekä muutosta hakeneille. Se, joka on valittanut pääasiassa tehdystä päätöksestä, voi hallinto-

oikeudessa vaatia töidenaloittamislupaa koskevaa ratkaisua kumottavaksi tai muutettavaksi ilman, että hänen olisi siitä erikseen valitettava. Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä 26 §:ssä säädetään.

17 luku

Muutoksenhaku

2 §

Ympäristölupaviraston on annettava tieto valituksesta vastineen antamista varten niille asianosaisille ja 16 luvun 28 §:ssä tarkoitetuille viranomaisille, joita valitus koskee. Tieto valituksesta on annettava siten kuin tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa säädetään, ellei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Ympäristölupaviraston on samalla ilmoitettava, missä valitusasiakirjat ovat nähtävillä sekä minne vastinekirjelmä voidaan vastineen antamiselle varatussa ajassa toimittaa.

Ympäristölupaviraston on toimitettava valitusasiakirjat, vastineet, lausuntonsa niistä ja muut asiakirjat muutoksenhakutuomioistuimelle 30 päivän kuluessa vastineen antamiselle varatun määräajan päättymisestä.

17 luku

Muutoksenhaku

2 §

Ympäristölupaviraston on tiedotettava valituksesta kuuluttamalla siitä vähintään 14 päivän ajan ilmoitustaulullaan ja asianomaisten kuntien ilmoitustauluilla. Valitusasiakirjat on pidettävä asianomaisissa kunnissa nähtävänä kuulutusajan. Ympäristölupaviraston on annettava tieto valituksesta vastineen antamista varten niille asianosaisille ja 16 luvun 28 §:ssä tarkoitetuille viranomaisille, joita valitus koskee, jollei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Tieto valituksesta on annettava siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään. Ympäristölupaviraston on samalla ilmoitettava, missä valitusasiakirjat ovat nähtävillä sekä minne vastinekirjelmä voidaan vastineen antamiselle varatussa ajassa toimittaa.

Ympäristölupaviraston on toimitettava valitusasiakirjat, vastineet, muut päätösasiakirjat sekä tarvittaessa lausuntonsa muutoksenhakutuomioistuimelle viipymättä, mutta kuitenkin viimeistään 30 päivän kuluessa vastineen antamiselle varatun määräajan päättymisestä.

Edellä 2 luvun 26 a §:ssä tarkoitettuun päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

3 §

Valitukseen liittyvät asiakirjat on pidettävä kunnassa nähtävänä vähintään 30 päivän ajan laskettuna valitusajan päättymisestä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on annettava tieto valituksesta vastineen antamista varten asianosaisille siten kuin tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa

Valitukseen liittyvät asiakirjat on pidettävä kunnassa nähtävänä valitusajan päättymisen jälkeen vähintään 14 päivän ajan. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on annettava tieto valituksesta vastineen antamista varten asianosaisille siten kuin hallintolaissa säädetään, jollei tämä ole ilmeisen

säädetään, ellei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on samalla ilmoitettava, missä valitusasiakirjat ovat nähtävillä sekä minne vastinekirjelmät voidaan vastineen antamista varten varatussa ajassa toimittaa.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on toimitettava valitusasiakirjat, saadut vastineet ja muut asiakirjat Vaasan hallinto-oikeudelle. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi lisäksi liittää asiakirjoihin lisäselvityksen ja oman lausuntonsa tehdyistä valituksista ja annetuista vastineista.

tarpeetonta. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on samalla ilmoitettava, missä valitusasiakirjat ovat nähtävillä sekä minne vastinekirjelmät voidaan vastineen antamista varten varatussa ajassa toimittaa.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on toimitettava valitusasiakirjat, saadut vastineet ja muut asiakirjat Vaasan hallinto-oikeudelle *viipymättä mutta kuitenkin viimeistään 30 päivän kuluessa vastineen antamiselle varatun määräajan päättymisestä*. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi lisäksi liittää asiakirjoihin lisäselvityksen ja oman lausuntonsa tehdyistä valituksista ja annetuista vastineista.

9 §

Vaasan hallinto-oikeus voi päätöksessään hakijan pyynnöstä määrätä, että toiminta voidaan valituksesta huolimatta kokonaan tai osaksi aloittaa lupapäätöstä noudattaen, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden niiden vahinkojen, haittojen ja kustannusten korvaamiseksi, jotka päätöksen kumoaminen tai luvan ehtojen muuttaminen voi aiheuttaa. Vakuus asetetaan lääninhallitukselle. Määräys voidaan antaa vain perustellusta syystä ottaen huomioon hankkeen laatu ja sen vaikutukset ja edellyttäen, ettei toiminnan aloittaminen tee muutoksenhakua hyödyttömäksi. Korkein hallinto-oikeus voi määrätä, että annettu määräys lakkaa olemasta voimassa.

9 §

Vaasan hallinto-oikeus voi *pääasiaan annettavassa päätöksessä* hakijan pyynnöstä määrätä, että toiminta voidaan valituksesta huolimatta kokonaan tai osaksi aloittaa *hallinto-oikeuden päätöstä* noudattaen, jos hakija asettaa hyväksyttävän vakuuden niiden vahinkojen, haittojen ja kustannusten korvaamiseksi, jotka hallinto-oikeuden päätöksen kumoaminen tai luvan ehtojen muuttaminen voi aiheuttaa. Vakuus asetetaan lääninhallitukselle. Määräys voidaan antaa vain perustellusta syystä ottaen huomioon hankkeen laatu ja sen vaikutukset ja edellyttäen, ettei toiminnan aloittaminen tee muutoksenhakua hyödyttömäksi. Korkein hallinto-oikeus voi määrätä, että annettu määräys lakkaa olemasta voimassa.

21 luku

Erityisiä määräyksiä

3 §

Ympäristölupavirasto voi, jos siihen on erityistä syytä, määrätä, että päätös on pantava täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakutuomioistuin voi vastaa-

Ympäristölupavirasto voi, jos siihen on erityistä syytä, määrätä, että päätös on pantava täytäntöön muutoksenhausta huolimatta. Muutoksenhakutuomioistuin voi vastaa-

vasti määrätä, että valituksenalainen päätös on ennen asian ratkaisemista pantava täytäntöön tai että annettu täytäntöönpanomääräys lakkaa olemasta voimassa.

vasti määrätä, että valituksenalainen päätös on ennen asian ratkaisemista pantava täytäntöön tai että annettu täytäntöönpanomääräys lakkaa olemasta voimassa. *Yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Muutoksenhaussa ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintoviranomaisen päätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Tämän lain 2 luvun 26 §:n 6 momenttia ja 26 a §:ää sovelletaan kuitenkin, kun varsinainen lupapäätös annetaan tämän lain tultua voimaan.
